

Cijena – prava sitnica

Navršilo se 40 godina od kako je prvi čovjek sletio na Mjesec. Astronaut Neil Armstrong tada je izgovorio onu čuvenu rečenicu, koju svi znamo i pamtimo: »Ovo je mali korak za čovjeka, a veliki za čovječanstvo.« Uz obilježavanje godišnjice slijetanja na Mjesec, članovi posade Apolla 11 zatražili su da se pokrene misija, čiji će cilj biti slanje čovjeka na Mars. Ali, ne ide to samo tako. Iako su stručnjaci i astronauti najvjerojatnije na pitanje o troškovima za takav podvig odgovorili isto kao Sir Oliver, a prilikom ugovaranja prodaje određene robe u legendarnom stripu Alan Ford, kako je: »cijena – prava sitnica«, američki predsjednik Barack Obama je ipak te planove privremeno stavio na led, zbog troškova koje iziskuje ta avantura.

Kulturni strip Alan Ford, crtača Magnusa (Roberto Raviola) i scenarista Bunkera (Luciano Secchi), ugledao je svjetlo dana prije 40 godina. Ovaj strip-serijal imao je veliku popularnost i vjerne čitatelje u ex-Yugi, kao što ih ima i danas – kako u Hrvatskoj, tako i u Srbiji. Valjda su čitateljima za srce prirasli junaci ovog stripa, koji se bore protiv socijalne nepravde, kriminala i korupcije. Kako strip kritizira pohlepne gradske oce New Yorka, bogatune i tajkune, ne čudi opstojnost popularnosti ovoga stripa u nas, kao i kod naših susjeda. No, fenomen ovoga stripa je njegov veliki doprinos popularizaciji hrvatskoga jezika u Srbiji, za što su zaslužni briljantni prijevodi Nenada Briksija. I dan-danas se u svakidašnjem govoru često upotrebljavaju replike iz ovoga stripa, poput: »Ako kaniš pobijediti, ne smiješ izgubiti«, »Bolje častan bijeg, nego nečasna smrt« ili »Bolje živjeti stotinu godina kao milijunaš, nego sedam dana u bijedi!«

E, sad, kako izgleda da stvari na Mjesecu stoje nepromijenjeno, a s Marsom će se malo popričekati dok prođe recesija, vrijeme je da se sada malo prizemljimo u podneblje gdje žito rađa. Priča o ovogodišnjoj otkupnoj cijeni pšenice, za koju bi Sir Oliver rekao: »Cijena – prava sitnica«, već je ispričana po tko zna koji put, ali slijedi nova epizoda za seljake. Poljoprivrednici kažu kako nemaju dovoljno novca za mineralna gnojiva, a uredba Ministarstva poljoprivrede o regresiranju mineralnih gnojiva u iznosu od 10.000 dinara po toni, za potrebe zadruga i registriranih gazdinstava, nije naišla na »očekivanu« prihvatljivu reakciju seljaka. A, zašto? Zbog toga što se među brojnim pitanjima, koja izviruju iz praznih džepova seljaka, najčešće navode dva: koju će cijenu ponuditi proizvođači mineralnih gnojiva i hoće li se subvencije odnositi i na uvozna gnojiva?

Znat će se ubrzo i cijene gnojiva, a kako stvari stoje, izgleda da se Vlada uspješno snalazi na putu koji vodi ukidanju viza za građane Srbije, pa ćemo ubrzo moći putovati gdje god hoćemo bez viznog režima, što je odlično, ali ne zaboravimo da je za putovanje neophodno, osim putovnice, imati i novac. A, cijene putovanja su za nas »prava sitnica«. No, vremena nikada nisu bila »laka«, pa tako ni ovo naše vrijeme nije »lako«, ali možda je baš ovo pravo vrijeme za manje poljubaca, a za više ljubavi.

Z. S.

TEMA

Obilježena 19. obljetnica osnutka DSHV-a

OD SKRBNIKA DO POLITIČKOG ČIMBENIKA.....8, 9, 10

Predstavljena Studija o siromašnim starijim osobama u Srbiji

KAKO ŽIVJETI OD NIČEGA.....11

INTERVJU

Jozefina Skenderović, voditeljica likovno-slamarskog odjela HKPD-a »Matija Gubec« u Tavankutu

OD PUČKE NAIVE DO UMJETNOSTI.....12, 13, 14

DOPISNICI

Damir Pismestrović, zamjenik ravnatelja Centra za kulturu »Sirmiumart« u Srijemskoj Mitrovici i vijećnik u Skupštini Grada

DONEDAVNO NEZAMISLIVO POSTALO JE ZBILJA.....25

Međunarodna smotra folkloru u Zagrebu

FESTIVAL KULTURNE RAZNOLIKOSTI.....27

REPORTAŽA

Bikovo, treća nedjelja srpanjska

SEOSKE IGRE BEZ GRANICA..28-29

KULTURA

Festival europskog filma »Palić 2009.«

KVALITETNI I BEZ ODGOVARAJUĆE INFRASTRUKTURE...32-33

SADRŽAJ

AKTUALNO

Prva godišnjica pokrajinske vlasti

USPJEŠNI USPRKOS KRIZI.....6

Vandlaski čin u Petrovaradinu

RAZLUPANI PROZORINA PROSTORIJA HKPD-A »JELAČIĆ«.....7

Objavljen poziv za prijavljivanje projekata pod IPA programom Hrvatska-Srbija

POTICAJ PREKOGRANIČNOJ SURADNJI.....7

Uspješni usprkos krizi

**Najvećim uspjehom Izvršno vijeće AP Vojvodine smatra stvaranje uvjeta za otvorenje 20.000 radnih mjesta *
Predstavnici pokrajinskih oporbenih stranaka ne dijele ovu ocjenu**

Uspirkos ekonomskoj krizi Izvršno vijeće AP Vojvodine u proteklih je godinu dana, u ostvarivanju svojih prioriteta kroz programe zapošljavanja i potporu vojvodanskom gospodarstvu, postiglo iznimno uspješne rezultate, rekao je predsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine dr. *Bojan Pajić* predstavljajući prošloga tjedna godišnje izvješće rada tog pokrajinskog tijela vlasti.

»Moram sa zadovoljstvom istaknuti kako su građani Vojvodine pokazali visok stupanj povjerenja i zainteresiranosti za programe Izvršnog vijeća. Na ovaj način je otvoreno ili ugovoreno 11.000 novih radnih mjesta preko različitih programa Pokrajinskog tajništva za rad i zapošljavanje. U 22 pogona s novim tehnologijama i materijalima, koji su sufinancirani uz pomoć Pokrajinskog tajništva za znanost i tehnološki razvoj, uposleno je preko 900 radnika izravno i preko 3000 radnika neizravno, što je još 4000 radnih mjesta. Preko Fonda za razvoj i kreditnih linija ostvareni su uvjeti za još 5000 radnih mjesta, što ukupno predstavlja 20.000 novootvorenih radnih mjesta u pokrajini u proteklih godinu dana«, istaknuo je Pajić.

Prema njegovim riječima, to je rezultat koji daleko nadilazi ono što je postignuto u prethodnim godinama. Također, predviđanja kako će broj novootvorenih radnih mjesta do kraja ove godine biti veći od planiranih 20.000, govori o visokom povjerenju u pokrajinsku administraciju.

Otvorenjem zavoda poboljšan status manjina

Doprinos u pogledu unaprjeđivanja statusa predstavnika nacionalnih zajednica postignut je otvorenjem zavoda za kulturu, nacionalnih zajednica čiji su jezici u službenoj upotrebi u AP Vojvodini. »To je tek početak zamisli da nacionalne zajednice trebaju strateški promišljati svoju poziciju, kako ne bi ostale samo na razini očuvanja svoje kulture i tradicije, već da svoje djelovanje moderniziraju i razvijaju dalje«, rekao je Pajić.

STRANE INVESTICIJE I NOVI OBJEKTI

Pajić je podsjetio kako je Fond za podršku stranim investicijama, u uvjetima u kojima se teško donose odluke o ulaganjima u druga područja, uspio privući investicije u vrijednosti 400 milijuna eura, što će pridonijeti upošljavanju oko 5000 radnika.

Govoreći o uštedama, Bojan Pajić je naglasio kako se štedjelo u svim područjima, osim u programima zapošljavanja i programima novih i nastavka započetih investicija Fonda za kapitalna ulaganja.

»U pokrajini su završeni i otvoreni brojni objekti, poput novih studentskih domova u Novom Sadu i Somboru, čime je studentski standard podignut na europsku razinu, a to znači da je 50 posto studentskih kapaciteta u prvoj kategoriji, otvorena je nova sportska dvorana u Zrenjaninu, jedan od najvećih infrastrukturnih projekata u posljednjih godinu dana, već godinu dana radi najveći vrtić na Balkanu koji je sagrađen u Novom Sadu, a sagrađena su i 52 stana za mlade znanstvene djelatnike, što je također u cilju očuvanja mladog znanstvenog resursa koji imamo u

Vojvodini. Tijekom ove godine bit će završeni most na Tisi, most kod Srijemske Rače i Urgentni centar Vojvodine. Pokrajina je kupila dio-nice i u 'Metals banci', koja će biti jedan od najznačajnijih razvojnih mehanizama u Vojvodini, radi poticanja razvoja poljoprivrede i gospodarstva«, naveo je Pajić.

NEISPUNJENA OBEĆANJA

S druge strane, predstavnici pokrajinskih oporbenih stranaka ne dijele Pajićeve ocjene dosadašnjeg rada IV AP Vojvodine. Prema pisanju Politike, oni tvrde kako nijedno od obećanja iz Pajićeve prošlogodišnjeg ekspozea (jačanje gospodarstva i poljoprivrede, nova radna mjesta, veća kapitalna ulaganja, unaprjeđenje autonomije Vojvodine, raspolaganje vlastitim novcem i imovinom, razvijanje samouprave, stvaranje razvijene europske regije) nije ispunjeno. Predsjednik Pokrajinskog odbora Demokratske stranke Srbije *Zoran Lončar* pozvao ga je zato da podnese ostavku, dok član Predsjedništva Srpske napredne stranke i potpredsjednik Skupštine Vojvodine *Igor Mirović* kaže kako je protekla godina najgora za Vojvodinu, i politički i razvojno, u posljednjih dvadesetak godina. Potpredsjednik Srpske radikalne stranke *Milorad Mirčić* tvrdi kako Izvršno vijeće Vojvodine ne samo da ništa nije uradilo, nego je Vojvodinu uvuklo u dodatne i političke i ekonomske probleme. D. B. P.

U SENTI POČELE »LJETNE OMLADINSKE IGRE«

Promidžba tolerancije i prijateljstva

Predsjednik Skupštine AP Vojvodine *Sándor Egeresi* otvorio je jubilarne desete »Ljetne omladinske igre«, koje se od 21. do 25. srpnja održavaju u Senti i kojima nazoči više od deset tisuća mladih ljudi iz Vojvodine i okruženja.

Govoreći na otvorenju ove manifestacije, predsjednik Egeresi je istaknuo kako se zbog kvalitetnog programa, glazbenih i ostalih sadržaja, kao i značaja koji imaju za

mlade ljude, »Ljetne omladinske igre« mogu usporediti i s najvećim festivalima poput novosadskog »Exita« i »Szigeta« koji se održava u Mađarskoj. Naglašavajući kako mu je veliko zadovoljstvo poduprijeti sve one vrijednosti koje promiču »Ljetne omladinske igre«, Egeresi je istaknuo kako iz godine u godinu ovaj festival postaje sve uspješniji i da je danas to manifestacija na kojoj se deset tisuća mladih ljudi upozna-

je, druži i kvalitetno provodi svoje slobodno vrijeme.

»Ljetne omladinske igre« u Senti već desetljeće na najbolji mogući način predstavljaju AP Vojvodinu i promoviraju one vrijednosti koje su simbol naše pokrajine a to su tolerancija, međusobno poštovanje, uvažavanje i prijateljstvo. Uvjeran sam da jedino te vrijednosti ruše sve barijere i vode našu zemlju prema putu europskih integracija«, istaknuo je

Egeresi. Gradonačelnik Sente *Zoltán Pek* naglasio je na otvorenju kako su »Ljetne omladinske igre« i ove godine izazvale veliko interesiranje mladih zbog, prije svega, sadržajnog i kvalitetnog programa. On je ocijenio kako je ovaj festival sigurno »najveća zabava u Senti i okolici«, te da je već uveliko postao i jedan od simbola ne samo tog grada, već čitave AP Vojvodine.

OBJAVLJEN POZIV ZA PRIJAVLJIVANJE PROJEKATA POD IPA PROGRAMOM HRVATSKA-SRBIJA

Poticaaj prekograničnoj suradnji

Krajnji rok za podnošenje projektnih prijedloga je 16. listopada 2009. godine u 16 sati * Više o pojedinostima na informativnim danima u Srijemskoj Mitrovici, Somboru i Subotici, te Osijeku i Vukovaru

Nakon više najava i odgadanja, 17. je srpnja objavljen prvi poziv za prijavljivanje projektnih prijedloga pod IPA prekograničnim programom Hrvatska-Srbija. Rok za predaju projektnih prijedloga je 16. listopada 2009. godine u 16 sati.

Svi zainteresirani potpunu natječajnu dokumentaciju mogu preuzeti na internetskim stranicama: <http://www.mrrsvg.hr>; <http://www.evropa.gov.rs>; <http://www.delscg.ec.europa.eu/code/navigation.php?Id=1>; http://ec.europa.eu/europeaid/work/funding/index_en.htm.

Službena web stranica programa je www.croatia-serbia.com i na njoj se također može preuzeti natječajna dokumentacija. Na toj se stranici mogu doznati i sve dodatne korisne informacije i zanimljive novosti vezane uz ovaj program. Kako priopćavaju iz sjedišta ovog programa u Zagrebu, te ureda

u Srijemskoj Mitrovici, u tijeku je izrada i hrvatske i srpske verzije web stranice.

Na internetskoj stranici programa uspostavljen je interaktivni forum za pronalazak prekograničnih partnera, a moguće je na web postaviti i vlastite projektne ideje

i time postati dijelom interaktivne mreže potencijalnih partnera.

U cilju što boljeg informiranja o mogućnostima natjecanja, bit će održani informativni dani na kojima se mogu upoznati specifični ciljevi i uvjeti za prijavu projektnih prijedloga pod prvim pozivom. Za zainteresirane iz Srbije informativni dani su: u Srijemskoj Mitrovici 23. srpnja, u Somboru 24. srpnja u 10:30 u Gradskoj kući (Svečana skupštinska dvorana), te u Subotici 28. srpnja u 10:30 na Otvorenom sveučilištu (amfiteatar). Za potencijalne predlagatelje projekata iz Hrvatske informativni dani su u Osijeku 28. srpnja u 9,30 na Ekonomskom fakultetu, te u Vukovaru 29. srpnja u 9,30 u Palači Srijem (Velika vijećnica).

Cijeli program dio je korištenja predpristupnih fondova Europske Unije i predstavlja natjecanje za dodjelu bespovratnih sredstava za promidžbu prekogranične surad-

nje između Hrvatske i Srbije, uz financijsku potporu IPA programa prekogranične suradnje Hrvatska-Srbija 2007-2013. Prijedlog projekta mora obuhvaćati jedan od sljedećih ciljeva: da unaprjeđuje poslovnu suradnju, da povećava prekograničnu razmjenu dobara, da razvija pokretnost tržišta radne snage, prekogranična istraživanja, razvoj i inovacije (RDI) i zajedničko ekonomsko planiranje; da stimulira razvoj turizma na osnovama prekograničnog regionalnog identiteta i prirodnih i kulturnih dobara pogranične regije; da štiti i nadzire prirodna dobra pogranične regije kroz sudjelovanje u zajedničkim aktivnostima i podizanju svijesti javnosti; da unaprjeđuje dobrosusjedske odnose između lokalnih zajednica s obiju strana granice.

Ukupan iznos namijenjen za projekte u ovom pozivu iznosi 3.240.000 eura.

Z. P.

VANDLASKI ČIN U PETROVARADINU

Razlupani prozori na prostorijama HKPD-a »Jelačić«

Predsjednik HKPD-a »Jelačić« iz Petrovaradina Josip Pokas obavijestio nas je kako je u ponedjeljak, 20. svibnja, po dolasku u prostorije društva negdje oko 17 sati, zatekao razlupane prozore. Radi se o novim prostorijama (u Beogradsnoj 7 u Petrovaradinu) koje društvo koristi tek odnedavno i koje su, usprkos minimalnim sredstvima, uspjeli renovirati i osposobiti za funkcioniranje. Josip Pokas je, kaže, o ovom incidentu izvjestio pripadnike MUP-a koji će dalje poduzeti sve mjere da nađu počinitelje.

Zamjenik pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine Mato Groznica je u izjavi za HR izrazio žaljenje zbog tog nemilog događaja i podsjetio kako se u Petrovaradinu nedavno pojavio i grafit s porukom »Smrt Hrvatima«. »Očekujem da policija uzme ovaj događaj u ozbiljno razmatranje. Ovo se ne može smatrati izoliranim slučajem, nego jednom vrstom kontinuiranog pritiska na hrvatsku zajednicu u Petrovaradinu«, smatra Groznica.

A. J. M.

PROMJENE NA ČELU HRVATSKE MATICE ISELJENIKA

Katarina Fuček ponovno ravnateljica

Prema prijedlogu Vlade Republike Hrvatske, Upravni odbor Hrvatske matice iseljenika imenovao je u četvrtak, 16. srpnja 2009., Katarinu Fuček ravnateljicom HMI-a. Katarina Fuček već je bila na čelu HMI-a i to u od travnja 2006. do siječnja 2008., tako da se njen dolazak može smatrati i povratkom na staro radno mjesto. Dosadašnja ravnateljica Danira Bilić, koja je godinu i pol vodila HMI, vraća se na prijašnju dužnost u Hrvatskom olimpijskom odboru.

I sastav Upravnog odbora HMI-a doživio je određene promjene. Novi predsjednik Upravnog odbora postao je dr. Ivan Bagarić, saborski zastupnik i predsjednik saborskog Odbora za Hrvate izvan Hrvatske, a novim članom Odbora imenovan je i Hrvoje Salopek, glavni urednik mjesečnika HMI-a »Matica«.

PREMA PODACIMA DRŽAVNOG ZAVODA ZA STATISTIKU

Prosječna plaća u Hrvatskoj 730 eura

Prosječna neto plaća u Hrvatskoj u svibnju ove godine iznosila je 5326 kuna (729,6 eura), pokazuju objavljeni podaci Državnog zavoda za statistiku (DZS). U odnosu na prosjek iz travnja, prosječna plaća u svibnju nominalno je viša za 0,6 posto. Na godišnjoj razini, u usporedbi sa svibnjem prošle godine, prosječna neto plaća u svibnju 2009. nominalno je viša za 2,9 posto, ili za 20,8 eura.

Prema prvim podacima DZS-a, prosječna bruto plaća za svibanj 2009. iznosila je 7749 kuna (1.061,5 eura). Na godišnjoj razini, prosječna bruto plaća u svibnju ove godine nominalno je viša za 1,6 posto, precizira statistika.

OBILJEŽENA 19. OBLJETNICA OSNUTKA DSHV-A

Od skrbnika do političkog čimbenika

Luka Bebić: »Tijekom 90-ih DSHV je odigrao presudnu ulogu, jer je bio skrbnik interesa Hrvata u Vojvodini, te je na tom putu stranka imala potporu sestrinske stranke, HDZ-a«, * Petar Kuntić: »Hrvati su postali čimbenik bez kojeg je nemoguće postojanje ozbiljne politike u državi Srbiji« * Saša Vučinić: »Danas je DSHV spona između Srbije i Hrvatske, koja i Suboticu čini sponom dviju država, mjestom susretanja dviju država«

Piše: Dušica Dulić

»Izdržite, niste zaboravljali«, bila je glavna poruka predsjednika Hrvatskog sabora Luke Bebića članovima i simpatizerima Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, koji su prošlog petka, 17. srpnja, svečano obilježili 19. obljetnicu od osnutka ove najstarije stranke vojvodanskih Hrvata.

Proslava godišnjice DSHV-a počela je misom zahvalnicom u subotičkoj franjevačkoj crkvi, poslije koje je uslijedila svečana akademija u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Ta je akademija okupila oko 200 uzvanika, članova i simpatizera ove jedine parlamentarne stranke Hrvata u Srbiji, koja ima po jednog zastupnika u republičkom i pokrajinskom parlamentu, te vijećnike u nekoliko lokalnih skupština, u gradovima i općinama u kojima u značajnijem broju žive Hrvati. Visokog uzvanika, predsjednika Hrvatskog sabora, koji je prvi puta boravio u Subotici, primio je nakon akademije gradonačelnik Subotice Saša Vučinić, a gostu iz Zagreba je u Domu DSHV-a upriličen i susret s članstvom ove političke stranke. Kako je na konferenciji za novinare pojasnio predsjednik DSHV-a Petar Kuntić, na ovogodišnju svečanu proslavu nisu pozivali aktual-

ne političke dužnosnike iz Novog Sada i Beograda. Njihova nazočnost se planira i očekuje sljedeće godine, na središnjoj svečanosti 20. rođendana DSHV-a.

»OD POČETKA SKRBNIK HRVATSKIH INTERESA«

U svojem obraćanju na svečanoj akademiji predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić je, osvrćući se na devedesete godine prošlog stoljeća, rekao kako je tijekom tih godina DSHV odigrao presudnu ulogu, jer je bio »skrbnik interesa Hrvata u Vojvodini, te da je na tom putu stranka imala potporu sestrinske stranke, HDZ-a«.

»Hrvatska demokratska zajednica je prepoznala probleme Hrvata u Vojvodini. Nalazili smo vremena i načina da pomognemo DSHV-u. Ne smije se, također, zaboraviti u to vrijeme značajna podrška drugih manjinskih stranaka, poput Saveza vojvodanskih Mađara«, podsjetio je ovom prigodom predsjednik Hrvatskog sabora.

Naglasio je kako je DSHV odigrao presudnu ulogu u zastupanju i zaštiti interesa vojvodanskih Hrvata, ali i dao značajan doprinos jačanju proeuropskih snaga u Srbiji, te je Hrvatima poručio da budu

lojalni građani zemlje u kojoj žive i da je podupru na njezinu putu prema EU, jer je to u interesu i njihove matične Hrvatske.

»Hrvatska podržava Srbiju u europskim integracijama i spremna joj je svojim iskustvom pomoći, jer je naš cilj miran suživot sa susjedima«, rekao je predsjednik Sabora navodeći kako je Hrvatska od slovenske do srbijanske granice izgradila 400 kilometara autocesta, te da u tome ide i prema Crnoj Gori i Albaniji. »Mi se nismo, kao naši sjeverni susjedi, zaustavili 30 kilometara pred granicom«, konstatirao je Bebić.

Osvojeni skupštinski mandat, prema riječima predsjednika Hrvatskoga sabora, »svjedoči da je put što ga je odabrao DSHV ispravan. No, ukoliko stranke koje okupljaju hrvatski narod učine dodatne napore prema ujedinjenju, i nadasve ukoliko otvore put mladima, nema razloga da kao takve u bliskoj budućnosti samostalno ne izađu na izbore«, zaključio je on. Osvrćući se i na aktualnu ekonomsku krizu, s kojom se i Republika Hrvatska bori, između ostalog, rebalansima državnog proračuna, visoki uzvanik je ustvrdio kako Hrvatska, »unatoč krizi, ne odustaje od pomaganja Hrvata izvan

Hrvatske«, te je kazao kako je to Hrvatska činila sve ove godine i da će to činiti i dalje.

»ČIMBENIK OZBILJNE POLITIKE«

»Nakon što smo postali parlamentarna stranka stvari idu nabolje, osnivaju se nove stranačke podružnice, ali i organizacije i institucije naše zajednice«, rekao je u svojem izlaganju na svečanoj akademiji predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Petar Kuntić, te dodao kako predvođen DSHV-om hrvatska manjina u Srbiji čini ozbiljne korake na putu integracije u društveno-politički život Srbije.

Govoreći o aktualnoj poziciji DSHV-a on je istaknuo kako anketna popularnost ove stranke nikada nije bila veća od trenutačne.

DSHV

Unazočnosti oko 250 osnivača iz cijele Vojvodine, u Subotici je prije 19 godina, 15. srpnja 1990. godine, održana osnivačka skupština Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, a za predsjednika DSHV-a je izabran Bela Tonković.

Tijekom devedesetih godina značajan broj članova stranke iselio se u Hrvatsku, nešto kasije počinju i razmimoilaženja unutar stranke, što dovodi i do formiranja nove političke stranke, Hrvatskog narodnog saveza (HNS). Poslije smjene Bele Tonkovića 2003. godine, kada na njegovo mjesto dolazi Petar Kuntić, dolazi i do ujedinjenja DSHV-a i HNS-a.

U franjevačkoj crkvi na misi

Kod Plave fontane u središtu Subotice

»Imamo ispravan odnos prema manjinskoj politici, dobru suradnju s institucijama Republike Hrvatske i Republike Srbije, Katoličkom crkvom, hrvatskim institucijama u Srbiji i drugima. Hrvati su postali čimbenik bez kojeg je nemoguće postojanje ozbiljne politike u državi Srbiji«, naglasio je Kuntić, te je dodao kako »DSHV ima asove u rukavu, kojima će pridobiti nezadovoljnike unutar stranke, te one unutar hrvatskog korpusa«.

Navodeći rezultate djelovanja DSHV-a spomenuo je uvođenje

nastave na hrvatskom jeziku, formiranje Hrvatskog nacionalnog vijeća i Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, te konstituiranje Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ«.

Ipak, dodao je, hrvatska manjina još uvijek nailazi na zapreke – nije riješeno pitanje izravne zastupljenosti u Skupštini Srbije, kao ni razmjerna zastupljenost Hrvata u državnim institucijama i službama.

»Izborno zakonodavstvo u Srbiji za manjinske stranke predviđa tek

smanjenje cenzusa, što odgovara samo brojnijim manjinama – Mađarima, Romima, Albancima. I dalje ništa od neposredne zastupljenosti manjina u Skupštini Srbije, kakvu imaju Srbi u Hrvatskom saboru«, usporedio je predsjednik DSHV-a.

Kako je naveo, učestali su i problemi u svezi s nabavom udžbenika iz Hrvatske za nastavu na hrvatskom jeziku, te »nije stavljena ni

točka na podvajanje zajednice na Bunjevce i Hrvate«.

»U sljedećih pola godine pred DSHV su stavljeni novi, veliki zadaci. Upravo je donesen Zakon o političkim strankama, prema kojemu će se i DSHV morati preregistrirati. Sve vas molim da masovnim odazivom date potpis da to što prije završimo. Poslije puno špekuliranja i odugovlačenja na dnevni red Skupštine Srbije stiže Zakon o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Poslije 7 godina idemo u izbore za nacionalna vijeća. Izađite i dajte potporu kome želite«, pozvao je članove DSHV-a predsjednik Kuntić, koji je ovom prigodom istaknuo i kako se očekuje skoro otvaranje mjesne organizacije DSHV-a u Srijemskoj Mitrovici, kao rezultat spajanja Hrvatsko-srbijske inicijative i DSHV-a.

Među najveće uspjehe stranačkog djelovanja u novije vrijeme Kuntić je svrstao osnivanje mjesnih organizacija Mladeži DSHV-a, kojih, kaže, aktivno djeluje ukupno deset, ali se planira osnutak još četiriju.

»Ova stranka se na duge staze planira baviti mladima. Moramo pomoći mladima da odgovore na izazove, jer tako pomažemo sebi i narodu kojemu pripadamo«, ista-

Novi susreti

Predsjednik DSHV-a Petar Kuntić je na svečanoj akademiji najavio i dva značajna susreta za hrvatsko-srpske odnose.

»Poslije skoro tri godine, u rujnu će se sastati Međuvladino mješovito povjerenstvo, prvo u Beogradu, a sljedećeg dana, najvjerojatnije, i u Subotici. Prije toga će se sastati skupštinski odbori prijateljstva Srbije u Hrvatskom saboru i prijateljstva Hrvatske u srbijanskoj Narodnoj skupštini«, najavio je stranačkim kolegama predsjednik Kuntić.

Gradonačelnik Saša Vučinić dočekuje goste

Petar Kuntić

Luka Bebić

knuo je Kuntić, te je ustvrdio kako je u hrvatskoj zajednici »puno toga postignuto, iako smo često spremni podcijeniti te rezultate. Rezultati će biti veći ako hrvatske institucije budu zajedno radile.«

»PARTNER PRAVIM VRIJEDNOSTIMA«

»Sa zadovoljstvom mogu reći kako je iz godine u godinu popis hrvatskih institucija sve veći, uvijek se pojavi još po neka nova, koja za svoj zadatak ima njegovati kulturu i tradiciju ovdašnjih Hrvata. To je

dokaz da vaša borba, te ideja od prije 19 godina, nisu bili uzaludni, već su bili na tragu onoga što danas podržavaju sve proeuropske stranke u Srbiji«, rekao je na obilježavanju svečane obljetnice aktualnog koalicijskog partnera subotički gradonačelnik *Saša Vučinić*.

»Danas je DSHV spona između Srbije i Hrvatske, koja i Suboticu čini sponom dviju država, mjestom susretanja dviju država. Ova dvorana je već ugostila predsjednika Hrvatske, premijera Hrvatske, a evo danas i predsjednika Sabora. U svemu tome nije mala zasluga

Uzvanici svečane proslave

Obilježavanju 19. obljetnice od osnutka DSHV-a nazočni su bili: predsjednik Hrvatskog sabora dr. Luka Bebić, saborski zastupnik Petar Mlinarić, dožupan Vukovarsko-srijemske županije Željko Cirba, predsjednik Mladeži Hrvatske demokratske zajednice u Vukovarsko-srijemskoj županiji Nikola Mažar, tajnik Hrvatskog sabora Josip Sesar, predstojnik Ureda za protokol u Hrvatskom saboru Zdeslav Perković, veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu Željko Kuprešak, generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici Ljerka Alajbeg, te konzul savjetnik i konzulica savjetnica u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici Anto Franjić i Vesna Njikoš Pečkaj.

Uz subotičkog gradonačelnika Sašu Vučinića, svečanoj su proslavi nazočni bili predstavnici svih mjesnih organizacija DSHV-a, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Branko Horvat, ravnatelj Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« Ivan Karan, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov, predsjednik Hrvatskog akademskog društva dr. sc. Slaven Bačić, te predstavnici Katoličke crkve i brojnih kulturno-umjetničkih društava u Vojvodini.

Intonirana je i hrvatska himna

DSHV-a. Ustrajnom politikom i pravim odabirom partnera trasirao je put ovoj suradnji«, zaključio je Vučinić.

»TURISTI IZ SRBIJE SU DOBRODOŠLI«

Poslije svečane akademije u Gradskoj je kući, na kraćoj konferenciji za novinare, predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić, upitan za aktualno političko pitanje – nedonošenje Statuta i Zakona o nadležnostima Vojvodine, rekao kako se Hrvatska neće miješati u ustrojstvo Srbije, da ni u kojem slučaju s pokrajinom neće biti kontakata mimo znanja Srbije, te da je uvjeren kako je ta suradnja i u interesu Srbije. »Vojvodina je i u onim teškim vremenima iza nas bila primjer komunikacije, europskog pristu-

pa pravima manjina, a ima i svoje specifičnosti. Nadam se da će Skupština Srbije usvojiti Statut, a u razgovorima s dužnosnicima iz Vojvodine istaknuo sam kako Hrvatska s njima želi intenzivniju komunikaciju i suradnju, koje su Hrvatskoj prirodne zbog blizine Vojvodine«, rekao je Bebić.

Upitan za nedavni incident u Dubrovniku, kada je turistu iz Srbije oštećen osobni automobil, predsjednik Sabora je poručio kako su »svi turisti iz Srbije dobrodošli«, te da je policija adekvatno reagirala i za dva sata uhitila počinitelja.

Na konferenciji za novinare je rekao i kako postoji inicijativa o ukidanju hrvatskih viza za građane Srbije, da odnosi dviju zemalja idu u tom pravcu, te da će to biti jedna od tema skorog posjeta predsjednika Srbije *Borisa Tadića* Zagrebu.

Slavljenici: članstvo DSHV-a u svome Domu

PREDSTAVLJENA STUDIJA O SIROMAŠNIM STARIJIM OSOBAMA U SRBIJI

Kako živjeti od ničega

Istraživanje je pokazalo da oko 380 tisuća ljudi starijih od 65 godina ne prima mirovinu niti ikakva primanja i živi u krajnjoj bijedi, stoga se Vladi Republike Srbije preporuča uvođenje socijalnih mirovina

Ako bi im netko dao 50 tisuća dinara, oni bi prvo kupili nešto za jesti i ogrijati se, zatim bi kupili lijekove i odjeću. Ovi odgovori, identični u svim mjestima – od južne Srbije, preko Šumadije, Vojvodine, Beograda – dobiveni od najsiromašnijih ljudi, pokazuju dramatičnu situaciju u kojoj se oni nalaze. Riječ je o podacima dobivenim u istraživanju, koji govore da oko 30 posto, odnosno, oko 380 tisuća ljudi starijih od 65 godina uopće nemaju nikakvu mirovinu, primorani su živjeti u siromaštvu, vrlo često su usamljeni i bez mogućnosti osloniti se na bilo koga. U nimalo boljoj situaciji još je oko 40 tisuća ljudi, koji žive s manje od 80 eura mjesečne mirovine.

SIROMAŠNI SU BOLESNIJI

»U listopadu prošle godine, kada je rađeno istraživanje, od tih ljudi socijalnu pomoć primalo je samo 11.020, od ukupno 131.000 primalaca socijalne pomoći u Srbiji. Dakle, među starima ima najviše siromašnih, a najmanje primatelja socijalne pomoći. Procjena je da u Srbiji ima skoro milijun i 400 tisuća starijih od 65 godina, od toga u Vojvodini oko 352 tisuće. Istraživanje je pokazalo da 45 posto ispitanih živi u obitelji s prosječnim mjesečnim prihodom ispod četiri tisuće dinara, u listopadu je to bilo ispod 50 eura. To je 185 tisuća starijih, dok anketa o životnom standardu govori da je 125 tisuća ispod crte. Ne kažemo da anketa nije točna, nego su samo kriteriji već tako namješteni da puno njih bude odmah iznad crte. Zato smo se mi odlučili da nam oni budu ciljna grupa ispitivanja. Željeli smo ih pitati - kako vi živite od ničeg, tko vam pomaže, što očekujete i kako vam se može pomoći?«, kaže Nadežda Satarić, članica nevladine udruge Amity, koja je s Mreže Humanas provela istraživanje i napravila Studiju o siromašnim starijim osobama u Srbiji. Ovo izvješće sadrži i poglavlje u kojemu su analizirana iskustva iz zemalja u okruženju, te preporuke Vladi Republike Srbije, među kojima je i prijedlog da se uspostavi novi financijski program za ublažavanje

siromaštva, odnosno, uvedu socijalne mirovine za starije najsiromašnije građane.

Rezultati istraživanja ukazuju da sugrađani koji žive u siromaštvu, čak 90 posto njih, pate od neke kronične bolesti i bolesniji su od svojih vršnjaka iz normalne populacije. Podaci također ukazuju na snažnu vezu između siromaštva i obrazovanja. U uzorku od 1.136 ispitanika niti jedan nije imao više od završene osnovne škole, 27 posto je bilo potpuno nepismenih, a ostali s četiri razreda osnovne, dok nitko od ispitanih nije imao zanat ili srednju školu.

»Ovo ukazuje da država mora mnogo više raditi na promoviranju znanja i obrazovanju. Za te stare ne možemo više ništa uraditi, ali možemo za mlade, djecu i Rome, jer se kasnije to neobrazovanje samo produkuje i sve će nam se jednog dana vratiti kao bumerang kroz siromaštvo«, kaže Satarić.

Ona dodaje kako među tom najvećom sirotinjom svega šest posto njih prima socijalnu pomoć, ali

svaki četvrti je ipak kroz svoj radni vijek uplaćivao po nekoliko godina doprinos za mirovinsko i invalidsko osiguranje.

»Nitko u Ministarstvu rada i socijalne politike nije nam znao reći koliko je starijih naših sugrađana uplaćivalo mirovinske doprinose niti gdje je taj novac. Kroz istraživanje smo utvrdili da je sto tisuća starijih naših sugrađana imalo neki radni doprinos i uplaćivali su osiguranje, ali manje od 15 godina, zbog čega nisu stekli uvjet za stjecanje mirovine. Dakako, nisu svi od njih u zoni dubokog siromaštva, ali neki i jesu. Osim toga, ogroman je broj ljudi koji su radili sezonske privremene poslove u zemljoradničkim zadrugama živjeći od nadnica, zatim ljudi koji su radili na građevinama.«

ZABORAVLJENI I PREPUŠTENI SEBI

Osobito dramatičan podatak je da 17 posto siromašnih starijih ljudi nema nikakve srodnike, a pri tomu

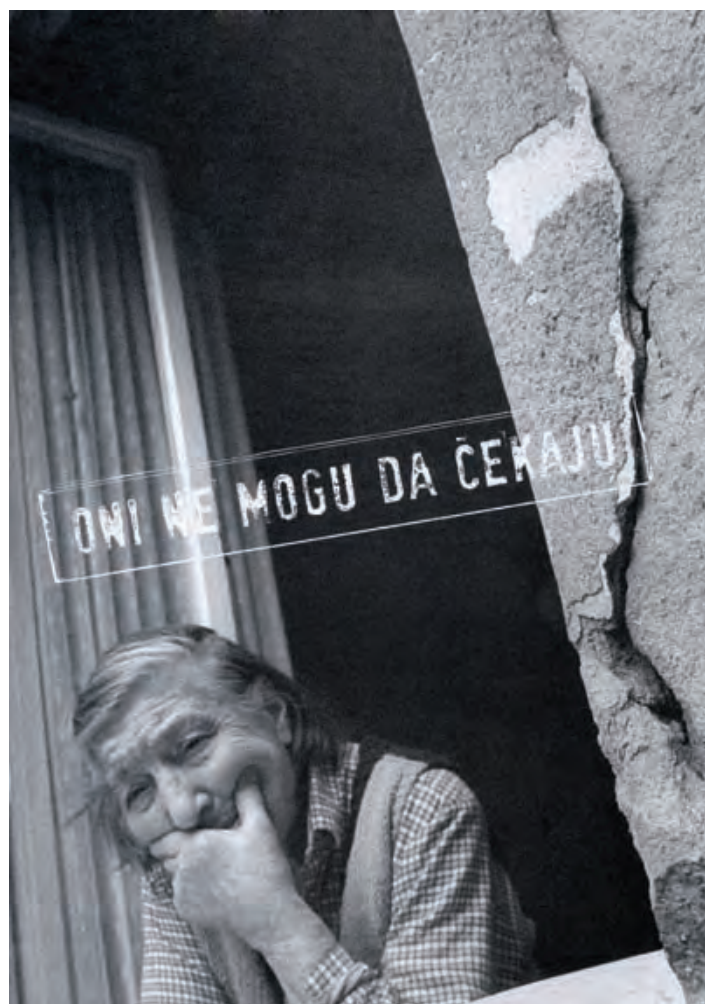
se i najmanje oslanjaju na prijatelje i susjede, i potpuno su prepušteni sami sebi. S druge strane, i oni koji imaju obitelj ističu kako im ona jest glavna potpora, ali ne i financijska, jer i djeca često ostaju bez posla i nemaju dovoljno ni za sebe. Tek je svaki treći, od onih koji su najbliži siromašnima starima, zaposlen, što je također dramatičan podatak koji pokazuje da su najnezaposleniji srodnici upravo tamo gdje je sirotinja najveća.

»Tim ljudima uskraćene su osnovne ljudske potrebe. Na primjer, po standardima Svjetske zdravstvene organizacije starijim ljudima su tri namirnice neophodne u svakodnevnoj ishrani – šalica mlijeka, jedno voće i komad mesa. Više od polovice naših ispitanika ne može sebi priuštiti komad mesa niti jedanputa u 15 dana, a naišli su i na takve koji si niti mjesečno to ne mogu priuštiti. Ako ne mogu sebi čak niti mlijeko priuštiti jednom tjedno, treba li još objašnjavati kakve su to prilike u kojima žive i čega su sve oni željni«, kaže Satarić.

Studija se inače bavi i analizom iskustava u okruženju, uzimajući u obzir zemlje koje imaju socijalističku prošlost kao i Srbija, isti mirovinski sistem i sličan stupanj pokrivenosti mirovinama. Tako primjerice, za garantirani socijalni minimum Latvija izdvaja 0,05 posto bruto društvenog proizvoda godišnje, a skoro 0,5 posto izdvajaju Slovačka, Češka i Slovenija. S 0,11 posto izdvajanja u 2006. i 0,12 posto u 2007. godini Srbija spada u zemlje s najmanjim izdvajanjima, dvostruko manjim od Hrvatske (0,24 posto).

Inače, ove rezultate istraživanja o potrebama najstarijih za financijskom potporom od strane države predstavile su NVO Emity i Mreža Humanas prošlog četvrtka u Općinskoj udruzi umirovljenika, a s rezultatima su, kako je rečeno, upoznata i mjerodavna ministarstva od kojih je stigao odgovor da će preporuke ovih organizacija biti uzete u obzir u novom zakonu o socijalnoj zaštiti za stare osobe, koji bi se već u rujnu trebao naći na javnoj raspravi.

S. Mamužić

JOZEFINA SKENDEROVIĆ, VODITELJICA LIKOVNO-SLAMARSKOG ODJELA HKPD-A »MATIJA GUBEC« U TAVANKUTU

Od pučke naive do umjetnosti

*Još uvijek se u kolonijama najčešće rade slike na kojima su salaši i razni vojvođanski motivi * U radu prve kolonije sudjelovalo je osam slamarki, a sada ih u HKPD-u »Matija Gubec« ima 30 * Još uvijek mi je bunjevačka ženska nošnja najveća inspiracija*

Intervju vodila: Željka Vukov

Fotografije: Marija Matković

Krhka žitna slamka u rukama vrijednih slamarki, pripremljena s ljubavlju i nježnošću, dobiva svoje mjesto na umjetničkim djelima, djelima koja su već dugi niz desetljeća dio naše kulturne baštine. Neka slama završi u svečanoj kruni za Dužijancu, neka na slici, perlici ili nekom suveniru od slame. No, slama svakako dobiva svoje mjesto u mašti slamarke koja svojim rukama piše zlatnu priču.

Slamom se skoro tri desetljeća bavi i Jozefina Skenderović, nastavnica fizike i kemije, a ujedno i vodi-

teljica likovno-slamarskog odjela pri Hrvatskom kulturno-prosvjetnom društvu »Matija Gubec« iz Tavankuta, kao i voditeljica Prve kolonije naive u tehnici slame.

HR: Kada ste se počeli baviti slamom i na koji ste način otkrili svoje sposobnosti?

Slamom sam se počela baviti 1979. godine, no prvu sliku sam napravila godinu dana kasnije, 1980. Moj kontakt sa slamom počeo je sasvim slučajno. Zaposlila sam se

u Osnovnoj školi »Matija Gubec« u Tavankutu, ali iako sam i prije poznavala rad sa slamom, tu je u stvari sve konkretno i započelo. Moja prijateljica Marija Matković, s kojom sam puno vremena proizvodila, bavila se slamom. Najčešće smo se družile kod nje, jer je ona usput radila, a ja sam samo promatrala. Nikad nisam mislila da bih se time i ja mogla baviti. Čitav proces naučila sam gledajući, ali nikad nisam pokušala i sama raditi. Kad sam se zaposlila u tavankutskoj školi tamo je već bio slamarski odjel, koji je vodila Ana Crnković.

Vidjela sam kako se djeca bave slamom i potaknuta njima zaželjela sam i ja probati. Za vrijeme ljetnih ferija prvi sam put napravila svoju sliku. Ona je bila mala, ali sam je sama napravila sjećajući se svega što sam vidjela od moje prijateljice.

HR: Jeste li imali nekog tko vas je naučio plesti, raditi i stvarati umjetnine?

Prvi koraci su bili samostalni, a tijekom vremena sam učila od puno ljudi, uvijek sam imala od koga učiti i vidjeti nešto novo, a i sad još učim. Najviše sam naučila od pokojne tete Mare Ivković Ivandekić, koja je puno toga znala. Bila je žena koja je znala i htjela pokazati, imala je pedagoški dar. No, od svakog se može ponešto naučiti. Zanimljivo je kako sam puno toga naučila i od djece. Primjerice, da bi se slama mogla oblikovati mora se omekšati. Naše stare majke su srkale vodu iz lončića, a djeca su se dosjetila da to možemo i drugačije raditi. Tako danas vodu više ne srčemo kroz stabljiku slame, nego je napunimo špricom, što je, moram priznati, puno praktičnije, a bolje je i radi higijene. Kad radiš ovakve stvari puno toga pokupiš sa strane od drugih ljudi, te često ne znaš što si od koga naučio.

HR: Po struci ste nastavnica fizike i kemije, a pokretanjem hrvatskih odjela počeli ste predavati i na hrvatskom jeziku. Jeste li imali poteškoća u radu?

Da, po struci sam nastavnica fizike i kemije, ali sam u školi počela raditi kao nastavnica tehničkog odgoja, jer je tada mjesto nastavnika fizike i kemije bilo popunjeno. Nadala sam se kako ću naslijediti mog nastavnika fizike, međutim, okolnosti su bile drugačije. Nakon dvije godine u školu je došao nastavnik tehničkog, a ja sam prešla raditi u OŠ »Vladimir Nazor« u Đurđinu. Tamo sam radila u struci samo pola godine. Kada je 1982. godine raspisan natječaj u OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici bila sam primljena i radila sam pola norme kao nastavnica tehničkog, a pola vremena kao nastavnica fizike i kemije. To je trajalo oko dvije godine. S obzirom da toj školi pripada i osnovna škola u Maloj Bosni, dva dana sam u Maloj Bosni, a tri dana u Subotici. Formiranjem hrvatskih odjela, a cijelog sam života čekala priliku da mogu predavati i na hrvatskom jeziku u školi, počela sam raditi kao dvojezična nastavnica – u hrvatskim i srpskim odjelima – a u protekloj školskoj godini predavala sam kemiju u Đurđinu, u hrvatskom odjelu. Svima nama, koji smo u

Srbiji završili školu, nije lako raditi na hrvatskom jeziku, ali ako nešto želiš i hoćeš – sve se može. Bilo je tu i zanimljivih situacija, kada u srpskom odjelu počnem govoriti hrvatski, pa me djeca gledaju i pitaju se – što sad radim? Ali, to je sve sastavni dio toga posla.

HR: Osim nastavnog plana i programa, svoj rad s djecom oplemenili ste i u kreativnim radionicama, gdje ste izrađivali predmete od slame. Jesu li djeca zainteresirana za rad sa slamom?

To je vezano uglavnom uz hrvatske odjele. Jedan od naših lijepih običaja je izrada kruha božićnjaka za Božić i s obzirom da sam bila razrednica u 6. razredu koji pohada nastavu na hrvatskom jeziku, odlučili smo na satu razrednog i subotom izraditi figurice koje se stavljaju na kruh. Tom nam se prilikom priključila i jedna mama, pa smo u školi i pravili i ispekli kruh – božićnjak. Nisu oni baš najbolje izgledali, ali su taj naš trud djeca nosila kući. Moram reći kako sam o tome često razmišljala, no u odjelu koji nije hrvatski nisam nikada mogla tako nešto raditi. Iako su djeca u našoj školi većinom katolici i nije im to nepoznato, u odjelima ima i djece drugih nacionalnosti i vjere i to nije bilo moguće, bilo bi nepravedno prema drugima. Ovdje je to doista bilo moguće. Bilo je i pokušaja rada sa slamom u školi u Keru i u Maloj Bosni, ali to smo teško uspijevali uklopiti. Posljednjih godina djeca imaju previše izbornih predmeta i inače je teško napraviti raspored sati, jer nam je uvijek falilo prostora, neki puta je bilo teško uklopiti i redovite sate, a kamoli okupiti sekciju. Postojala je želja za tim, ali rijetko smo uspijevali okupiti se da svima odgovara vrijeme. Bilo je rada i radili smo, pa čak i prodavali na sajmovima koji se organiziraju u školi ili u Bunjevačkom kolu, ali nije bilo kontinuiteta i to nije zaživjelo. U Tavankutu postoji sekcija pri školi i tamo smo se dogovorili raditi poslije nastave. Tamo imam suradnicu *Kristinu Kovačić*, koja s djecom radi kada ja ne mogu i tako to i uspijeva. No, i to nije uvijek ustaljeno, jer sve ovisi o djeci i njihovim obvezama, a škola je svakako na prvom mjestu.

HR: Nakon više od deset godina rada sa slamom preuzeli ste vodstvo likovno-slamarskog odjela pri HKPD-u »Matija Gubec«. Od kada slamarke imaju samostalnu koloniju, kakvu poznajemo danas?

Od 1982. pa do 1992. godine slamarsku sekciju u društvu i u školi vodila je, kao što sam rekla, Ana

Haljina princeze Diane ukrašena slamom

»Koloniju slamarki 2000. godine posjetila je etnologinja Veronika Majn iz Londona. U to vrijeme ona je imala 40-ak godina i 20 godina je provela putujući po svijetu i proučavajući što se sve može od slame raditi. Od nje smo čuli kako su haljinu za princezu Dianu ukrasile neke slamarke, te da u Engleskoj prave krune od slame. Ona je bila iznenađena kad je vidjela kako i mi imamo krune od slame, jer je bila uvjerena da to rade samo Englezi. Kada je posjetila biskupijski muzej i vidjela kako su to krune iz 1932. i 1936. godine, dakle ne od jučer, bila je zaprepaštena. Bilo je svakako pitanje – kako smo došli do toga da se krune prave i kod nas, i jesu li naše majke prve pravile krune od slame? Tko je prvi počeo?»

Crnković. Prva kolonija naive u tehnici slame počela je 1986. godine i tamo sam sudjelovala. Tek 1991.-1992. sam se aktivirala u radu same sekcije, te postala i voditeljicom ove sekcije. Sada u sekciji ima 30 slamarki, a na ovogodišnjoj koloniji je bilo 28 slamarki, od toga dvije slamarke nisu članice HKPD-a »Matija Gubec«. Od tih aktivnih slamarki imamo i četiri učenice srednjih škola. Na prvoj koloniji je radilo osam slamarki, no, prvih pet kolonija je bilo organizirano tako da su gosti kolonije bili i slikari, kipari, dakle umjetnici koji rade u drugim tehnikama. Kada se trebala održati 6. kolonija započeo je rat i bilo je pitanje hoće li ona uopće biti održana. Tada smo se mi slamarke dogovorile i same nastavile raditi. Od tada, pa sve do danas, u radu kolonije sudjeluju samo slamarke. To je bila iznimno skromna kolonija,

ali je ipak održana i tradicija nije prekinuta. Problematična kolonija je bila i 14. zbog bombardiranja. Za te dvije kolonije nismo tiskali niti katalog, nego smo na papir napisali samo imena sudionica, što je velika šteta jer nemamo pisanog traga o tim kolonijama.

HR: Ove je godine održan 24. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame. Tko sve može sudjelovati u radu kolonije i koji su najčešći motivi u izradi slika?

Još uvijek se u kolonijama najčešće rade slike na kojima su salaši i razni vojvođanski motivi. Oni koji počinju, koji su manje vješti, obično rade vaze s cvijećem, mada nema pravila, jer taj motiv može raditi i iskusna slamarka. U koloniju dolaze slamarke koje već znaju raditi. Naravno, ima tu savjeta, ali pravilo

je da ne treba nitko nikome raditi, može pomoći savjetom, ali svatko radi svoje djelo. Prije dvije godine održali smo nekoliko radionica u HKC-u »Srijem« u Srijemskoj Mitrovici i ove godine smo imali gošću, koja je sudjelovala u radu tih radionica. U koloniji ne pokazujemo početne korake niti se radi neka obuka.

HR: Koja se slama koristi, te koji su postupci njene pripreme i konkretne izrade slike?

Ono što je jako važno jest da se koristi slama zrelog žita, ječma, zobi ili raži, da se koriste boje te slame. Zelena slama se ne koristi. Slamu koja je zrela možemo kombinirati i dobivamo drugačije tonove i ljepšu sliku. Ako imate raznovrsnu slamu možete se igrati bojama. Ječmena slama je najmekša i njoj je dosta da vidi vodu, dok je slama od raži možda najtvrdja, mada ni tu nema pravila, jer ovisi o podlozi. Ima slame koja je tvrda i neće se razmekšati niti da tri dana stoji u vodi. Zob je također laka za pripremu. Konkretno za sliku, meni osobno je iznimno važan crtež. Puno vremena provedem dok nacrtam sliku, a onda se radi dio po dio. Pozadinu možete raditi i s ravnim ploham, a može se raditi i trodimenzionalno, što je svakako poželjnije. Potrebno je u slike ubaciti što više vrsta pletiva, jer, kako kažu, što više pletiva – slika je vrijednija. No, nije to pravilo. Volim raditi pletivo, ali ne pravim sliku isključivo od pletiva. To je individualno. Da bi se slama oblikovala ona mora biti mekana, a da bi se lijepila mora svakako biti suha. Osim lijepljenja koristimo i konac, jer neki put nešto treba i prišiti i učvrstiti, što lijepljenjem nije dovoljno. Možete plesti dvjema slamkama, s tri i četiri, pet, pa i više, a svugdje postoji još nekoliko vrsta pletiva. To se primjenjuje na slikama i svakako na krunama, mada i na drugim detaljima, kao što su perlice.

HR: U vašem dosadašnjem radu osim slika od slame možemo vidjeti i krune koje ste izrađivali za tavankutsku i središnju proslavu Dužijance. Tko odabire što će biti kruna i kako će ona izgledati?

Za središnju Dužijancu u Subotici krune sam pravila od kako je teta Mara preminula, dakle posljednje tri godine, uključujući i ovu. U Tavankutu krune za Dužijancu pravim već više od 10 godina. Oko krune ima puno posla, ali se ipak stigne. Zanimljivo je i ja doista volim raditi krune. Prošle sam godine u Tavankutu pravila Srce Isusovo, jer je i sama župa posve-

čena Srcu Isusovu, a ove godine po nekom logičnom slijedu je Srce Marijino. Simbol župske Dužijance, točnije što će biti kruna, dogovorimo sa župnikom. Sljedeće godine tavankutska će crkva obilježiti svoju 100. obljetnicu, pa planiramo nas nekoliko slamarki praviti maketu tavankutske crkve. To je plan, a nadamo se da ćemo ga i ostvariti. Za središnju Dužijancu, s obzirom da je ovo sada godina svećenika, i kruna će biti u skladu s tim, te će se na njoj naći simboli svećeništva. Krune poslije seoskih dužijanci ostaju na župama, a krune s centralne Dužijance čuvaju se u biskupijskom muzeju.

HR: Kada kažemo kruna za Dužijancu obično nas to asocira na neku trodimenzionalnu umjetninu, no postoje i takozvane krune koje bandaš i bandašica prenose, ali su to u stvari slike. Imaju li one isti značaj?

Znamo kako su u početku sve krune bile trodimenzionalne, a posljednjih 20 godina često se umjesto krune napravi slika, ali mi i to zovemo krunom. Koliko je meni poznato, u većini župa se za Dužijancu izrađuju slike. Posljednjih godina je to stvar dogovora i puno ovisi o osobi koja krunu izrađuje. U svakom slučaju može i jedno i drugo.

HR: Osim kruna i slika, pravite i nakit od slame. To je ljudima zanimljivo vidjeti, a svakako je i novijeg datuma. Otkuda ideja?

Da, ljudi to vole. Izrađuju se razne narukvice, naušnice, prstenje, ogrlice, broševi, a zanimljiva je i krunica od slame. Polazište nam je Dužijanac, kruna i perlice, nakon toga su slike, a sve ovo ostalo je nadgradnja, pa čak i neka vrsta primijenjene narodne umjetnosti. Tu su još mnoge sitnice, primjerice kutije za nakit, prigodne čestitke od slame, pisanice. Sve je to od osamdesetih godina pa na ovamo. No, to je sve stvar osobe i njene mašte. Sada su najnoviji, koliko znam, privjesci za ključeve, koje izrađuje samo jedna slamarka, kao i naušnice. Kako se tko snađe. Zanimljivi su ti sitni predmeti i ljudi to vole pogledati pa i kupiti, a to je i naša neka mini zarada.

HR: Koliko ste imali izložbi i gdje sve ima vaših radova?

Samostalnu izložbu sam imala samo jednu, a kolektivnih ne znam točan broj, bilo ih je jako puno. Je li to bilo 200, 250 ili više – stvarno ne znam. Izlagali smo širom Srbije, kao i u zemaljama bivše Jugoslavije, u Mađarskoj, Njemačkoj, Austriji. Slika imam doista svugdje, po cijeloj

lomi svijetu. Jedna slika koju sam izradila darovana je i papi Ivanu Pavlu II. prigodom njegova dolaska u Mariju Bistricu. Ne mogu se niti sjetiti gdje sve imam slika.

HR: Spominjali ste kako su i dalje vojvodanski motivi najčešći na slikama od slame. Što vi najčešće izrađujete?

Moram reći kako sad već rijetko pravim salaše, jednostavno postalo mi je monotono i uvijek tražim nešto novo i zanimljivo. Još uvijek mi je najveća inspiracija bunjevačka ženska nošnja. Samo jednu mušku nošnju sam napravila kad sam pravila sliku Bunjevačko momačko kolo. Inače volim našu nošnju, volim i vidjeti kad je netko lijepo obučen, a volim to i raditi. I ove godine sam u koloniji radila djevojku u nošnji. Jedno vrijeme sam radila šling, no sad više radim svilu. Ima tu raznih motiva: Bunjevka u otunčici, mideru, povezana u maramu, u kapici, gologlava... sve su to varijacije.

HR: Svoje umijeće u radu sa slamom pokazali ste i u dvama dokumentarnim filmovima. Prvi film nosi naziv »Tri djevojke, tri slamarke«, a drugi još nije prikazan. Što je bila vaša uloga i hoćemo li uskoro moći vidjeti i taj drugi film?

Prvi film »Tri djevojke, tri slamarke« raden je u režiji *Rajka Ljubića*, a u njemu smo sudjelovale teta *Marga Stipić*, teta *Marija Ivković Ivandekić* i ja. Njegova inspiracija je bila film *Ive Škrabala* »Slamarke djevojke«, koji je snimljen 1971. godine. Ponukalo ga je da viti što slamarke sada rade, u današnje vrijeme, te je uzeo dvije slamarke iz onog filma i mene kao mlađu slamarku. Tada smo na premijeri filma imale i izložbu naših radova. Drugi film je sniman posljednje dvije godine, u režiji *Branka Išvančića*. Radni naziv ovoga filma je »Od zrna do slike«, a hoće li taj naziv i ostati, to ne znam. Akteri toga filma smo *Ana Milodanović* i ja. U tom filmu se prikazuje sve, od

sijanja žita pa sve do slike, ili ono što se pravi od slame. Koliko sam ja upoznata, premijera ovoga filma trebala bi biti ove godine. Sve ostalo će se vidjeti na filmu, neka bude iznenađenje.

HR: Često se na vašim izložbama mogu kupiti slike i drugi predmeti izrađeni od slame. Što se najviše traži?

Već nekih 15 godina HKPD »Matija Gubec« surađuje s likovnim odjelom i slamarkama koje rade pri HKC-u »Bunjevačko kolo«. Najčešće skupa organiziramo božićnu i uskršnju izložbu, gdje ljudi mogu kupiti suvenire, slike ili neke sitnice. Inače, mi iz »Gupca« godišnje organiziramo desetak izložbi koje su izvan Subotice i Tavankuta. Ljudi traže slamu, vole to vidjeti. Kao i u svemu, neki cijene tu vrstu umjetnosti, a neki ne. Naši ljudi Subotičani traže i vole slamu i često ako negdje putuju u poklon nose predmet od slame, a osobito oni koji su iz ovog kraja, a trenutno žive u inozemstvu, vole kupiti i ponijeti neki detalj, sliku ili bilo što od slame. Nešto što je dio ovoga podneblja. Uvijek se više traže minijature, suveniri, traži se ono što ne košta puno, ali uvijek se nađu ljudi koji mogu i spremni su platiti i veliku sliku od slame, koja košta nekoliko stotina eura ili više. Konkretno, ja slabo radim minijature ili suvenire. Najviše volim raditi krune i slike, što ne znači da minijature ili čestitke nisu prava umjetnička djela. Pa čak i pisanice mogu biti umjetničko djelo, tako da je tu tanka nit između suvenira i umjetnosti.

HR: Vaše su se umjetnine od slame našle i na kreacijama poznate modne kreatorice Marije Šabić. Kako je došlo do suradnje?

Koliko sam ja upoznata, *Marija Šabić* surađuje i s drugim slamarkama, a *Marija Dulić* i ja smo skupa radile s njom na haljini koja je nošena na izboru za Miss Europe, koji je održan u Bejru 28. prosinca 2002. godine. Doista mi je drago što se toga sjetila, te da se i na taj način promiče umjetnost od slame.

HR: Svojevremeno ste bili aktivni i u aranžiranju izloga za Dužijancu, čak ste osvajali i nagrade. Hoćete li se i ove godine natjecati?

Da, nekad sam sudjelovala i u tome, ali sada ne stizem. Aranžirala sam izlog čini mi se 5 puta, pa sam i osvojila dva puta treću nagradu.

Slama i na svjetskom susretu izviđača

»Na svjetskom susretu izviđača, 'Jamboree' u Londonu bila sam 1997. godine, kada je obilježena 100. obljetnica izviđačkog pokreta. Sudjelovala sam u programu World village (svjetsko selo), gdje je bilo 12 radionica iz Srbije. Jedna od tih je bila slamarska. Tamo smo odnijeli naše ekspozite te sam vodila radionicu dva tjedna i mogu reći kako su ljudi iz cijelog svijeta bili na toj izložbi i obišli ovu radionicu.«

Jozefina Skenderović: »Djevojka prid ogledalom«

NASELJA BAČKE U POVIJESTI (1.)

Verušić-Klisa

Na 33. kilometru autoceste (koridor 10) ove su godine na obali rječice Čiker prilikom obveznih arheoloških iskopavanja pronađeni ostaci nekadašnjeg srednjovjekovnog naselja Verešedhaza-Verušić

Piše: mr. Zsombor Szabó

Na karti pisara Lazara, tajnika nadbiskupa Tamasa Bakóczya, izdanoj 1528. godine u Ingolštadt, na prostoru između Dunava i Tise nalazi se jedna »linija« naselja, koje i danas možemo identificirati i locirati. To su Tavankut (Torankut), Subotica (Zabotka), Šebešić (Sebastin) i Verušić (Vesereghatz). Ova naselja su ubilježena i na kasnijim kartama – Laziusa 1552. godine, Speeda 1626. godine i Bleaua 1664. godine.

PISANI TRAGOVI O VERUŠIĆU

Prvi pisani trag o Verušiću potječe iz 1423. godine pod nazivom Verešedhaz (*Weresegház*), kad se spominje kao pustara, imanje (*prædium*) u vlasništvu Pétera Pappa, sina Lászla Gergerija. Dvije godine kasnije, 1445., pustara prelazi u vlasništvo opatica iz Starog Budima. Između ove i godine 1447. na pustari nastaje naselje, jer vlasnik János Koroghly, kasniji mačvanski ban, daruje selo (*posse-sio*) tadašnjem upravniku zemlje Jánosu Hunyadiju, poznatom i kao Janko Sibirjanin. Iz dokumenata s kraja XV. stoljeća vidljivo je kako su utvrda i naselje Subotica s okolnim selima – Tavankut, Madaraš, Šebešić i Verušić činili jedan veći posjed.

Ostaci srednjovjekovne kuće

U ratovima poslije Mohačke bitke selo Verešedhaza-Verušić nestaje, jer sljedeći, sad već turski, dokument, *defter* iz 1570. godine, spominje Verešedhazu kao pustaru zajedno s Vantelekom. Turci su poslije ove godine vršili, milom ili silom, sustavno naseljavanje opustošenih naselja i imanja stanovništvom s južnoslavenskih područja. Defter iz 1578. godine spominje selo Verešedhaza sa zemljama Vasarhel i Veghaz, koje obrađuju naseljenih 25 obitelji, čiji je knez Jasin Mitač. Interesantno je kako se u poreznim spisima Kaločke nadbiskupije iz 1543. godine mjesto spominje kao Verušić. Na kraju ratovanja s Turcima mjesto ponovno postaje pustara i kao takvo ulazi u posjed graničara subotičkog šanca.

TOPONIM KLISA

Ako putujemo iz Subotice za Čantavir, prelazimo preko riječne doline Čikera i nailazimo na mjesto koje narod od davnina zove Klisa. Ovakve toponime nalazimo na više mjesta u Bačkoj i oni označavaju mjesto gdje je nekada u srednjem vijeku stajala crkva. Sama riječ je iskrivljeni oblik latinske riječi *ecclesia* (eklezija), što znači crkva. Pokojni subotički arheolog László Szekeres je prilikom obilaska terena šezdesetih godina na jednoj

uzvišici u oranici pronašao ljudske kosti i komadiće opeke, kao dokaz postojanja nekadašnje crkve i groblja. (U srednjem vijeku bilo je obvezno mrtve pokapati u crkvenom krugu). On navodi kako su na jednoj rukopisnoj karti iz 1789. godine ucrtani ostaci ove crkve. U proteklom stoljećima ovi, kao i ostaci ostalih crkava, rušeni su i stare opeke možemo i danas pronaći kao materijal zidova obora, staja ili kuća. Ovo se naročito događalo krajem XIX. stoljeća, kada je intenzivirana izgradnja salaša.

OSTACI SREDNJOVJEKOVNOG NASELJA

Na 33. kilometru autoceste (koridor 10) ove godine su na obali rječice Čiker prilikom obveznih arheoloških iskopavanja pronađeni ostaci nekadašnjeg srednjovjekovnog naselja Verešedhaza-Verušić. Nađen je bunar promjera 1 metar, koji je dubine preko 6 metara. Zbog kiša nije se moglo kopati do dna. U zidu bunara su ukopani nogostupi s jedne i druge strane, tako da su korisnici mogli ulaziti i izlaziti bez većih problema. U blizini bunara pronađen je objekt s dva ognjišta na krajevima, čija namjena još nije potpuno razjašnjena. Nedaleko od ovih objekata nalazila se kuća skromnih dimenzija 3,20 x 2,40 m. Ona je bila djelomice ukopana u zemlju i u nju se ulazilo bočno preko nekoliko zemljanih stuba, bila je pokrivena dvovodnim krovom i imala je pod od nabijene gline, čiji su ostaci isto pronađeni. U jednoj rupi je pronađeno nekoliko utega, koji su služili za pričvršćivanje stoga sena ili slame. Na osnovi dosadašnjih rezultata, možemo pretpostaviti kako se naselje prostiralo na uzvišenoj lijevoj obali Čikera i prostiralo se uzduž oko 700-1000 m na grebenu, čiji je početak kod crkve i groblja i prostire se sve do jedne oštre okuke rječice Čiker. Ovakav linearni tip naselja je karakteri-

Ostatak ognjišta iz srednjeg vijeka

Srednjovjekovni bunar s nogostupima

U nekoliko nastavaka upoznat ćemo čitatelje s poznatim i novootkrivenim arheološkim lokacijama u okolici Subotice i Sombora, koje nam otkrivaju dio srednjovjekovne prošlosti ovih gradova i naselja. Ovi »tragovi prošlosti« današnjim stanovnicima govore o prošlosti njihovih mjesta, a mogu nam pomoći i u pronalaženju odgovora na pitanja o tome koji su mogući pravci razvoja ovih prostora.

stičan za srednji vijek, kada se selo sastojalo upravo od ušorenih salaša.

U sljedećem nastavku: Tavankut.

SONĆANI ŠIROM SVIJETA

Mladost je odlazila i ranije

*Mladi su iz Sonte odlazili i ranije, trbuhom za kruhom, vođeni izazovima i mitovima * Marko Matić: Otišao sam iz Sonte, Sonta iz mene nikada * Nevenka Brdarić: Iako sam profesionalno uspješna, dolaskom zrelijih godina korijeni me sve glasnije zovu * Natalija Parata: Otišla sam mlada i ogorčena, zaustavila se u Mainzu, u Njemačkoj, o povratku ne razmišljam*

Piše: Ivan Andrašić

U godinama poslije Drugog svjetskog rata, u vrijeme u kojemu je najveći dio žitelja Sonte životario od poljodjelstva, odnosno od proizvodnje hrane na svojim sitnim posjedima i teškoga nadničarenja kojim su se jedva prehranjivale brojne obitelji, oči brojnih mladića bile su uprte u traperice, šušlavce, žvakaće gume, u Trst i Ameriku, kao veliki i tamo negdje u magli, jedva dostižan san.

Mnogi su se pokušali otrgnuti od »paoršaga«, otići bilo kuda, otići u grad, u »svit«. Bili su željni života ljepšeg od onoga kojega im je mogla osigurati obrada sitnog posjeda i teško nadničarenje.

NOGOMETAS – GLAVNI SERVISNI INSTRUKTOR TOMOSA

Jedan od njih, osamnaestogodišnji mladić iz sirotinjske obitelji, rođen 1940. godine, *Marko Matić* otisnuo se 1958. godine u neizvjesnost. Neimaština, a još više nemirenje s »predodređenim« statusom, te nekakav bunt u duši

i novi životni izazovi odvojili su ga od rodne Sonte. Nakon kratkih početnih lutanja zaustavio se u Koprju, u Sloveniji. Dobar nogometaš, pokraj igranja za NK »Tomos Koper« upošljava se u Tvornici motornih vozila »Tomos«. Radin i vispren, u profesionalnim vodama bilježio je stalne uspjehe. Počeo je od najtežih, ali najbolje plaćenih poslova – rada u talionici, a kroz godine rada u ovom poduzeću, uz dokvalifikacije i iznimno dobre rezultate u svakom poslu ili dužnosti koje bi mu bile potrebne, ostvario je karijeru kakve mnogi mogu samo sanjati.

U mirovinu odlazi kao glavni servisni instruktor »Tomosove« tehničke servisne službe. Nakon prestanka aktivnog igranja nogometa postaje i sportski djelatnik. I danas je aktualni delegat Nogometne zveze Slovenije. Svaki slobodni trenutak iskoristi »da malo skokne u Sontu«.

»Što sam stariji, Sonta me sve više privlači. Volim ove naše jednostavne, ali srdačne ljude, volim

Dunav, a ribljeg paprikaša kakav se kuha u Sonti, nigdje više nema. A kakav je osjećaj kad potkraj dana 'sidnem na sokak', priča je za sebe. Istina, kroz ovih 50 godina navikao sam na drugačiji sustav života, na druge životne vrijednosti, ne bih danas mogao ni bez njih. Upravo zbog toga volim doći u Sontu. Što sam stariji, volim i sve duže ostati s malobrojn timer živim prijateljima, ali tu su i pripadnici mlađih generacija, intenzivno se družim i s njima. Jednostavno, ja jesam otišao iz Sonte, ali Sonta iz mene nije nikada«, govori Marko Matić.

KUHARSKI AUTORITET OPATIJE

Da je mladost u svim generacijama ista svjedoči životna priča jednog od današnjih kuharskih autoriteta Opatije, Sonćanke *Nevenke Brdarić*. Ova, danas poletna i energična pedesetogodišnjakinja, rodnom iz Sonte, otisnula se u svijet nakon završene druge godine srednje ugostiteljske škole u Somboru,

smjer kuharstva. Učeći uz velike kuharske autoritete toga doba, u Opatiji je završila treću i četvrtu godinu srednje kuharske škole, a potom i dvije godine više. Tako je postala specijalistica u svojem zvanju gastronom. Vrhunac karijere Nevenke Brdarić, razdoblje u kojem je bila šefica kuhinje opatijskog hotela »Royal«, osigurao joj je zapaženo ime u profesiji za sva vremena. Kad god joj se pruži prilika dođe u Sontu, obide stare roditelje i prijatelje.

»Sve u životu postigla sam radom, trudom i učenjem. Počela sam od pranja i pripreme salata, pa redom. Raditi se moralo puno, pretpostavljene se moralo slušati, ali i učiti od njih. Imala sam sreće tijekom izobrazbe učiti od velikih imena opatijske škole kuhanja, mentori su mi bili kuhari od kojih je svaki imao ime cijenjeno u europskim okvirima. Najveći utjecaj na mene imao je moj izravni mentor *Pavao Rode*, koji je jedno vrijeme kuhao na engleskom Dvoru za kraljicu *Elizabetu*, te na Brijunima.

Šefovi kuhinje u hotelu 'Opatija', gdje sam obavljala praksu, Ante s Raba i Danko Dumić, bili su reprezentativna imena za Europu. I danas s ponosom ističem kako sam bila njihova učenica, a evo prolaskom godina sada sam i ja u poziciji prenositi znanje i iskustvo mladima i to me veseli. Intimno, najveća mi je želja prije odlaska u mirovinu, u tajne kuhinarstva uputiti nekoga od Sončana. A po umirovljenju, vratit ću se u svoju Sontu. Korijeni me sve snažnije vuku, a tamo gdje sam rođena, želim i provesti svoje posljednje godine», kaže Brdarićeva.

U RODNOM GRADU GUTENBERGA – MAINZU

Očit primjer odlaska mlađih generacija je današnja žiteljka Mainz, Njemačka, Natalija Parata, djevojačko Perić, rođena u Sonti. Ova, sada tridesettrogodišnja žena sanjala je, pohađajući gimnaziju u Apatinu, o pozivu novinara. No, kako se u Beogradu te teške 1995. godine primalo svega 28 studenata žurnalistike, nije se ni natjecala, ocijenila je kako će bolje iskoristiti priliku u Novom Sadu na Filološkom fakultetu, odsjek engleskog jezika. Od 500 prijavljenih kandidata primalo se 50 redovitih i 50 izvanrednih studenata. Uvjete je na prijemnom ispitu ispunilo 350 kandidata, a svi kasnije primljeni studenti bili su iz Beograda i Novog Sada. To je bilo prvo veliko razočarenje Natalije Perić u tadašnji školski sustav Miloševićeve Srbije. San o jednakosti djevojk iz provincije najgrublje se raspršio. Tako se našla u autobusu za rodni grad *Johanesa Gutenberga*, poznato studentsko središte Mainz. Uz intenzivno učenje njemačkog jezika upoznala je i današnjeg supruga *Cosima Paratu*. Poslije dvogodišnje neuspjele epizode u Italiji, obitelj Parata, proširena novorođenom članicom *Isabellom*, vraća se u Mainz i kreće »od nule«. I pokraj straha od neizvjesnosti registrirali su vlastito građevinsko poduzeće.

»Nakon dvije godine rada možemo konstatirati kako poslujemo i bolje nego što smo se usudili očekivati. Naše veze sa Sontom i Italijom su nevjerojatno jake. Sve troje govorimo sva tri jezika, da ne kažem četiri. Dijete nam je, čini mi se, nadareno za učenje jezika, jer sa svoje četiri i pol godine, bez problema se prebacuje s njemačkog na talijanski, srpski, hrvatski, a jako sam ponosna na njezin di-

Nevenka Brdarić u kuhinji restorana Vongola u Opatiji

van, na njezino perfektno služenje šokačkom, dakako sončanskom ikavicom. Razumljivo, srpski i hrvatski brka, nije lako u njenim godinama uočiti razliku. Nastojimo

o Sonti. U rodno mjesto dolazim jedanput godišnje, zimi, i iskreno rečeno ne dopada mi se ono što vidim. Puno je neuposlenih, puno je mladih otišlo iz Sonte. Razumijem

Marko Matić ispred svoje kuće u Sonti

je detaljno upoznati s bogatstvom običaja naših predaka, no svoju perspektivu ipak vidimo isključivo u Mainzu. Bez obzira na podrijetlo, ne razmišljamo ni o Italiji, ni

ih, svi smo mi otišli ne zato što ne volimo Sontu, nego zbog svoje egzistencije, zbog nepostojanja bilo kakve perspektive u rodnom mjestu», kaže Natalija Parata.

Obitelj Parata u igri

Srce bačkog Podunavlja

Sonta, selo u srcu bačkog Podunavlja, pretežno je naseljena Hrvatima – Šokcima. Ova etnička grupacija naselila je prostore Podunavlja poslije 1686. godine. Doseljenici su vremenom postali dobri poljodjelci, stočari, ribari i pčelari, u kasnijoj fazi razvilo se i zanatstvo. Stari Sončani, slabo obrazovani, u većini su bili nadničarska sirotinja. Karakteristične su bile obitelji s puno djece i u pravilu, u kućama je živjelo nekoliko generacija. Zemlje baš i nije bilo puno, iz generacije u generaciju, nakon smrti oca, djeca su je dijelila »na paklije«, tako da su se ionako sitni posjedi i dalje usitnjavali. Roditelji bi, radeći na toj zemlji i uz dodatno nadničanje, jedva prehranjivali obitelji. Nakon Drugog svjetskog rata i doseljavanja putnika vlakova bez voznog reda zabilježena je nova promjena etničke strukture sela. Po službenim podacima u vrijeme od 1985. do 1995. godine i »bijela kuga« je uzela velikog maha. Umrlo je oko 600 osoba više nego što se rodilo. Posljednja, za lokalne okvire velika migracija, iseljavanje velikog broja Šokaca-Hrvata iz Sonte, poglavito u prvoj polovici devedesetih godina prošloga stoljeća, te dolazak i naseljavanje izbjeglih ispred »Oluje«, zaokružila je ovaj proces, bar prividno. Od 2000. godine naovamo odlasci nisu masovni, ali su stalni.

Posljednjih pet minuta za planet

Posljednjih godina biljne vrste izumiru 1000 puta brže od očekivanog. Trebamo se okrenuti ekološki prihvatljivim rješenjima i štedjeti energiju, saditi drveće, okrenuti se obnovljivim izvorima energije i slično

Posljednjih godina biljne vrste izumiru 1000 puta brže od očekivanog, a naš planet je siromašniji za 200 biljnih i životinjskih vrsta. Prema mišljenju stručnjaka razlog su klimatske promjene koje su u vidu suša i poplava sve vidljivije. Čovjek to najbolje osjeti preko cijene hrane koja je svakim danom sve skuplja, a predviđanja pojedinih znanstvenika idu u tom pravcu da će se u 21. stoljeću ratovi voditi za izvore pitke vode. Zamjenik ravnatelja WWF-a, Globalne organizacije za zaštitu prirode za Dunavsko-karpatki program, *Andreas Bekmen*, za portal *myserbia.net* izjavio je kako se očuvanje i zaštita prirode ne mogu promatrati kao posebno interesiranje nekoliko entuzijasta, dodajući kako je glavni ekološki problem u Srbiji relativno visoka emisija ugljičnog dioksida i ostalih plinova koji stvaraju efekt staklenog vrta. Prema nekim istraživanjima, većina građana Srbije spremna je raditi na rješavanju ekoloških pitanja, a kao glavne probleme izdvajaju zagađenost vode, zraka i tla. Klimatske promjene nisu samo problem ljudi na udaljenim otocima u Pacifiku. Prema mišljenju *Bekmana*, ubuduće će biti posebice ugrožene ratarske oblasti južne Mađarske, Vojvodine i

Banata u Srbiji, jer se očekuju duža sušna razdoblja, rekao je *Bekman* za portal *myserbia.net*.

PROBLEMI TEK DOLAZE

Podaci hidrometeorološkog zavoda pokazuju kako je srednji maksimum temperature zraka proteklih godina u Vojvodini zabilježen u kolovozu i iznosi oko 28° C. Posljednje desetljeće XX. stoljeća,

okolici. Pod najzanimljivijom klimatskom promjenom svakako se podrazumijeva očekivano povećanje prosječnih temperatura. Prema procjenama od kojih se polazi, poljoprivreda u Srbiji će, kao i u Rumunjskoj, Bugarskoj, Češkoj, Poljskoj, Austriji, Rusiji, Italiji, Grčkoj i Španjolskoj biti izložena najdrastičnijim posljedicama klimatskih promjena. Osim toga posljedice klimatskih promjena

i šefica odjela za zaštitu životnog okoliša u JP »Palić-Ludoš«, *Vesna Vider*. Ona objašnjava kako je rano govoriti o tome kako klimatske promjene utječu na biljni i životinjski svijet u našoj okolici. »Prave posljedice živi svijet će osjetiti kasnije. U jednom ovako novom rasporedu klime biljke cvjetaju ranije, jer one ne reaguju na godišnje doba nego na temperaturu i njihovo vegetativno razdoblje je kraće. Mi se moramo prilagoditi prirodi, jer ona nama neće«, ističe *Vesna Vider*.

ŠTO URADITI?

Rezultat klimatskih promjena su suše i poplave, porast temperature, nedostatak vode za piće, industrijsku i poljoprivrednu uporabu, a i šumski požari su češći i ozbiljniji. Zbog toga svi trebamo uraditi što možemo. Konvencija Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama preporučuje svim zemljama potpisnicama da obrazuju stanovništvo o posljedicama klimatskih promjena i očuvanju energije. Zbog toga se trebamo okrenuti ekološki prihvatljivim rješenjima i štedjeti energiju, saditi drveće, okretati se obnovljivim izvorima energije i slično.

S. Iršević

kao i u ostalim dijelovima planeta, predstavljalo je najtoplije razdoblje ikada zabilježeno u Vojvodini. Svjedoci smo kako su iz godine u godinu ljeta sve toplija i klimatske promjene su ostavile posljedice po biljni i životinjski svijet u našoj

već osjeća biljni i životinjski svijet u okolici jezera Palić i Ludaš. »Možemo reći kako je razina vode jezera Ludaš sve niža. Padaline su neredovite«, objašnjava *Atila Agošton* iz udruge »Riparia«. S njegovim se mišljenjem slaže

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

JKП СубОТІЧКЕ ПІЯЦЕ

Szabadkai Piacok KK

JKP Subotičke pijace

PREDSTAVLJEN IZMIJENJENI PLAN CENTRA GRADA

Što se može graditi?

Urbanisti su odustali od podzemnih garaža ispod Zelene fontane i u Ulici Age Mamužića, kino Jadran se također neće rušiti, kao ni zatvor, a čuvaju se i dvije Rajhlove zgrade u Ulici Vase Stajića

Prije više od godinu dana Zavod za urbanizam predstavio je svoj prijedlog plana detaljne regulacije centra grada na koji su, poslije javnog uvida, podnesene brojne primjedbe a plan vraćen na ponovnu doradu i usuglašavanje. Većinu primjedaba tada je podnijela udruga građana Protego, a mahom su se odnosile na planirani obujam rušenja u središtu grada, gustinu izgrađenosti, prevelike gabarite i katnost. Povjerenstvo za planove tada je tražilo od Zavoda za zaštitu spomenika da napravi detaljne mjere zaštite, taj elaborat je sada urađen i obuhvaća sve objekte na prostoru od 37,4 hektara koji obuhvaća plan. Prijedlog plana je nedavno ponovno bio na javnom uvidu, dobar dio primjedaba je prihvaćen pa ih je ovoga puta bilo znatno manje i po svojoj prilici novi urbanistički plan će se uskoro naći na skupštinskom usvajanju.

OBJEKTI OD POSEBNE VRIJEDNOSTI

Urbanisti su odustali od podzemnih garaža ispod Zelene fontane i u Ulici Age Mamužića, kino Jadran se također neće rušiti, kao ni zatvor. Čuvaju se i dvije zgrade u Ulici Vase Stajića arhitekta *Ferenca Rajhla* koje su prema ranijoj studiji bile vrednovane kao objekti od dokumentarne vrijednosti, a po novoj su obje od posebne vrijednosti. U ranijem prijedlogu planirano je njihovo rušenje, ali sada oni ostaju. Međutim, oko ovih objekata ponovno je bilo primjedaba, ovoga puta od strane tamošnjih stanara koji traže da se rušenje dopusti, odnosno da se zaštite samo fasade, jer su zgrade vlažne, instalacija i cijeli objekti dotrajali toliko da su neuvjetni za život. Objekti kina Jadran i zatvora također će ostati onakvi kakvi jesu.

»Za kino Jadran odnosno objekt nekadašnjeg Sokolskog doma, bila su zainteresirana dva investitora a planirana je izgradnja multifunkcionalnog centra i rekonstrukcija

objekta uz obvezu da se riješi pitanje klizališta. Na temelju primjedaba došlo se do stava da neće biti nikakvih dogradnji i taj objekt ostaje kao samostojeći, a jedina mogućnost je da se može natkriti klizalište odnosno stadion malih sportova. Tako ovdje neće biti izgradnje i ničeg novog. Značajna izmjena u odnosu na raniji prijedlog plana tiče se i zgrade zatvora

ovdje, kao što nije mjesto ni tvornici Solid čije je izmještanje također planirano«, kaže *dipl. ing. arh. Petar Andrić*, odgovorni urbanist.

PODZEMNA GARAŽA

Urbanisti su odustali od, u prvobitnoj opciji, planirane tri podzemne garaže – ispred Otvorenog sveučilišta, ispod Zelene fontane

onarno«, te da ima nekih razmimoilaženja sa zaštitarima oko Ulice Subote Vrlića i Fekete kupatila i oko pasarela, pješačkih mostova koji iznad ulica povezuju dva objekta.

»Postojeće Fekete kupatilo je devastirano i nije ni vrednovano kao objekt koji treba ostati, ali kao njegovu namjenu zadržali smo opciju javnog kupatila dakako u

gdje se sada nalaze uredi Vojnog odsjeka, SUP-a, itd. Budući da je polovica toga objekta građena u različito vrijeme, što se vidi i po drugačijim građevinskim i arhitektonskim karakteristikama, bio je prijedlog da se dio objekta može porušiti, a da prednji dio iz Đure Đakovića ostaje. Međutim, taj objekt je vrednovan kao objekt koji treba ostati tako da je u prijedlogu novog plana definirano da se on može rekonstruirati, može se urediti fasada, plastikom i ornamentikom dati mu suvremeniji izgled, ali naravno uz uvjete Zavoda za zaštitu spomenika kulture. Također bi se namjena objekta morala promijeniti, jer zatvoru nije mjesto

pokraj kazališta i između ulica Braće Radić i Age Mamužića. U novom planu ostala je samo jedna kod Otvorenog sveučilišta.

»Odustalo se od garaže u Aginoj ulici koja je sada zaštićena kao ambijentalna vrijednost. Inače je prvi objekt do zgrade Socijalnog bio i ranije zaštićen kao reprezent stambene arhitekture, a sad su zaštićeni i ostali, odnosno nisu pojedinačno zaštićeni već čitav ambijent. Sada je JKP Parking tražio da im se ovdje dopusti uređenje parkinga, s čim su se urbanisti složili«, kaže Andrić.

On dodaje kako je zbog brojnih primjedaba katnost nove izgradnje »malo smanjena ali ništa revoluci-

suvremenom obliku, to može biti spa ili kombinacija velnes spa. U takvoj opciji grad bi mogao dati svoj doprinos da se sačuva javno kupatilo kroz zajedničko ulaganje grada i privatnog kapitala, ili slično«, kaže Andrić.

Sukladno zakonskoj proceduri, poslije javnog uvida i javne sjednice na kojoj su obrazložene primjedbe, slijedi zatvorena sjednica Povjerenstva za planove koja donosi svoju odluku o izmjenama Plana detaljne regulacije, a poslije toga slijedi njegovo usvajanje na Skupštini Grada. Prema važećem zakonu ovakvi planovi se mogu preispitivati svake četiri godine.

S. Mamužić

MARIJA I PERO CRNKOVIĆ PROSLAVILI 50 GODINA BRAKA

Pola stoljeća ljubavi i vjernosti

Poznati trener konja kasača i njegova supruga, da se ponovno rode, kažu, opet bi jedno drugo odabrali za životnog suputnika

Svetom misom u crkvi sv. Roka u Subotici, kao i svečanim obiteljskim ručkom, *Marija* i *Pero Crnković* prošle su nedjelje obilježili 50 godina braka. Kao što je tom prigodom i rekao propovjednik mons. *Marko Forgić*, to je uvijek 50 godina zajedničkog života, 50 godina ljubavi, zajedničkog planiranja, međusobne podrške, ponekad i nesuglasica, ali 50 godina od Boga danog povjerenja i potpore.

»Osjećam se jako lijepo, eto skromno smo obilježili naših pola stoljeća braka«, kaže *Pero Crnković*, široj javnosti dobro poznat i priznat kao vrstan trener konja kasača. »Nije teško u braku izdržati 50 godina. Mora samo čovjek biti pošten, iskren, ne smije lagati, jer tako se ne stiže daleko. I naravno, muž i žena moraju voljeti jedno drugo i međusobno se poštovati.«

A, o tome kako je njihovo poznanstvo počelo, *Marija Crnković* kaže:

»Dobro se toga sjećam. Prije više od 50 godina doselili smo se u Perino susjedstvo i tako smo se upoznali i za kratko vrijeme i vjenčali. I, da se ponovno rodimo, opet bih se za Peru udala.«

»I ja bih isto opet *Mariju* oženio«, dodaje *Pero Crnković*.

Pero Crnković je rođen 1934. godine u Tavankutu, kao prvo dijete u obitelji s još tri brata, dvije sestre i dvije polusestre. Kao profesionalni trener konja kasača ostvario je

iznimno uspješnu sportsku karijeru u Republici Hrvatskoj (u Osijeku i Zagrebu) te u Republici Sloveniji. *Marija Crnković*, djevojački *Stipić*, rođena je 1939. godine u Starom Žedniku, kao prvo dijete u obitelji s još pet sestara. Oboje su umirovljenici.

Vjenčani su 1959. godine u crkvi Rođenja Blažene Djevice *Marije* u Lemešu, a vjenčao ih je vlč. *Ivan Beneš*. Imaju dvije kćerke, *Ankicu* sa zetom *Ivom Kujundžićem* (sadašnji veleposlanik Republike Hrvatske u Skopju) i *Brankicu* sa zetom *Josipom Bosakom*, te troje unučadi: *Sonju*, *Ljerku* i *Mateja*.

Ankica i *Pero Crnković*, nakon umirovljenja u Sloveniji, žive u Zagrebu, gdje žive i njihove kćeri i njihove obitelji.

Z. P.

I dalje se ne preporučuje kupanje na Paliću

Kupanje u jezeru Palić i dalje se ne preporučuje, jer voda sadrži bakterije fekalnog podrijetla. Kupanje nije zabranjeno i građani koji se odluče okupati se u jezeru moraju se pridržavati pravila higijene. To podrazumeva tuširanje prije i poslije ulaska u vodu, kratko zadržavanje, kao i zabranu ronjenja i gutanja vode. JP »Palić Ludaš« je u okolici Muškog i Ženskog štranda postavio ploče na kojima piše kako se ne preporučuje kupanje u jezeru, jer je voda zagađena bakterijama fekalnog podrijetla. »I dalje se ne preporučuje kupanje. Prema posljednjim analizama u vodi se nalazi ista količina bakterija. Mi nismo odgovorni za zagađenje, mi možemo samo kao dobri staratelji skrenuti pozornost na problem«, objašnjava direktor JP »Palić Ludaš« *Dragutin Miljković*. Izvor zagađenja je prije svega voda koja se slijeva iz okolnih septičkih jama.

S. I.

Temeljem članka 14. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica – Trg slobode br. 1.

Obavještava

Da je podnesen Zahtjev za određivanje obima i sadržaja studije o procjeni utjecaja na okoliš od strane nositelja projekta, »VIP Mobile« d. o. o. Novi Beograd, Omladinska brigada br. 21, za projekt Radio-bazna stanica, »Su Paličko jezero, Trg svetog proroka Ilije« - NC2153/02, Subotica, koja se planira na katastarskoj čestici 608/4 K. O. Donji grad, Grad Subotica (u zvoniku crkve sv. proroka Ilije na Paliću).

Uvid u podatke i dokumentaciju iz Zahtjeva za određivanje obima i sadržaja studije o procjeni utjecaja na životni okoliš za projekt Radio-bazna stanica, »SU Paličko jezero, Trg svetog proroka Ilije – NC2153/02, Subotica«, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Gradske kuće, soba 226, u periodu od 24. srpnja do 10. kolovoza 2009. u vremenu od 10 – 12 sati.

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

ZA DANAS NAJAVLJENA BLOKADA PRUGE

Hoće li biti prodaje Agrokombinata?

Hoće li mali dioničari Agrokombinata, kako su to najavili, danas blokirati prugu Subotica – Beograd do zaključenja ovog broja naših novina u srijedu još se nije pouzdano znalo. Naime, srijeda, 22. srpnja, bio je krajnji rok do kojega su zainteresirani kupci na natječaju za prodaju imovine Agrokombinata mogli položiti depozit. Ukoliko to nitko ne učini prodaja zakazana za 27. srpnja se odgađa, a dioničari nemaju razloga za prosvjed. Podsjetimo, mali dioničari, koji su inače vlasnici 55 posto poduzeća, već više od dva mjeseca ukazuju na nepravilnosti i propuste, sumnjajući u malverzacije u poslovanju kombinata. Zbog odluke stečajnog upravnika i Upravnog odbora da se počne s prodajom imovine kombinata dio po dio, dioničari su već održali jedan prosvjed ispred Gradske kuće. Oni tvrde da se parcijalnom prodajom značajno umanjuje vrijednost imovine, osobito jer su ponuđene cijene znatno ispod tržišnih, stoga su tražili da se najavljena prodaja silosa i farme odloži na tri mjeseca te pripravi program po kojemu bi se Agrokombinat podavao kao tehnološka cjelina.

»Prodaja Agrokombinata kao cjeline je mnogo bolja i mnogo više dobiva i država, kao suvlasnik, i mi dioničari. Ovako se prodaju vrlo nelogične cjeline – nelogično je da se prodaje silos, a ne i zemlja, ili da se prodaje ekonomsko dvorište Mikićeva, a ne prodaje se niti jedan hektar zemlje«, kaže Josip Ivanković, predsjednik Skupštine dioničara te dodaje, kako većina članova Upravnog odbora dioničara nije očekivala tako tvrd stav i nerazumijevanje mjerodavnih da se prodaja odgodi.

»Ne vidimo zašto nije interes vjerovnika prodati Agrokombinat za 90 dana u cjelini, kad bi tako dobili cjelokupan iznos novca koji im pripada i ne bi čekali četiri godine. Ne vidimo zašto ni stečajnom sucu nije u interesu završiti stečaj. Mi tražimo od institucija koje utvrđuju što je po zakonu - da to urade već jedanput. Nismo mi stručni to reći, ali neke stvari ne idu. Isti vjerovnici odlučuju prije prodaje u silos uložiti ne znam koliko milijuna eura i onda ga prodaju za milijun, pa možda to ipak nije po zakonu«, kaže Ivanković.

Predsjednik Samostalnog sindikata u Subotici Milan Popović kaže kako su u srijedu podnesene prijave Javnom tužiteljstvu, Ministarstvu ekonomije i Specijalnom sudu za organizirani kriminal kako bi se ispitalo - jesu li sumnje koje iznose dioničari točne ili ne? »Možda je ovo trenutak da netko u državi ipak poduzme neke korake da se ispita situacija kakva jest u Agrokombinatu - zašto se to radi, čiji je to interes i u čiju korist se to radi?«

Inače, kada je riječ o najavljenoj blokadi pruge, dioničarima je neslužbeno u policiji rečeno da takav prosvjed neće biti dopušten.

S. M.

Konjičke utrke »Dužijanca 2009.«

U sklopu žetvenih svečanosti, na Gradskom hipodromu u subotu (15 sati) i u nedjelju (14:30) organiziraju se tradicionalne konjičke utrke »Dužijanca 2009.«. Natjecanje je međunarodnog karaktera, a

osim domaćih, nastupit će i grla iz Mađarske i Slovenije. U dva dana na programu je ukupno 18 kasačkih utrka. Organizator natjecanja je Konjički klub »Bačka«.

D. B. P.

Palić Open 2009.

Teniski klub »Palić 1878.« od 25. srpnja do 2. kolovoza organizira profesionalni međunarodni turnir za žene »Palić Open 2009.«. Za nagradni fond od 10.000 američkih dolara i bodove za WTA rang listu na glavnom turniru natjecat će se 32 teniserke pojedinačno i 16 parova.

Prva tri dana igrat će se kvalifikacije, a glavni turnir starta u utorak, 28. srpnja, kada je predviđeno i svečano otvorenje. Finale je na programu u nedjelju, 2. kolovoza, u 11 sati.

Na spisku prijavljenih nalaze se 74 teniserke iz 20 zemalja, a najviše sudionica će biti iz Srbije.

D. B. P.

Počeo festival »Summer3p«

Od 23. do 26. srpnja održava se omladinski festival »Summer3p« na lokaciji pokraj Termalnog bazena i na Muškom štrandu na Paliću. U četiri dana nastupit će dvadesetak DJ-eva iz zemlje i inozemstva. Glavni glazbeni program odvija se na Moon Stageu, s početkom u 23 sata, dok će se prateći program održavati na Lago Lounge Stageu, od 17 sati.

Osim glazbenog programa, na Festivalu će također biti organizirane kreativne radionice. Posjetitelji će se moći uključiti u radionice poput baletne, slikarske, hip hop, sportske, audio-video i press radionice, kao i u ekološke radionice koje će se održavati u sklopu kampanje »Stop nasilju« i »Čuvajmo prirodu«.

Osim toga, ovogodišnji Summer3p festival je mjesto i sportskih događanja, te nekoliko likovnih izložbi.

Organizatori Festivala su AŠC Cooperation i FOKUS Fondacija.

MALI JUBILEJ DUŽIJANCE U LEMEŠU

Slavlje poslije žetve

Prošloga je vikenda HBKUD »Lemeš« iz Svetožara Miletića organiziralo desetu po redu Dužijancu. U tri dana, koliko je trajala ova Dužijanca, Lemešani su priredili bogat kulturno-umjetnički program. U petak, 17. srpnja, otvorena je izložba kruna i drugih radova u tehnici slame autora *Štipana Budimčevića* iz Svetožara Miletića. O radovima ovog vrsnog umjetnika, vlasnika majstorske diplome, govorila je predsjednica HBKUD-a »Lemeš« *Marija Bagi*.

U okviru ove izložbe priređena je i promocija posljednje knjige »Lira naiva 2009.«, a svoje su stihove čitale *Ivana Petković* i *Lucija Knezi*, dok je stihove *Mariške Pravdić* čitala *Marina Knezi*. Ovaj su program svojim skladnim pjevanjem uljepšali članovi pjevačkog odjela HBKUD-a »Lemeš«.

U AVLIJI KOD BAĆE I NANE

U subotu je priređen cjelovečernji program pod nazivom »U avliji kod baće i nane«. Ovaj igrokaz prikazuje događaje na salašu jednoga gazde

poslije obavljene žetve, a u njemu su sudjelovali članovi dramske, literarne, folklorne i pjevačke sekcije društva. U programu su sudjelovali i djevojački zbor »Musica Viva«, te mađarski KUD »Németh Lászlo« iz Svetožara Miletića. Velika dvorana je bila popunjena do posljednjeg mjesta, oko 150 gledatelja je unatoč pljusk došlo pogledati ovaj prigodni program.

Središnja proslava Dužijance bila je u nedjelju, 19. srpnja. U ranim poslijepodnevrim satima, mladi su u narodnim nošnjama fijakerima pošli do bandašice *Eve Tošaki* i ban-

daša *Danijela Kanja*, kao i do malih bandašice i bandaša *Marije Kovač* i *Stefana Gnjiđića*. Mještani su izašli na ulice Lemeša i pozdravljali sudionike ovogodišnje Dužijance, koji su fijakerima prolazili kroz ulice sela pjevajući pjesme, a na svakoj postaji plesali su bunjevačke narodne plesove uz pratnju tamburaškog sastava »Panonika« (bivši »Bereški tamburaši«).

ZAHVALA BOGU

Povorka se zaustavila kod crkve gdje je zaplesano kolo, a potom je

uslijedila sveta misa koju je predvodio vlč. *Davor Kovačević*, župnik iz Bačkog Brega, uz koncelebraciju vlč. *Arpada Pastora* iz Telečke i župnika domaćina *Antala Egedia*. Vlč. Kovačević je prinio oltaru darove starijih i malih bandaša i bandašice, te zahvalio Bogu na plodovima ovogodišnje žetve, klasju, kruni i kruhu. Misu je glazbeno uvećao sastav »Proroci« iz Subotice. Nakon svete mise program je nastavljen u velikoj dvorani Doma kulture. Svoje su plesove i pjesme predstavili članovi KUD-a »Čepinski Martinci« iz istoimenog mjesta, a posebnoj atmosferi i pravom slavonskom štimungu pridonijela je malena *Ines Pavošević*, koja je uz pratnju tamburaškog sastava ovoga društva otpjevala nekoliko novijih slavonskih pjesama, a publika ju je nagradila gromoglasnim pljeskom. Cijelu večer na pozornici su se smjenjivali tamburaški sastav iz Čepinskih Martinaca i »Panonika«, a domaćini, kao i predstavnici kulturno-umjetničkih društava, prihvatili su pjesmu, plesali i pjevali.

Z. Gorjanac

Bandaši i bandašice – veliki, mali

Kruna žetvenih svečanosti

Rad slamarki na ovogodišnjoj Koloniji naive u tehnici slame završen je prošle subote, 18. srpnja, prigodom čega je već tradicionalno upriličena i svečana akademija. Kulturno-umjetnički program priredili su tom prigodom članovi Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta, te njihovi gosti KUD »Ivan Goran Kovačić« iz mjesta Velika, kraj Požege.

Na svečanoj akademiji predstavljeni su bandaš i bandašica, *Mladen Petreš* i *Lidija Sarić*, kojima su prošlogodišnji tavankutski bandaš i bandašica uručili krunu od slame, koju kao simbol tavankutske Dužijance svake godine redovito izrađuje voditeljica slamarske kolonije *Jozefina Skenderović*. Ovogodišnja kruna predstavlja srce Djevice Marije, a nakon Dužijance zauzet će svoje mjesto među ostalim krunama u izložbenom prostoru tavankutske župe.

KOLONIJA

Tijekom kolonije i ove su godine nastale brojne slike od slame, na kojima su, navodi Jozefina Skenderović, osim uobičajenih seoskih, bili zastupljeni i nešto »urbaniji« motivi.

»Sudjelovale su ukupno 32 slammarke, odnosno urađene su 32 slike, na kojima su i dalje najčešći motivi upravo salaši, ali bili su zastupljeni i ostali zanimljivi motivi, poput – cvijeća, stare zgrade subotičkog kazališta, zaboravljena lokomotiva i slično«, navela je voditeljica slamarske kolonije Jozefina Skenderović.

24. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame zatvorio je predsjednik HKPD-a »Matija Gubec« *Ladislav Suknović*, izrazivši zadovoljstvo odzivom sudionika i posjetitelja kolonije.

»Vrlo smo zadovoljni brojem slamarki koje su sudjelovale, kao i brojem posjetitelja programa kolonije, koji je ove godine bio iznimno bogat. Upriličeno je nekoliko pratećih kulturnih sadržaja, koji su

upotpunili ovogodišnju koloniju. Smatram vrlo važnim da se u proslavu tog jubileja, osim HKPD-a »Matija Gubec«, uključe i mještani

Tavankuta, kao i cjelokupna hrvatska zajednica«, rekao je Suknović. Zatvaranje Kolonije naive u tehnici slame i svečana akademija bili su

prigoda za bandaša i bandašicu pozvati mještane i goste na crkvenu proslavu Dužijance, koja je u Tavankutu priređena idućeg dana, odnosno u nedjelju, 19. srpnja.

DUŽIJANCA

Mimohodom su do župne crkve Srca Isusova članovi HKPD-a »Matija Gubec« i njihovi gosti iz Velike, odjeveni u narodne nošnje, došli zahvaliti Bogu za darovani kruh. Nekoliko risara i risaruša imali su prigodu dovesti se do crkve karucama okičenim novim žitom.

Očuvanje žetvenih običaja i tradicije na ovaj način uvijek nedvojbeno izaziva velike emocije, ne samo mještana koji su uz njih odrasli, već i gostiju, poput voditelja KUD-a »Ivan Goran Kovačić« iz Republike Hrvatske *Stanka Raguža*, koji sa svojim članovima već sedmu godinu rado dolazi biti sudionikom tavankutske Dužijance.

»Mi smo prvi put bili 2002. na Dužijanci u Subotici. Ljubitelj sam etno baštine i volim sve običaje našeg naroda. Osobito mi je lijep doživljaj središnja svečanost Dužijance i dolazak bandaša i bandašice na nedjeljnu svetu misu. Recimo, kod nas u Požeštini, u selu Grabar, svake se godine organizira prikaz kako su se nekada obavljali žetelački poslovi, ali ovakav način zahvale Bogu za žetvu nisam vidio, jer toga kod nas u Hrvatskoj nema«, rekao je Stanko Raguž.

Misno slavlje predvodio je preč. *Josip Koprek* iz Varaždina, koji je u prigodnoj propovijedi naglasio važnost prepoznavanja Božjih darova na kojima bi vjernici trebali svakodnevno zahvaljivati. Na sv. misi je, uz tavankutskog župnika *Franju Ivankovića*, koncelebrirao i župnik iz Male Bosne *Željko Augustinov*.

Proslava Dužijance nastavljena je navečer u dvorištu župe, gdje je priređeno »Bandašičino kolo«, koje je, kao i svake godine, okupilo brojne ljubitelje ove žetvene tradicije.

Marija Matković

SJEĆANJE NA ILIJU ŽARKOVIĆA

Otišao je roker, tamburaš, skladatelj, pjesnik

Kada netko u svojoj pet-nastoj godini svojeručno napravi električnu gitaru i napiše nekoliko pjesama, tom je Bog sigurno podario nadarenost za umjetničko stvaralaštvo neslućenih razmjera.

Ilija Žarković sigurno je jedan od najsvestranijih umjetnika u Srijemu. Davne 1964. godine osniva rock'n'roll sastav »Asteoridi«, koji je preko dvadeset godina punio sportske dvorane i domove kulture po cijelom Srijemu, i do današnjeg dana ostao sigurno najuspješniji rock'n'roll bend Srijema. Možda i jedina srijemska rock grupa koja je u ono vrijeme snimila ploču s rock glazbom.

VRIJEME LJUDIMA DAROVANO

Sredinom osamdesetih godina Ilija osniva tamburaški sastav koji brzo dobiva naziv »Golubinački tamburaši« i za kratko vrijeme u tamburaškoj glazbi postaju poznati, često viđeni i slušani na radijskim i televizijskim postajama. Početkom devedesetih na nekoliko godina prestaje rad tamburaškog sastava, da bi smirivanjem situacije 1996. pri župi svetog Jurja mučenika u Golubincima zajedno sa svojim prijateljima osnovao tamburaški orkestar. Registriranjem Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Tomislav« 2002. godine orkestar se uključuje u rad udruge, a Ilija postaje njegov ravnatelj i pokreće školu tambure, koju su prošle desetine mladih Golubinčana. Sa svojim tamburšima i HKPD-om »Tomislav« Ilija Žarković je obišao sve značajnije festivale u Republici Srbiji i Republici Hrvatskoj. U jednom intervjuu pitali su Iliju o radu u HKPD-u »Tomislav«, a odgovor je glasio: »Odlično ste shvatili, to sam u stvari ja. Sve svoje slobodno vrijeme darujem tim ljudima, toj djeci i bezmalo svu svoju energiju i znanje. Kad bih sad to netko ukinuo ja bih se razbolio i ne bih znao što ću sa sobom.«

BOGATSTVO DJELA OSTAVLJENIH

Na svoj su repertoar tamburaši stavili prigodne duhovne šansone, među kojima ima liturgijskih melodija (Peranova pučka misa, Pučka misa Crnkovačkog), božićnih pjesama (Tiha noć, O Betleme, U to vrijeme godišta, Oj pastiri, Radujte se narodi, Dvotani neba, Slava Bogu na visini, Kyrie eleison, Rodio se Bog i čovjek, Svim

na zemlji), uskršnjih pjesama (Gospodin slavno uskrsnu, Kriste u Tvoje ime, Kraljice neba raduj se), te crnačkih duhovnih pjesama (Amazing Grace, When the Saints Go Marching in). Osim toga, iz pera Ilije Žarkovića rođene su prigodne duhovne šansone koje se rado slušaju (Tačno u ponoć, Svadbeni marš, Aleluja, Nemoj, ne odlazi, Selo sniva, Otvori srce). Zahvaljujući sjajnoj suradnji Pavla Peršića kao tekstopisca i Ilije

Žarkovića kao skladatelja, rođene su nezaboravne pjesme (Maro Marice, Dobro veče stara damo, Ej da mi je da prebolim, Koga prate tamburaši, Sremovanje, Poslednji voz, Zašto plačeš Ljiljano, Kada krene lumperaj, Golubinci – golubice bela, Najteže je u jeseni setne, Rumski vašar).

Pjesma »Zašto plačeš Ljiljano« nagrađena je prvom nagradom za tekst na festivalu u Novom Sadu 2000. godine. Tandem Žarković-Peršić sudjeluje na festivalu Zlatna tamburica u Novom Sadu još 1987. s pjesmom »Dobro veče, stara damo« (Veliki tamburaški orkestar RTV Novi Sad pod upravom Janike Balaža i vokalni solist Rista Milovanov) i 2006. s pjesmom »Koga prate tamburaši« (Veliki tamburaški orkestar RTV Novi Sad pod upravom Mileta Nikolića). Zatim 2002. godine: Vojvodanske zlatne žice, pjesma »Zašto plačeš, Ljiljano« (Golubinački tamburaši, solisti Ivana Telečki i Zoran Lepšanović) i 2004. na istom festivalu pjesma »Kada krene lumperaj« (Golubinački tamburaši). Iste godine izvedena je i skladba »Oj, Sremice« Ilije Žarkovića na tekst Milorada Sikanovića.

Osim glazbe Ilijina ljubav je i poezija.

Objavio je dvije zbirke poezije – »Lice ravnice« (1996.) i »Ni tamo ni ovamo« (2007.), te zbirku anegdota »Iz naše avlije«. Osim ovih objavio je i dvije knjige – udžbenike tambure »Svirac svira« i »Tanke žice tamburice«.

Zadnja, a možda i najznačajnija (dvije) objavljena knjiga na srpskom i hrvatskom jeziku jest »Zaboravljeni rečnik ruzmarinskog Srema«, te »Zaboravljeni rječnik – govor golubinačkog kraja«, koji će se uskoro pojaviti u izdanju Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata.

Srce Ilijino više izdržalo nije, a samo Bog zna koliko je ostalo nezapisanih pjesama, anegdota i ljubavi prema ljudima.

Ivan Radoš

NA RASKRIŽJU

Kada stekneš prijatelja,
zatitra u tebi želja
da to traje cijeli vijek;

jer, On biva simfonija
što u dušu se upija
kao melem, kao lijek.

Onda kada godine minu
I kad naslutiš prazninu
Koju nosi sudbe tijek,

Krene svatko svojoj stazi

Al prijatelj kad odlazi,
Ne odlazi zauvijek.

I. Žarković
(2005.)

DAMIR PISMESTROVIĆ, ZAMJENIK RAVNATELJA CENTRA ZA KULTURU »SIRMIUMART«
U SRIJEMSKOJ MITROVICI I VIJEĆNIK U SKUPŠTINI GRADA

Donedavno nezamislivo postalo je zbilja

*Njegovanje amaterizma i čuvanje tradicijskih vrijednosti od zaborava jesu bit i cilj našeg postojanja **
Osobita mi je čast zvati se prvim vijećnikom u Skupštini Grada Srijemske Mitrovice dolazeći iz stranke s hrvatskim predznakom, gdje djelovanjem nastojimo očuvati hrvatsku nacionalnu svijest i kulturu u gradu

Što točno znači Sirmiumart i gdje su njegovi korijeni?

Sam naziv predstavlja sinonim za kulturni život na području Srijemske Mitrovice i šire. Sirmium je stari naziv za rimski grad na kojem je ponikla današnja Srijemska Mitrovica, a art u prijevodu znači umjetnost. Institucija kulture osnovana je sada već daleke 1971. godine i zbog raznih povijesnih okolnosti njena adresa prebivanja više se puta mijenjala. Njeni počeci vezuju se uz zgradu tada nacionaliziranog Hrvatskog doma na Trgu Braće Radić (sada Svetog Dimitrija 24), velika i prostrana dvorana bila je dobra prigoda za okupljanja mladeži, pa stoga postaje stjecištem svih aktivnosti mladih toga vremena, te se u gradu odomacio naziv Dom omladine 1. novembar. Godine 1991. ono dobiva svoj konačni naziv Centar za kulturu »Sirmiumart«.

Sirmiumart pod svojim okriljem ima nekoliko kulturnih skupina. Koji su njihovi ciljevi, kao i ciljevi djelovanja Sirmiumarta?

Njegovanje amaterizma i čuvanje tradicijskih vrijednosti od zaborava jesu bit i cilj našeg postojanja. Nešto više od tri i pol desetljeća našeg postojanja ispunjeno je brojnim vrhunskim rezultatima. U povijesti Centra za kulturu Sirmiumart bile su registrirane mnoge udruge. Neke od njih, usprkos postignutim izvanrednim rezultatima ugasile su se nakon odlaska njihovih umjetničkih voditelja, a neke traju od samog osnivanja: Folklorni ansambl »Branko Radičević«, tamburaški orkestar »Srem«, Narodni orkestar, recitatorski studio »Kaliopax«. Dramatične devedesete značajno su uzdrmale prosperitet amaterizma, sankcije i materijalna oskudica presudno su utjecali na broj putovanja a samim time i na amatersku motiviranost. Pojedine organizacije, kao Likovni studio, Mješoviti gradski zbor i nadasve priznat i poznat zbor djevojaka »Sirmium cantorum« prestale su postojati. Nadamo se da će se ove sekcije u doglednoj budućnosti

revitalizirati. U svojim programskim aktivnostima »Sirmiumart« je organizator značajnih kulturnih manifestacija. Prije svega to je festival autorske narodne pjesme pod nazivom »Mitrovačka pjesma« čije je lajtmotiv tambura kao neraskidivi dio panonskog kulturnog identiteta. Zatim organiziramo rock festival »Savstok« i jazz/blues festival kojima pokušavamo mladim ljudima dati

određene kulturne sadržaje koji nisu vezani uz takozvanu »pink« kulturu, razne manje koncerte neafirmiranih grupa, poetske večeri, tribine, a nije nam strana ni nakladnička djelatnost. Pod pokroviteljstvom Grada organiziramo doček Nove godine na Gradskom trgu, a svakako najveća i najpoznatija naša manifestacija je Međunarodni festival folklor »Srijem folk fest«.

Srijem folk fest je glavna manifestacija u radu Sirmiumarta. Koje su njegove odlike?

Ovo je šesti po redu »Srijem folk fest« koji će biti održan od 9. do 12. kolovoza. Već sam napomenuo kako festival ima međunarodni karakter, pa je naša orijentacija usmjerena prije svega na ansamble iz inozemstva. Cilj festivala je njegovanje i promoviranje kultura svih naroda kroz pjesmu, ples i glazbu. Jednako tako naši dragi gosti imat će priliku međusobno se družiti i upoznati lokalnu kulturu i tradiciju. U proteklih 5 godina

imali smo prilike ugostiti dosta kvalitetne folklorne ansamble iz susjednih nam zemalja poput Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Mađarske, Bugarske, Makedonije, ali ugostili smo i one ansamble iz zemalja koje nam nisu slične u kulturološkom smislu, poput Latvije, Grčke, Italije i Francuske. I ove će godine »Srijem folk fest« kao i do sada biti održan na otvorenoj sceni u ambijentu iskopina

priredbi, gostovanja, tribina, za angažiranje većeg broja stručnih suradnika, ali to će morati sačekati neka bolja vremena. Sirmiumart je izravni korisnik gradskog proračuna dok se manji dio sredstava prikuplja od davanja u najam tehničke opreme koju posjedujemo, članarina i donacija.

U kojoj mjeri surađujete s ostalim kulturnim institucijama u gradu?

Imamo izvršnu suradnju s drugim institucijama kulture u gradu poput kazališta, muzeja, glazbene škole. Kao pripadnik hrvatskog nacionalnog korpusa u stalnom sam kontaktu s Hrvatskim kulturnim centrom »Srijem« čiji sam i član te ovom prigodom želim zahvaliti svim onima koji su dali i dalje daju svoj doprinos našoj uspješnoj suradnji, a osobito *Vjekoslav Tajmu* i *Ani Vrgoč* koji izuzetno uspješno vode folklorni odjel.

Vijećnik ste u Skupštini Grada Srijemske Mitrovice. Kako ste odlučili politički se aktivirati?

Očito je val demokracije stigao i na zapadni Balkan i na naše srijemske prostore. Ono što je do nedavno bilo nezamislivo postaje zbilja. Prije nešto više od godinu dana nekoliko mladih ljudi odlučilo je osnovati političku stranku u Srijemu – HSI (Hrvatska srijemska inicijativa). Osobita mi je čast zvati se prvim vijećnikom u Skupštini Grada Srijemske Mitrovice dolazeći iz stranke s hrvatskim predznakom, gdje djelovanjem nastojimo očuvati hrvatsku nacionalnu svijest i kulturu u gradu.

D. Španović

TRINAEŠTI SOMBORSKI KOTLIČ

Više od tristo sudionika

SOMBOR – Tradicionalni »Somborski kotlić« održan je prošle subote u Somboru na Trgu Presvetog Trojstva u organizaciji Turističke organizacije. Ovogodišnji događaj ljeta započeo je prezentacijom starih zanata na glavnoj ulici. Riblji paprikaš je kuvalo više od 300 sudionika, a za nagradu je konkuriralo njih 56. Po ocjeni žirija, najbolji paprikaš je skuvao *Marin Kovač* iz Bačkog Monoštora. Goste su zabavljali lokalni bendovi i *Zvonko Bogdan*.

Z. G.

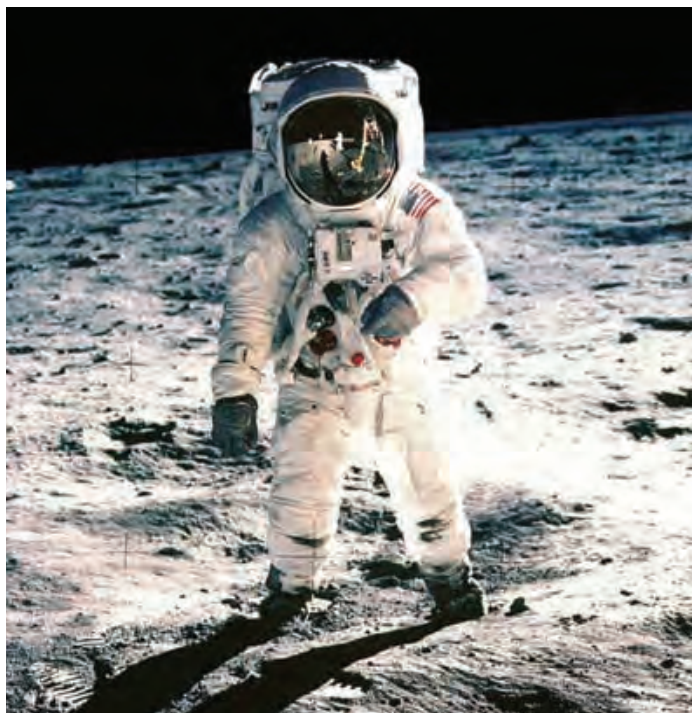
LET KOJI JE PROMIJENIO POVIJEST

40 godina čovjekova leta na Mjesec

»Ovo je mali korak za čovjeka, a veliki za čovječanstvo« legendarna je izjava američkog astronauta *Neila Armstronga*, kada je 21. srpnja 1969. godine u 3.56 sati prema našem vremenu napravio prvi korak na Mjesečevoj površini. Taj trenutak najvećeg tehnološkog dostignuća u modernoj povijesti čovječanstva gledalo je uživo putem TV ekrana oko milijardu ljudi diljem svijeta, a zapravo je označio početak kolonizacije svemira, najsmionijeg ljudskog sna.

Ispunjenju tog ljudskog cilja, kojim je čovječanstvo prvi put ostvarilo kontakt s drugim svijetom, nesumnjivo je pridonijela tadašnja blokovska podjela svijeta i stalno nadmetanje dviju supersila u osvajanju svemira. Prvi korak je napravio tadašnji Sovjetski Savez lansiravši u listopadu 1957. prvi umjetni satelit »Sputnjik 1«, a mjesec dana poslije i »Sputnjik 2«, što je za američku naciju bio šok te ih natjerao na odgovor osnivanjem svemirske agencije NASA-e, koja je »obećala« da će poslati prvog čovjeka u svemir. No, SSSR je ponovno bio brži, pa je 1961. godine prvi čovjek u svemiru bio kozmonaut *Jurij Gagarin*. Čak je i prva žena u svemiru bila Ruskinja *Valentina Terješкова*, koja je 1963. godine letjela u svemirskom brodu »Vostok 6«.

Americi je jedino preostalo odgovoriti osvajanjem mjesece, što je

u svom legendarnom povijesnom obraćanju Kongresu 25. lipnja 1961. godine najavio karizmatički američki predsjednik *John F. Kennedy*: »Vjerujem da se ova nacija samoj sebi treba obvezati da postigne cilj kojim bi prije kraja ovog desetljeća dovela čovjeka na Mjesec i vratila ga sigurno na zemlju. Nijedan projekt u svemiru u ovom razdoblju neće biti tako impresivan za čovječanstvo«, rekao je tada Kennedy i zapravo najavio rođenje najveličanstvenijeg američ-

kog svemirskog programa »Apollo«, čija je realizacija počela pet godina kasnije, a svoju kulminaciju doživjela hodanjem prvog čovjeka po Mjesecu 1969. godine.

U trenutku obraćanja američkog predsjednika Kongresu, Amerikanci su imali ukupno samo 15 minuta iskustva u astronautskim letovima, pa ipak sedam godina kasnije iz svemirskog centra »Kennedy« u Houstonu lansirana je prva letjelica iz »Apollove« misije s ljudskom po-

sadom »Apollo 8«, koja je imala zadatac ući u orbitu jedinog Zemljinog satelita.

Tako je osam godina kasnije nakon Kennedyjeva govora naciji, projekt »Apollo« u koji su bile uložene 2,4 milijarde dolara i uključeno 400.000 ljudi, ušao u spektakularnu završnicu. Iz svemirskog centra »Kennedy« na Floridi 16. srpnja 1969. godine lansirao je svemirski brod »Apollo 11« s tri člana posade, zapovjednikom *Neilom Armstrongom* te astronautima *Michaelom Collinsom* i *Edwinom Buzzom Aldrinom*. Sva trojica bili su 39-godišnjaci, iskusni piloti i astronauti. Letjelica je stigla nakon 76 sati leta u Mjesečevu orbitu. Prema planu, Michael Collins ostao je u zapovjednom modulu dok su se Armstrong i Aldrin prebacili u mjesečev modul (Orao) koji je sletio na površinu Mjesečeva Mora tišine 20. srpnja u 21.17 sati. Prve korake na Mjesecu napravio je Neil Armstrong, a u šetnji mu se zatim pridružio i Buzz Aldrin.

Ova značajna obljetnica, 40 godina prvog čovjekova hoda po Mjesecu, obilježila se ove godine posvuda na razne načine, a predsjednik SAD-a *Barack Obama* uručio je Neilu Armstrongu, Buzzu Aldrinu i Michaelu Collinsu 21. srpnja u Kongresu zlatnu medalju, najviše američko priznanje za civilna postignuća.

Zlatko Žužić

OSIJEK – LJETO, CRUISERI, TURISTI

A Dravom plove bijele lađe...

Na blagdan Svetog Ilije u Osijek je doplovio prvi cruiser, kako neki kažu, nakon 90 godina, mada drugi tvrde da je 60-ih godina prošloga stoljeća u Osijeku bilo pristanište kod »Bijele lađe« i da su dolazile lađe s turistima i putnicima namjernicima.

Nakon višemjesečnih radova ovih je dana na Dravi, kod nekada kultne »Bijele lađe«, koja je nažalost danas zapuštena i devastirana, na mjestu gdje je usidren brod-restaurant »Galija«, ukusno preuređen riječni šlep, uređeno je novo pristanište, pa je baš danas tu pristao cruiser »Amadeus diamond«, vlasništvo agencije »Leufner cruises« iz Passaua sa svojih 125 putnika, uglavnom turista iz Velike Britanije.

Kako nam je rekao direktor ureda Turističke zajednice grada Osijeka *Damir Macanić*, ovo je tek probni balon, jer dok nismo imali pristanište nismo se ni mogli nuditi agencijama. I do sada je Osijek primao turiste s cruisera, koji su privezivani

u luci Vukovar, pa su dolazili busom, a sada je to jedna nova kvaliteta, jer Osijek se pojavljuje kao pristanište, kao carinska ispostava. Osijek će biti luka iskrcaja i ukrcaja, a to znači da je ispunjeno niz važnih preduvjeta. Prije svega, to je kvalitetan hotelski smještaj, zatim zračna luka i povezanost s europskim središtima i cestovni putni pravci, a Osijek danas sve to zadovoljava, pa bi već u idućoj a posebice u 2011. godini Osijek imao i do 100 i 150 posjeta cruisera, što nije malo, naravno u suradnji s agencijama i s lučkom kapetanijom.

I kad smo već kod hotelskih kapaciteta, Osijek se može pohvaliti novim kvalitetnim hotelskim smještajem, ali i činjenicom da su svi hoteli ovih dana puni ko šipak i putniku namjerniku ovih je dana teško naći slobodan krevet u Osijeku i okolici. Naime, grad na Dravi ovih je dana domaćin 32. europskog prvenstva u streljaštvu i u gradu je od 12. – 26. srpnja više od tisuće natjecatelja i barem još toliko pratećeg osoblja i novinara iz 40. tak europskih zemalja pa su popunjeni svi kapaciteti u Osijeku, Đakovu, Našicama, Bilju, Bizovcu i Belom Manastiru.

S. Žebić

MEĐUNARODNA SMOTRA FOLKLORA U ZAGREBU

Festival kulturne raznolikosti

Sudjelovalo ukupno oko 700 izvođača iz Europe, Azije i Afrike

I ove je godine u Zagrebu, od 15. do 19. srpnja, održana Međunarodna smotra folklor, tradicionalna kulturna priredba koja promiče tradicijsku kulturnu baštinu svih svojih sudionika te potiče međukulturne i međuetničke komunikacije u Europi, ali i s drugim kontinentima.

Ova se manifestacija o kulturnom životu Zagrepčana i njihovih brojnih gostiju brine već više od četiri desetljeća i s tom je tradicijom za sobom izrasla u jednu od najznačajnijih manifestacija te vrste u Hrvatskoj.

700 IZVOĐAČA

Od srijede 15. srpnja, do nedjelje 19. srpnja, 43. međunarodna smotra folklor je brojnim priredbama i radionicama ispunila zagrebačke pozornice plesnim i glazbenim ritmovima naroda Europe, Azije i Afrike. Na Smotri su sudjelovale 22 folklorne skupine, odnosno izvođači pojedinci iz Hrvatske te 11 inozemnih folklornih skupina, ukupno oko 700 izvođača.

Svečano otvorenje 43. međunarodne smotre folklor, koja je održana pod visokim pokroviteljstvom Hrvatskog sabora, održano je 15. srpnja u Etnografskom muzeju predstavljanjem nosača zvuka »Pismu novu sad pivajmo! – tradicijsko crkveno pučko pjevanje otoka Šolte« u izdanju Instituta za etnologiju i folkloristiku. O ovom nosaču zvuka govorila je umjetnička ravnateljica Međunarodne smotre folklor dr. *Zorica Vitez* i ravnatelj Muzeja prof. *Damodar Frlan*.

Osim brojnih koncerata etnoglazbe i pučkog crkvenog pjevanja, glazbenih i plesnih radionica na

kojima se polaznike podučavalo tradicijskim oblicima plesanja i glazbovanja raznih naroda i kultura, dvije su priredbe ovogodišnje Smotre folklor bile posvećene odabranim temama: prva je bila posvećena folkloru Istre, a druga o kolu kao univerzalnom plesnom obliku koji povezuje sve sudionike.

ODABRANE TEME

U prvoj tematskoj cjelini nazvanoj »Istarska glazbena i plesna baština«, naglasak je bio na plurietničnosti i multikulturalnosti istarske glazbene i plesne baštine.

Druga je istarska tradicija tonaliteta. U prošlosti je bila vezana uz sjevernu Istru, obalu i nekoliko većih mjesta u unutrašnjosti da bi danas bila prisutna u gotovo cijeloj Istri.

Programom istarske glazbene i plesne baštine u okviru ovogodišnje Međunarodne smotre folklor, koji je obuhvatio folklornu priredbu, koncert crkvenog pučkog pjevanja, radionice vokalne i instrumentalne glazbe te koncert etnoglazbe, također je ukazao na njenu kulturnu raznolikost.

Drugi tematski program predstavio je kolo kao praiskonski i univerzalni plesni oblik koji se oslanja na mnogostruku simboliku kruga – simboliku zajedništva, zaštite, vječnog kretanja, savršenstva, a pripada plesnom naslijeđu mnogih naroda i kultura.

43. međunarodna smotra folklor završila je u nedjelju 19. srpnja svetom misom za sve sudionike u zagrebačkoj katedrali te večernjim koncertom u crkvi sv. Katarine naslovljenom »Istarsko crkveno pučko pjevanje«.

Zlatko Žužić

Seoske igre bez granica

Održana druga po redu manifestacija za koju organizatori žele da postane tradicionalna

Tražili su orahe u vrećama s krumpirom, prenosili bale slame u kolicima – slagali kamare, vezanih nogu po dvoje kroz uzane prostore vodili loptu, lastišem sputani prenosili klipove kukuruza – jedan po jedan u »košareve« ih spremali, traktore »štrangama« vukli do crte – pa natrag – pa opet – koliko se puta može, na letvama dugim prenosili kante pune vode, prolivali je, dizali se – nastavljali, njih petero nogu u letve zapretenih između bala hodili, padali, dizali, nastavljali, jaja u žlicama prenosili... Jedanaest se šesteročlanih ekipa, od žena i muškaraca sastavljenih, borilo za pobjedu u deset disciplina s ciljem uraditi brže, bolje, više od drugoga, ipak s postavljenim granicama u vremenu i prostoru. I nije bilo ljutnje, prijekora, bijesa, srdžbe, svađe – bilo je padova, znoja, htijenja, smjeha, od publike pljeska, ponajviše druženja. Bilo je i pobjednika: prva je ekipa Ivo iz Bikova, drugi Mobaši iz Starog Žednika, a treća

je ekipa Male Bosne. Ponijeli su kućama lijepe i vrijedne nagrade. A došli su iz subotičkih mjesnih zajednica – Peščara, Zorka, Mala Bosna, Verušić, Prozivka, Stari Žednik, Novi Žednik i, naravno, iz Bikova.

Objedovali su u predahu zajednički pod šatrama, odmorili se, da bi predvečer dočekali nastupe folklornih društava – iz Male Bosne, Žednika, Bikova, zatim hip-hop grupe i naposljetku pjevao je *Bane Krstić* (kojem je skulptura u parku otkrivena, rad u drvetu *Istvana Mezeia*) i »Garavi sokak«. Sve to u prostranom dvorištu – parku bikovačke osnovne škole pred preko 2000 mladih i starih posjetitelja, seljana i varošana. Sve to u jednom danu, na jednom mjestu, treće srpanjske nedjelje, 19., na Bikovu. Sve to poslije žetve, kiša obilnih, cijena žita niskih otkupnih, zabave, druženja radi... Uspjelo je. Da se ne zaboravi. Do godine.

M. Kopunović

Jovica Marcikić, predsjednik povjerenstva za turizam Mjesne zajednice Bikovo

Po drugi put organiziramo Seoske igre bez granica i očekujemo da one postanu tradicija. Vidimo kako je ove godine veća zainteresiranost za igre – više je natjecatelja, a i gledatelja puno

Pere Matković i Jovica Marcikić

više nego lani. U organizaciji ovogodišnjih igara sudjelovalo je pedesetak ljudi, a osim Mjesne zajednice Bikovo održavanje igara pomogli su: Grad Subotica, Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, kao i mnogobrojni sponzori.

Pere Matković, pomoćnik organizatora

Jedinstvena je ovo manifestacija, a organizirali smo je da bismo selo oživjeli, da bi se mladi okupljali, družili i u selu zadržali.

Potruga za orasima

Za grah i vode treba

Kako do cilja doć?

Predahnulo se

Nisu se sudarili

KNJIŽEVNA I FILMSKA VEČER U TAVANKUTU

Sjećanje na kadgodašnji život

U sklopu 24. saziva Kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu u četvrtak, 16. srpnja, tradicionalno je održana i multimedijalna večer, tijekom koje je predstavljena najnovija knjiga književnika, esejista i filozofa Tomislava Žigmanova »Prid svitom – saga o svitu koji nestaje«. Sjećanja na život na Čikeriji, malenom naselju koje je danas velikim dijelom raseljeno, Žigmanov je uspio zabilježiti i trajno sačuvati u svojoj knjizi, koja je, kaže, nastala kao odgovor na to što se oko nas događa, kada je u pitanju pisana riječ na ikavskom narječju.

»Knjiga je nastala kao neka vrsta odgovora na ono što se oko nas događa, kada je u pitanju pisana 'rič'. Postavio sam sebi pitanje – može li se književno kvalitetno i na jeziku ljudi o kojima se treba pisati, iznijeti nešto drukčije? I pokušao sam. Došao sam do sljedećeg zaključka – na ikavici se, tom govoru koji se prezire ili

se s njim sprda, može književno dostojno pisati samo ukoliko su u pitanju monolozi ili dijalog. I tako sam krenuo u propitivanje na koji način prenijeti čitateljima monolog koji će biti sadržajno navezan«, pojasnio je Žigmanov.

O knjizi »Prid svitom – saga o svitu koji nestaje« uz autora govorio je i pjesnik Mirko Kopunović.

Tijekom večeri u dvorištu galerije HKPD »Matija Gubec« nazočni su imali prigodu pogledati i kratki dokumentarni film o Kati Stantić, ženi koja je posljednja živjela na

čikerijskom salašu 268, te ekrani-ziranu pripovijest iz Žigmanovljeve knjige pod nazivom »Sve arende u sluge Ente«. Redatelj filma Rajko Ljubič navodi kako zajedničkim prikazivanjem dvaju filmova želi ukazati na sličnosti između fikcije i stvarnoga života.

»Pukom slučajnošću sam napravio jedan video zapis o životu Kate Stantić. Kada je Tomislav napisao ovu knjigu uvidio sam da je Kata kao proizašla iz nje, te mi je stoga bilo zanimljivo od već ranije snimljenog materijala napraviti

Prihvatiti, ali ne miriti se

»U knjizi su u pet pripovijesti likovi žene, a u pet su to muškarci. Sve se završava dijalogom koji se na Čikeriji vodi između dvoje starih ljudi, koji onda sažimaju i kazuju čitateljima kako su završili glavni likovi ovih pripovijesti. Dva su glavna momenta, koja čini mi se, oslikavaju taj svijet. Prvi je prihvatiti ono što imamo takvo kakvo jest, a druga poruka naših ljudi je – ne miriti se s tim«, zaključio je u svom izlaganju autor knjige Tomislav Žigmanov.

kratki dokumentarni film o njoj. Zajedničkim prikazivanjem ova dva filma želim pokazati kako su fikcija, odnosno film 'Sve arende u sluge Ente', i stvarni život prikazan u filmu o Kati Stantić zapravo vrlo slični«, rekao je Ljubič.

M. M.

LJETNI PROJEKTI HRVATSKE MATICE ISELJENIKA

Upoznavanje naslijeđa i učenje jezika

Organizaciji Hrvatske matice iseljenika i Posudionice i radionice narodnih nošnji iz Zagreba u ponedjeljak, 20. srpnja, u Klesarskoj školi u Pučišćima na otoku Braču započela je osma po redu radionica narodnih nošnji »Hrvatska etnoričnica«. Svoje sudjelovanje u ovom

programu prijavilo je tridesetak polaznika iz Bosne i Hercegovine, Mađarske, Njemačke, Srbije, ali i iz cijele Hrvatske.

I ovoga ljeta će se u Pučišćima paralelno održavati nastava za početnike i napredne polaznike. Početnici uče osnovne tehnike, dok napredni polaznici biraju pojedine

tehnike koje smatraju važnima za svoj daljnji rad, pa tako, primjerice, mogu odabrati učenje izrade lepoglavske ili paške čipke, tkanje na tkalačkom stanu, zlatovez, različite vrste i načine ukrašavanja tkanina. Svaku od ovih spomenutih tehnika podučavat će izvorni demonstratori s terena, što je posebna vrijednost ove radionice. Uz svakodnevnu praktičnu nastavu polaznici će slušati i teorijska predavanja voditelja radionice prof. Josipa Forjana.

Istoga dana u Novome Vinodolskom startala je sedamnaesta po redu Mala škola hrvatskoga jezika i kulture, koja ove godine okuplja pedesetak djece, uzrasta 9-16 godina, iz 16 europskih i prekoceanskih zemalja. Temeljni je cilj ovoga ljetovanja da djeca koja žive izvan Hrvatske, u zajedništvu s djecom iz različitih mjesta u Hrvatskoj, unaprijede svoje znanje hrvatskog jezika te upoznaju kulturnu i prirodnu baštinu kraja u kojemu borave.

U kontinentalnom dijelu Hrvatske u nedjelju, 19. srpnja, započeo je i »Eco Heritage Task Force 2009.«, što ga Hrvatska matica iseljenika ove godine organizira u suradnji s Gradom Koprivnicom. Projekt se do 8. kolovoza održava na lokacijama u Koprivnici, Hlebinama i Legradu. Tridesetak sudionika će u Koprivnici raditi na obnovi dječjih igrališta, primarnoj i preventivnoj zaštiti drvene muzejske građe u Muzeju Grada Koprivnice i Galeriji naivne umjetnosti u Hlebinama, na uređenju biciklističkih staza u okolici Koprivnice te obilježavanju i uređenju poučne staze na ušću Mure u Dravu. Pritom će učiti hrvatski jezik i upoznati osnove naivnog slikarstva te tradicionalne podravske gastronomije.

Cilj projekta »Eco Heritage Task Force« jest uključivanje mladih ljudi hrvatskog podrijetla u očuvanje kulturne i prirodne baštine u matičnoj državi.

D. B. P.

Novi broj »Matice«

ZAGREB – Sredinom srpnja iz tiska je izašao sedmi broj »Matice« u 2009. godini, koji donosi obilje priloga iz života Hrvata u dijaspori. List piše o izložbi fotografija »Lipi naši školi«, koje je snimio folklorist Vido Bagur, odlasku premijera Ive Sanadera iz politike i o imenovanju nove Vlade Hrvatske na čelu s Jadrankom Kosor. Donosi i reportažu s projekta Hrvatske matice iseljenika »Stvaranje kazališta«, održanog u Pučišćima na Braču. Uz to, tu su i zanimljivi intervjui, kao primjerice razgovor s Nikolom Vrdoljakom, istaknutim kanadskim Hrvatima...

»Suvremeni hrvatski crtež« u Pečuhu

PEČUH – U galeriji Doma umjetnosti i književnosti, u Pečuhu je 8. srpnja otvorena izložba »Suvremeni hrvatski crtež«. Postavljanje ove reprezentativne izložbe u jednom od najprestižnijih galerijskih prostora u središtu grada doprinos je kulturnim događanjima koji prethode 2010. godini, kad Pečuh postaje europska prijestolnica kulture. Projekt je nastao na inicijativu Ministarstva kulture RH, a zahvaljujući suradnji s MVPEI izložbu je u proteklih 4 godine vidjela publika u mnogim zemljama Europe, Azije, Afrike i Južne Amerike. Ista je izložba nedavno priredena i u Subotici, u Modernoj galeriji »Likovni susret«.

Mato Matišić nastupio na NOMUS-u

NOVI SAD – Kao gitarist trija »Hot Club Zagreb«, koji je u okviru Novosadskog muzičkog leta nedavno nastupio u vrtu Srednjoškolskog doma u Nikolajevskoj 1, nastupio je svestrani hrvatski umjetnik Mato Matišić, pisac brojnih kazališnih drama, scenarist i autor glazbe mnogih značajnih filmova hrvatske kinematografije.

Matišić je u Novom Sadu posljednji put bio prije nekoliko godina, na premijeri predstave radene po njegovom komadu »Andeli Babilona« u Pozorištu mladih.

Branka Parlić nastupa u Motovunu

NOVI SAD – Istaknuta novosadska pijanistica Branka Parlić održat će 30. svibnja na Motovun film festivalu (MFF) koncert »Entr'acte & Orphée« (Međučin i Orfej), na kojem će izvesti kompozicije Erica Satieja i Philipa Glassa, najavljuje Seecult.org. Njezin nastup obuhvatit će i projekciju filma »Entr'acte« Renea Clairea, kao i video rad »Opera Aperta« Čedomira Drče i Slobodana Tišme i video-instalaciju Ivana Milinkova Vanjusa s kadrovima iz filma »Orphée« Jeana Cocteaua.

Ovogodišnji 11. Motovun Film Fest održava se od 27. do 31. srpnja. Uz 65 projekcija od ranog jutra do zore idućeg dana, na Motovun Film Festivalu održat će se pet koncerata, izložbe, filmske škole, te razgovori s gostima festivala. Ovogodišnji festival-

ski partner je zemlja Finska. Nagradu 50 godina, koja se dodjeljuje umjetnicima koji se filmom bave više od pola stoljeća, dobit će karikaturist i crtač Nedjeljko Dragić, a nekadašnja Nagrada od A do A, od ove godine više nije nagrada za najbolji regionalni film iz programa festivala, već će se dodjeljivati za najbolji regionalni film prošle sezone.

Likovnjaci na salašu obitelji Tumbas

PALIĆ – Dvadesetak članova Likovnog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice održalo je jednodnevnu mini koloniju na salašu obitelji Tumbas, koji se nalazi u blizini Tresetišta na Paliću. Obitelj

Tumbas je na taj salaš došla potkraj 19. stoljeća i današnji potomci, ovom prigodom domaćini toga skupa, održavaju ovaj objekt. Prije dolaska na salaš, likovnjaci su obišli obližnji obiteljski križ podignut davne 1896. godine.

Natječaj za programe u kulturi

SUBOTICA – Povjerenstvo za dodjelu sredstava u području kulture i izdavaštva Grada Subotice raspisalo je natječaj za dodjelu sredstava za posebne programe i manifestacije u kulturi za 2009. godinu u iznosu od 2.284.000 dinara.

Korisnici sredstava za manifestacije u kulturi mogu biti ustanove, organizacije, udruge, kulturno-umjetnička društva, pojedinci iz područja kulture i ostale organizacije koje se bave djelatnošću iz oblasti kulture koje imaju sjedište (pojedinci prebivalište) na teritoriju Grada.

Natječajni formular se nalazi i na internetu - www.subotica.rs. Popunjene prijave – formulare sudionici natječaja predaju u Uslužnom centru Gradske uprave u Subotici.

Rok za predaju prijava je do 1. rujna 2009. godine.

Brod Knjižara krstari Jadranom

ZAGREB – Hrvatski kulturni MasterCard Brod Knjižara započeo je svoju ovogodišnju, treću po redu, turneju po Jadranskoj obali od Krka do Makarske od 18. do 31. srpnja, piše Hina.

Brod Knjižara ove godine plovi sa sedam tona knjiga, s više od dvije tisuće naslova, 13 hrvatskih nakladnika i više od 50 pisaca, književnika i pjesnika koji će boraviti i biti gosti na Brodu knjižari.

Među njima su Julijana Matanović, Enes Kišević, Zlatko Gall, Ana Ugarković, Davor Rostuhar, Robert Valdec, Damir Hoyka i drugi. Tijekom turneje oni će se družiti s ljubiteljima knjige i potpisivati svoje rukopise.

Projekt Brod Knjižara koji promiče kulturu čitanja i pisanja očišten je jednim od najznačajnijih kulturno-turističkih projekata na Jadranu. Njegovu vrijednost prepoznala je i kompanija MasterCard Europe kao vrijedan projekt koji je generalni pokrovitelj Brod knjižare i ove godine.

Uz autore i program koji Brod Knjižara dovodi u sva turistička odredišta, povezan je program turističkih zajednica, nastupa KUD-ova, klapa, folklora te djece iz raznih udruga.

FESTIVAL EUROPSKOG FILMA »PALIĆ 2009.«

Kvaliteta i bez odgovarajuće infrastrukture

*Po onome što je u prva četiri dana prikazano, za 40 posto umanjeni proračun u odnosu na prošlu godinu nije ozbiljno osujetio 16. po redu filmski festival na Paliću * Kino dvorana u okviru Velike terase, kao alternativa Ljetnoj pozornici u slučaju kiše, još uvijek nije završena*

Piše: Davor Bašić Palković

Sezonskoj festivalskoj ponudi – koju na domaćem planu, po nekima mišljenjima, karakterizira preveliki broj manifestacija ovakve vrste – pridružio se prošloga petka i Festival europskog filma »Palić 2009.«. Nakon obraćanja predstavnika pokrovitelja – gradonačelnika *Saše Vučinića*, pokrajinskog tajnika za kulturu *Milorada Đurića*, ministra za kulturu *Nebojše Bradića* – na Ljetnu pozornicu stupio je čuveni britanski redatelj *Ken Russell* koji je, u svojstvu jednog

od laureata nagrade »Aleksandar Lifka« za izuzetan doprinos europskoj kinematografiji, otvorio paličku filmsku smotru.

»Sigurno se pitate zašto sam ovdje? Ovdje sam kako bih primio najprestižniju nagradu. Ona mi je veoma važna. Drugi razlog zbog kojeg sam ovdje je da upoznam jednog od najprestižnijih redatelja na svijetu, kojega ću nadam se sutra upoznati, govorim o majmunu. On je najtalentiraniji majmun kojeg je svijet ikada vidio. Siguran sam

da ćete uživati kada ga upoznate«, rekao je duhoviti 82-godišnji *Henry Kenneth Alfred Russell* misleći na ostvarenje »Kapucin«, prvi film snimljen rukom jednog majmuna, iz programa »Mladi autori Europe«.

Inače, osim hommage programa posvećenog ovom autoru, koji je prethodio festivalu, na Paliću je u ponedjeljak priređena svjetska premijera najnovijeg *Russellovog* filma – »Budika ponovno ujeda«. Riječ je o fantastičnoj rock-operi prepoznatljive »trash« estetike, snimljenoj gotovo bez ikakvog proračuna.

SUZE I SMIJEH

Glavni natjecateljski program šesnaestog festivalskog izdanja donosi 12 autorskih ostvarenja mladih redatelja iz raznih dijelova Europe koja, po riječima selektora *Nikolaja Nikitina*, pokazuju koliko je humor blizak drami, izazivajući i suze i smijeh publike. Takvu tragikomičnu koncepciju (iako nas je kiša omela da ga ispratimo do kraja) potvrdio je prvi film iz ovoga programa »Sloboda na tren«, austrijsko-francusko-turska koprodukcija u reži-

ji *Arasha T. Riahi*, koja govori životnim dramama izbjeglica iz Irana. Slična se premisa i nije baš mogla »iščitati« iz programa priređenog druge večeri: »Katalin Varga« *Petera Stricklanda* (što je ove godine nagrađen »Srebrnim medvjedom« na Berlinaleu) i »Posjetitelj« *J.-P. Valkeapää* su mračne drame s elementima trilera, koje se bave temom iskupljenja i osvete, odnosno obiteljske tragedije.

Iako preispituje »moralne rizike kapitalizma«, gledljivim se pokazao treće večeri prikazani »Bazar« *Bena Hopkinsa* o poslovnim, ali i životnim iskušenjima jednog turskog trgovca.

Bogat program festivala (preko 70 ostvarenja u devet selekcija) čini nemogućim da se sve isprati, a od onoga što smo u prva tri dana – s obzirom na zaključenje lista – stigli vidjeti, jest poljski film »Osfajderi« *Kasie Adamik* prikazan u okviru programa »Paralele i sudari« (selektor *Petar Mitrić*). Simpatična je to i dirljiva priča o skupini alkoholičara i ovisnika koja se predvođena nekadašnjim asom *Jacekom* priprema za

Ken Russell i Radoslav Zelenović

međunarodni nogometni turnir za beskućnike.

S druge strane, teškim i neprijatno podsjećajućim na 90-te u Srbiji, pokazao se novi dokumentarac domaćeg autora *Borisa Mitića* »Doviđenja, kako ste« (iz selekcije Mladi autori Europe), zasnovan na cmohumornim aforizmima nastalim u proteklih četrdeset godina srpske povijesti.

KINO I DALJE POD OTVORENIM NEBOM

Po svemu sudeći, za 40 posto umanjeni proračun u odnosu na prošlu godinu nije ozbiljno osujetio 16. po redu filmski festival na Paliću. I ministar kulture Nebojša Bradić je ovom prigodom ukazao na važnost toga festivala zbog njegove »misije

decentralizacije«, ističući da Palić i Suboticu ovih dana doživljava kao filmsku metropolu.

No, upravo zbog toga, valja se prisjetiti prve festivalske večeri kada su, uslijed kiše, prekinute dvije projekcije. Naime, organizatori – a ponajviše gledatelji – očekuju unapređenje infrastrukture na Paliću, preciznije, završetak radova na Velikoj terasi, na čijem će se katu nalaziti dvorana koja će se koristiti i kao alternativa za Ljetnu pozornicu u slučaju kiše. U tom smislu, ohrabrujuće su najave prvog čovjeka Subotice Saša Vučinića, po kojima će spomenuti radovi biti okončani naredne godine.

»Palić 2009.« se zatvara večeras dodjelom nagrada, a specijalni gost ceremonije trebao bi biti glumac *Predrag Miki Manojlović*,

REVIJA HITOVA OD SUBOTE

Nakon završetka Festivala europskog filma Palić na Ljetnoj će pozornici od 25. srpnja do 1. kolovoza biti prikazivani filmovi iz ciklusa »Hitovi«. Na programu su, počevši od subote, sljedeći filmovi: »Turneja« Gorana Markovića, »Međunarodna prevara« Toma Tykwera, »Anđeli i demoni« Rona Howarda, »Gran Torino« Clint Eastwooda, »Zamjena« Clint Eastwooda, »Nadzirači« Zacka Snydera, »Hrvač« Darena Aronofskog i »Milijunaš iz blata« Dannyja Boylea.

Projekcije počinju u 21 sat. U slučaju nepovoljnih vremenskih prilika program će u istim terminima biti održan u amfiteatru Otvorenog sveučilišta u Subotici.

drugi laureat ovogodišnje nagrade »Aleksandar Lifka«. Bit će to ujedno i prilika da saznamo kome će pripasti »Zlatni toranj« za najbolji film, »Palički toranj« za najbolju režiju i Specijalna nagrada, o čemu će odlučivati žiri na čelu s dugogodišnjim direktorom Filmskog festivala u

Veneciji *Albertom Barberom*. O najboljem filmu iz programa »Paralele i sudari« odlučuje Međunarodni žiri kritike, dok je nagrada »Undeground Spirit« za izuzetno umjetničko stvaralaštvo na polju nezavisnog filma već uručena njemačkom redatelju *Ulju M. Schueppelu*.

Iz filma »Katalin Varga«

VEČERAS NA PROGRAMU

Na Ljetnoj pozornici od 21 sat večeras (petak, 24. srpnja) je na programu ratna drama »Obični ljudi« Vladimira Perišića, nastala u srpsko-francusko-švicarskoj koprodukciji.

Od 23 sata možete pogledati najnoviji film austrijskog redatelja Michaela Hanekea »Bijela traka«, nagrađen »Zlatnom palmom« na ovogodišnjem festivalu u Cannesu. Film je na momente zastrašujuća priča o malom protestantskom selu u Njemačkoj uoči početka Prvog svjetskog rata i predstavlja istraživanje korijena nacističkog terora.

56. festival igranog filma u Puli

Rekordnih deset filmova u nacionalnom programu

Ovogodišnji 56. festival igranog filma u Puli, koji je otvoren prošle subote u Areni, prikazuje deset filmova u nacionalnom programu, što je najviše u neovisnoj Hrvatskoj, s obzirom da se gotovo dva desetljeća prikazivalo prosječno šest do sedam hrvatskih dugometražnih igranih filmova.

U tom natjecateljskom programu našli su se sljedeći filmovi: »Vjerujem u anđele« *Nikše Sviličića*, »Zagrebačke priče«, omnibus producenta *Borisa T. Mitića* (u kojem je jednu od priča režirao *Branko Ištvančić*), »Blizine« *Zdravka Mustaća*, »Crnci« *Gorana Devčića* i *Zvonimira Jurića*, »Penelopa« *Bena Ferrisa*, »U zemlji čude-sa« *Dejana Šorka*, »Čovjek ispod stola« *Nevena Hitreca*, »Kenjac«

Antona Nuića, »Ljubavni život domobrana« *Pave Marinkovića* te »Metastaze« *Branka Schmidta*.

Otvarajući ovogodišnji festival pulski gradonačelnik *Boris Miletić* je rekao kako je on dio identiteta Pule. »Siguran sam da upravo filmski festival može biti dobra odskočna daska našoj želji da Pula 2019. godine postane europska metropola kulture«, kazao je Boris Miletić, a prenosi Hina.

Izaslanica ministra kulture *Bože Biškupića* državna tajnica *Nina Obuljen* izrazila je zadovoljstvo jačanjem filmske produkcije u razdoblju od prošlog do ovog festivala te radom novouspostavljenog Hrvatskog audiovizualnog centra, uz čiju potporu je nastala većina filmova koji će biti prikazani na 56. festivalu igranog filma.

Ti će filmovi pokazati raznovrsne autorske svjetonazore, ideje i ostvarenja, rekla je. »Nama, koji skrbimo o hrvatskom filmu, zadatak je osigurati dobre uvjete autorima, glumcima i svim djelatnostima

bez kojih film ne može«, kazala je Nina Obuljen.

Festival igranog filma u Puli završava se sutra (subota, 25. srpnja) svečanom dodjelom nagrada.

D. B. P.

FILIP ŠOVAGOVIĆ, »ŽIVOT JE GLUH«, DURIEUX, ZAGREB, 2009.

Hrvatski pokušaj sms-romana

Piše: Đurđica Stuhlreiter

»Kužiš, bila je pitalica ili si se zaljubio ili si dosadan? Jel bila? Odgovorio sam ti. Jesam reko da sumnjam da sam dosadan? (tu sam još htio napisat – nisam dosadan, ja sam zanimljiv – al tu sam se bojao da ne ispadnem prekenjator, mada bi to trebalo bit kao smješno, ali

U slučaju proznog prvijenca Filipa Šovagovića »Život je gluh« to bi kraćenje zvučalo otprilike ovako: »Zaljubio se, ali nije im baš išlo. Ona se opirala, on je gnjavio. Na kraju je ipak popustila, proveli bajkoviti vikend na Braču.«

Filip Šovagović (sin poznatog pokojnog glumca *Fabijana*

ka, što njegove drame, a sad i prozu, čini naizgled lako prohodnom dok je »uistinu sinkopirana sitnim, ne samo jezičnim, nego i smislenim diverzijama.« Doduše, koliko u baš svakoj od njih ima smisla, teško je reći, ali im se ne može zaniijekati duhovitost, jednom na strani lucidne opaske, a drugi put u bespućima razuma.

povezivanja narativne građe, pa ni čvrste logike.

Stoga se roman »Život je gluh«, lako može opisati kao najobičniji ljubić, predstavljen ipak kao nešto između dnevnika i autobiografskih zapisa. Oni koji poznaju njegov dosadašnji rad uočavaju da je ponovno, kao i glavni lik monodrame

nisam bio siguran, pa nisam) Jesam li? Inače nemaš pojma kad je to bilo prvi put. (kad sam se zaljubio u tebe...ali, ispalo je malo misterioznije, ti si jednom kasnije, pa valjda jedno dva dana dana kasnije pitala – E, a kaj znači rečenica? – Uopće nemaš pojma kad je bilo prvi put. Pravio sam se da nisam čuo pitanje. Kaj da odgovorim?«.

Iz ovog ulomka romana »Život je gluh« *Filipa Šovagovića* može se sasvim jasno iščitati ponešto od onoga što se u suvremenoj literaturi događa. Kao i sve, ni književnost ne zaostaje za promjenama, pa se tako već počelo govoriti i o »sms književnosti«.

LUCIDNO SAŽIMANJE

Riječ je o jednom od fenomena prožimanja starog i novog, koji su i domaći mediji pokušali isforsirati, vjerojatno samo zato da bi »digli i ono malo kose na glavi zagovornicima društva znanja, boljih običaja i obvezne lektire.«

Mora se priznati kako je ponekad zabavno vidjeti kako se par stotina stranica može efektno, a gdješto i lucidno, sažeti na kratku poruku koja stane na zaslon mobilnog telefona.

Šovagovića i brat glumice *Anje Šovagović-Despot*) uglavnom je poznat kao glumac, filmski i kazališni redatelj te pisac komada koji su već ušli u kanon nove hrvatske drame. Autor je i proznih fragmenata objavljenih po časopisima. Kritika o njima govori kao o tekstovima u kojima, naravno, ne odstupa od specifičnog, reklo bi se razgovornog izraza te ponekad munjevite i istodobno ležerne, gotovo lijepe »struje svijesti«. Najvjerojatnije je to plod autorske odluke, poduprt nepristajanjem na bilo koji sustav, uključujući i onaj standardnog jezi-

IZMEĐU DNEVNIKA I AUTOBIOGRAFSKIH ZAPISA

Njegov prvi roman, koji se dugo najavljivao i »kuhao« prije objavljivanja, vrlo uvjetno mogao bi se nazvati hrvatskim pokušajem sms-romana, »jednom od izmišljotina navodnog braka književnosti i novih tehnologija«. Uvjetno, zato što su sms-ovi kojima pripovjedač komunicira sa djevojkom u koju se zaljubio tek povod, težište oko kojeg se koncentrično gomilaju autobiografski i dnevnički zapisi, prepušteni struji svijesti u kojoj nema čvrstog

Razlomljen na vrlo kratke ulomke/fragmente ljubavnog govora, svedive na dužinu poslanih poruka te njihove naknadne opservacije, Šovagovićev nas roman vodi prepoznatljivom rutom birtija – tulum – kazalište – krevet

»Stanje nacije« ili predstave »Ilijada 2001.«, »nedovoljno udaljeni autorov alter-ego, zagrebački kazališni i filmski glumac koji se kreće prepoznatljivim društvenim miljeom i pritom, kao u davnom stihu previše puši, pomalo pije, ima vrline i ima mane. No, vjerojatno je teško pobjeći od samog sebe, a pogotovo kad se piše intimistička proza o ljubavnim jadima ostarjelog Werthera, kojega izjeda kontekst nejunakčkog vremena, ali još uvijek ima dovoljno snage da od njega pobjegne u ironiju.«

Razlomljen na vrlo kratke ulomke/fragmente ljubavnog govora, svedive na dužinu poslanih poruka te njihove naknadne opservacije, Šovagovićev nas roman vodi prepoznatljivom rutom birtija – tulum – kazalište – krevet. S uživljavanjem u ovaj tekst nitko neće imati problema jer je riječ o štivu koje frustracije čini svakodnevnima i »već pomireno ih slaže na gomilu ispod koje možda leži nekadašnji pobunjenik, ali još uvijek senzibilizirani mužjak koji ni sam nije siguran što želi biti.« Stoga je lako moguće složiti se s mišljenjem jednog od kritičara:

»'Život je gluh' može se svjediti, ali će malo kome išta značiti. Pa makar u nekom sljedećem romanu Filipa Šovagovića jedan od sms-ova neke nove ženske opsesije, baš poput one iz romana, bude glasilo: 'Slušala Antenu. Roman uredno poplujan.'«.

JEZIČNI SAVJETNIK

Stijeg, zastava i barjak

Piše: Miranda Glavaš-Kul

U hrvatskom se jeziku često susrećemo s imenicama stijeg, zastava i barjak, najčešće krivo uporabljenima. Imenica zastava ima simbolično značenje. Pogledamo li u Anićev »Veliki rječnik hrvatskoga jezika«, vidjet ćemo da je zastava platnena površina simboličkoga značenja, platno određenih kombinacija boja i znakova.

Prema tome nije dobro reći:

Na stupu iznad naše škole vijori se stijeg.

Nego:

Na stupu iznad naše škole vijori se zastava.

Stijeg je za hrvatsku jezičnu normu i zastava i koplje za koje je ona pričvršćena, a zastava može biti pričvršćena i na drvenu motku, metalni stup ili brodski jarbol. Stoga nije pravilno stijegom nazvati samo koplje ili samu zastavu niti jarbol sa zastavom nazvati stijegom.

Imenica stijeg često ima preneseno značenje. Ako kažemo da se netko borio pod tuđim stijegom ili je plovio pod tuđim stijegom, mislimo da je

nešto činio za drugu, tuđu državu i tuđe interese.

Imenica barjak je turskoga podrijetla i u hrvatskome ju jeziku treba ostaviti samo kao stilski obilježju.

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

Ksaver Šandor Gjalski

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Romanopisac i novelist *Ksaver Šandor Gjalski* rođen je kao *Ljubomir Tito Josip Franjo Babić* u plemenitaškoj obitelji 1854. godine. Potomak je velikaške loze iz Hrvatskog zagorja, vlasnik lijepog posjeda i otmjene plemićke kurije Gređice. U roditeljskom je domu odgajan u izrazito ilirskom duhu. Osim domoljublja Gjalski je u ranom djetinjstvu otkrio veliku ljubav prema knjizi, posebice prema latinskim klasicima i poeziji koju je vjerojatno naslijedio

od majke jer je ona rado čitala djela francuskih, engleskih i njemačkih književnika. Osnovnu je naobrazbu stekao privatnom poukom, gimnaziju polazio u Varaždinu, a pravo studirao u Zagrebu i Beču. Službovao je u Koprivnici, Osijeku, Sisku, Sušaku, a od 1891. zaposlen je pri Kraljevskoj zemaljskoj vladi u Zagrebu, gdje je 1898. umirovljen zbog neslaganja s Khuenovim režimom.

Političku djelatnost započinje 1906. godine kada je na listi Hrvatsko-srpske koalicije izabran u Hrvatski sabor. Njegove političke nazore obilježuje neprestana mijena: od mladenačke zanesenosti pravaškom idejom, preko slavenofilstva i unitarnoga jugoslovenstva, do kraja političke karijere koju okončava kao razočarani federalist. Dva je puta obnašao dužnost predsjednika Društva hrvatskih književnika, a 1903. postaje počasni član JAZU-a.

U hrvatskoj se književnosti javlja relativno kasno novelom »Illustrissimus Battorych« 1884. u listu »Vienac«, uzevši književni pseudonim Ksaver Šandor Gjalski

po majčinu ocu. Svojom je prvom novelom ostavio dubok dojam, a prvom zbirkom novela »Pod starim krovovi« preko noći postaje poznat i izvan hrvatskih granica. U turgenjevlevskoj maniri liričnosti, sentimentalnosti i nostalgije započeo je kroniku propadanja zagorske plemenitaške sredine. Gjalski je opjevao naše plemstvo u propadanju, poistovjetivši se sa svojim junacima u ljubavi prema tradiciji.

U političkom romanu »U noći«, jednom od najboljih hrvatskih romana devetnaestoga stoljeća, suprotstavlja likove iz različitih političkih stranaka. Središnji motivi vezani su uz pokvarenost u hrvatskome društvu i bezidejnu mladež koja je uvučena u političke igre i iskorištena za tuđe interese. Svojevrsna je to književna kritika pravaškoga političkoga programa i otvoreno zauzimanje za Strossmayerova načela kulture, znanja i prosvjete, ali i piščev obračun s vlastitim mladenačkim pravaškim uvjerenjima.

Povijesni romani i pripovijetke »Tri pripovijesti bez naslova«, »Osvit«, »Za materinsku riječ«

i »Dolazak Hrvata« čine zasebnu cjelinu unutar njegova opusa. U njima govori o naseljavanju Hrvata i pokršćavanju, o narodnome preporodu i buđenju nacionalne svijesti te o događajima 1848. godine. U posljednjem se književnom pokušaju, romanu »Pronevjereni ideali«, razračunao s jugoslovenstvom, jednom od svojih političkih zabluda.

U romanima »Janko Borislavić« i »Radmilović« među prvim u hrvatskoj književnosti prikazuje duhovne nemire hrvatskih intelektualaca, njihove dvojbe i tragičan svršetak motiviran osobnim pitanjima i društvenom sredinom. Prvim romanom začinje mistično-filozofsku tematiku pod utjecajem *Schopenhauerove* filozofije gradeći priču oko problema hrvatskoga »suvišnoga čovjeka«, dok je u drugome preko glavnoga lika, nadarena književnika koji je neshvaćen u domaćim provincijskim kulturnim prilikama, zahvatio onodobno hrvatsko društvo.

Književni su kritičari uglavnom suglasni u ocjeni kako je Gjalski najdorečeniji u pripovijestima iz zagorskoga plemenitaškoga života. Ponajprije je autentični pisac hrvatskih tema koji je uz Hrvatsku vezan svim svojim bićem. Jedan je od najvitalnijih i najprevođenijih pisaca hrvatskoga realizma.

U SOMBORU OBILJEŽEN BLAGDAN GOSPE KARMELSKE

U čast Gospi najljepšoj

Na brdu Karmel u Palestini uz obalu Sredozemnog mora prorok Ilija vatreno je branio vjeru. U srednjem vijeku vjernici su počeli slaviti uspomenu na zaštitu Majke Božje, koju je Gospa pružila nositeljima karmelskog škapulara. Škapular je komad gornje odjeće što je nose mnogi redovnici, a simbolički škapular, koji se sastoji od komadića platna, počeli su kasnije nositi i mnogi svjetovnjaci. Najpoznatiji je karmelski škapular kojeg nose kao zalog posebne zaštite Majke Božje u prvom redu karmelićani i karmelićanke, a onda i mnogi vjernici u svijetu. Ovaj red je doživio bujan procvat za vrijeme svog trećeg generala sv. Šimuna Stocka, koji je upravljao karmelićanskom zajednicom od 1242. do 1262. godine. Njemu se pripisuje i nošenje škapulara, odjeće koju je kao zalog zaštite dala sama Blažena Djevica Marija.

U karmelićanskoj crkvi u Somboru u četvrtak, 16. srpnja, obilježen je blagdan Gospe Karmelske. U svečanoj procesiji Gospin su kip nosile djevojke u bunjevačkim narodnim nošnjama. Svetu misu na hrvatskom jeziku predvodio je zrenjaninski biskup dr. *László Németh*, uz koncelebraciju

subotičkog biskupa dr. *Ivana Penzeša* i svećenika Subotičke biskupije. Zrenjaninski biskup je u svojoj propovijedi naglasio kako su karmelićani još od samih početaka, od osnivanja reda, bili posebno usredotočeni na slavlje Blažene Djevice Marije.

»Gospa je u tradiciji bila nazivana kao najljepša, kao brdo Karmel. Kada padne prva kiša u proljeće, brdo Karmel procvjeta i to je divota pogledati, ali kada je suša, na njemu nema ništa. S jedne strane blizina Boga, s druge strane daljina svijeta, dok se s treće strane ljepota Blažene Djevice Marije nalazi u karmelskoj duhovnosti. Tu duhovnost su gajili i njegovali prvi karmelićani«, istaknuo je zrenjaninski biskup.

Nakon svete mise, svi su vjernici u dvorištu samostana nastavili druženje uz okrepju.

Z. Gorjanac

KONCERT NA ORGULJAMA U ZEMUNU

Odjek beogradskog festivala

Koncert na orguljama pod nazivom »Odjek festivala u Zemunu« održan je 16. srpnja u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu. Ovaj je koncert na neki način refleksija Međunarodnog festiva-

la »Dani orgulja«, koji je ove godine u Beogradu održan po deveti put i to od 29. lipnja do 13. srpnja. Na pragu svoje desetogodišnjice, ovogodišnje izdanje tog beogradskog festivala nesumnjiva je potvrda da je on postao nezobilazni glazbeni događaj u kulturnom životu glavnog grada.

Zbog ozbiljnosti koncepcije, sjajne organizacije, kao i odličnog instrumenta, eminentni sudionici kao što su: *Lana Jelenković* (Srbija), *Marko Petrović* (SAD), zbor »Pro Musica« (Subotica), *Csaba Kiralyi* (Mađarska), *Iv Rehsteiner* (Francuska), *Maria Heisi* (Španjolska), *Pietro Pasqini* (Italija), *Gunar Idenstam* (Švedska), kao i pedagozi, vrlo se rado odazivaju pozivu na ovaj festival.

Koncert u Zemunu održan je na inicijativu župnika mons. *Joze Duspere*, kao logičan nastavak ljetne škole orgulja. Nakon uvodnih riječi domaćina i urednice glazbenog programa u Kulturnom centru Beograda *Nene Mihailović*, u zemunskoj župnoj crkvi, koja je, iako prostrana, ovoga puta bila premala primiti sve zainteresirane za koncert, odjeknuli su prvi zvuci ovog veličanstvenog, nedavno restauriranog instrumenta. Mlade, talentirane orguljašice: *Branka Đorđević*, *Marija Kuburić*, *Milica Sablijić*, *Marija Družijanić*, *Jovana Vakić* i *Dragana Nešić* izvele su djela J. S. Bacha, F. Mendelssohna, J. Brahmsa, G. F. Haendela, A. Vivaldia i drugih.

Nazočni ovom koncertu bili su i predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu.

D. Lukinović

Proštenje na Kerskom groblju

Blagdan Svetih Joakima i Ane bit će proslavljen u nedjelju, 26. srpnja, u kapelici sv. Ane na Kerskom groblju.

Na groblju kod kapelice mise su:

u 8 sati na mađarskom jeziku

u 9 sati na hrvatskom jeziku

U crkvi sv. Roka:

u 7 sati neće biti sveta misa

u 17 sati je misa na hrvatskom jeziku

Mlada misa u Vajskoj

Polaganjem ruku biskupa subotičkog mons. *Ivana Penzeša*, na blagdan Svetih Petra i Pavla u subotičkoj katedrali bazilici za svećenika je zaređen Dragan Muharem. Svoju mladu misu novozaređeni svećenik će služiti u župnoj crkvi sv. Jurja u Vajskoj, u subotu 25. srpnja. Misa počinje u 18 sati.

Navršava se tužna godina od kako nije s nama voljeni suprug, tata, svekar, tast i dida

JOSIP ORČIĆ
(1941.-2008.)

Nesebična ljubav i dobrota kojom nas je obasipao predstavlja nam vodilju kroz život. Njegov uvijek nasmijani lik vječno će lebdjeti nad nama.

Sveta misa bit će služena u subotu 25. srpnja u crkvi Isusova Uskrsnuća (mala crkva) u 8 sati, nakon koje ćemo posjetiti njegovu vječnu kuću i zaliti je suzama.

Njegovi najmiliji: supruga Jaga, kćerka Ljubica, sin Oliver s obiteljima.

POZIV NA SURADNJU

Čistu vodu u čiste čaše

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Veliki dio ljudi je na odmoru. Žetva je završena. Nažalost, nisu mnogi zadovoljni. Vremenske nepogode učinile su svoje. Jedva koje ljeto pamtimo tako kao ovo. Kišovito, hladno, ili pretjerano vruće. Nikad dobro. Čini se da je sve »pobrkan«. Kada razmišljam o stvaranju svijeta, ne mogu nikako zaobići riječ: i bi dobro. Naime, Biblija opisuje stvaranje kao Božje djelo, gdje se sam Stvoritelj nakon završne faze stvaranja »divio« stvorenome djelu. Čovjeka je stvorio na kraju. Postavio ga je u gotov svijet, a onda je uputio riječi – ne kao zapovijed – nego kao životno poslanje. Dopršuj stvaranje, obrađuj zemlju i podvrgni je sebi. Tako je čovjek dobio svoje poslanje – sadržaj svoga života. Rad stoga nije prokletstvo i progonstvo. Rad je poziv na suradnju i to ne s makar kim, nego suradnju s Bogom. Bog i čovjek su suradnici.

I dok je čovjek suradnik Božji u nastavku stvaranja, sve ide dobro. Ali, nažalost, nije uvijek tako. U vremenu 18. stoljeća čovjek je više povjerovao svom razumu nego Božjoj objavi. Rođen je racionalizam. A onda je došlo vrijeme kada je više povjerovao u svoju organiziranost negoli u Božju providnost, pa je nastao kolektivizam. Bilo je vrijeme kada je povjerovao više u svoju moć, nego u Božju svemoć, pa je nastao fašizam. I konačno, bilo je vrijeme kada je čovjek »poslao« Boga iz svijeta, pa je nastao ateizam. I sada se dogodio obratni proces.

POSLIJE SVIH »IZAMA«

Nakon svih tih »izama«, čovjek je izgubio i samoga sebe. Svjestan kako mu je zemlja dana na »doručak«, on ju je počeo uništavati. Sve je Bog savršeno stvorio, sagradio, ozakonio. Međutim, rušeći naravni zakon, jedan za drugim, čovjek je zemlju razgrađivao. Našli smo se u ruševinama. Poznate su još slike ruševina od bombardiranja – pa i atomske bombe, a sad nam se polako »otapa« sjeverni pol. Pijemo otrovanu vodu. Jedemo otrovanu hranu, a zemlja nam postaje pustinja. Sastaju se stručnjaci, zvone zvona za uzbunu, proriču ekolozi: još samo malo i prijeti katastrofa.

A čovjek? Stoji zbunjen, osamljen, izoliran. Što bi nakon svih tih »izama«? Ovih dana je papa Benedikt XVI. jasno progovorio sudionicima samita osam najbogatijih zemalja svijeta – G-8, podsjetivši ih na rečenicu Ivana Pavla II. da je zemlja jednako pravni dom za sve njene stanovnike. Ukazao je na nezaobilaznu odgovornost bogatih za siromašne i pozvao na otpisivanje dugova siromašnima. Hoće li ga poslušati? Teško. Ali kao vjernici ne možemo nikada gubiti nadu. Naša snaga je Bog. Njemu je sve moguće, kako kaže Isus.

DUŽIJANCA

Ovih dana u našoj zajednici se slavi rad. Slavi se Dužijanca. Kod nekih je to samo jedan običaj, koji podsjeća na prošlost. Kod nekih je to »atraktivna« turistička ponuda bez duše i poruke. Za neke je to

Dužijanca, kada je

iskoračila u javnost

iz obitelji, iskoračila

je u javnost crkve-

ne zajednice. Teško

bi bilo nastaviti ako

se prekine ta veza sa

izvorom. Neko vrije-

me će još biti vode

i trajat će, ali ako u

nju ne dotiče svjež

izvorska voda pre-

tvorit će se u baru i

močvaru.

prilika za lijepu zabavu. A samo za jedan malen broj, to je prilika za iskrenu molitvu i zahvalu. Isključuju li se svi ovi segmenti? Nikako! Međutim, ono što doživljavamo svakako je nečija želja da te razine – segmente sukobi i od Dužijance učini samo turistički atraktivni običaj. U času kada Dužijanca postane makar i najatraktivniji turistički običaj, postat će tijelo bez duše – leš. Stoga se pred tom činjenicom zaustavlja i vjernik s ozbiljnim razmišljanjem: kako i što dalje. Dužijanca, kada je iskoračila u javnost iz obitelji, iskoračila je u javnost crkvene zajednice. Teško bi bilo nastaviti ako se prekine ta veza s izvorom. Neko vrijeme će još biti vode i trajat će, ali ako u nju ne dotiče svjež izvorska voda pretvorit će se u baru i močvaru.

Čini se da nekima to odgovara i da postoji želja prekinuti izvor »žive vode« i u okviru samo običaja, vremenom učiniti ju barom i močvarom. U ovim krajevima su poznate osobine bare i močvare. U zadnjem stadiju bara širi svoj neugodan miris. U njoj se sklanjaju samo gmazovi i žabe. Sada vrijedi postaviti jasno načelo: čistu vodu u čiste čaše. Divim se onima koji iz »petnih žila« nastoje čas »čistiti« vodu, čas »čistiti« čaše. Jednako tako se čudim onima koji još smrdljivije nastoje čas prljati vodu, čas prljati čaše. Tako je iz godine u godinu ta naša draga svetkovina u vrijeme odmora i zahvale jedan veliki zadatak koji tako marljivo odrade ljudi dobre volje, te konačno moramo biti najviše zahvalni njima što imaju srca i snage trajno »ispravljati krivu Drinu«.

GRADITI

Svakako da je tradicija jedna od najmoćnijih prijenosnika vrednota. Zahvalnost kao vrednota u našem vremenu je u fazi odumiranja, stoga je vrlo teško »vratiti« toj vrednoti mjesto u zajednici koje joj pripada. Oni koji nisu doživjeli ljepotu zahvalnosti ne mogu se do kraja uživjeti ni u ljepotu običaja, ako on nije nositelj same vrednote. Tako »puca« lanac čim se prekine samo jedna karika. Do sada još lanac stoji.

Kao kršćani i vjernici ponovno stojimo pred jednim izazovom: moliti za Dužijancu. Ako ta tako bogata i raznorodna tradicija prolazi kroz vrata »Scile i Haribdek«, onda je zajednica vjernika pozvana žarko moliti Boga da se u okvirima te tradicije sačuva njena bit. Treba moliti za ljude koji imaju smisla i srca. Treba moliti za zajedništvo bez kojega sve postaje pitanje prestiža i dobiti. Trebamo moliti za strpljivost i snagu. Jednom riječju trebamo prepustiti s dubokim uvjerenjem predmet Dužijance dragome Bogu. U ovom razmišljanju upravo to je cilj: graditi. Kao što smo na početku istakli Božju volju, koja nas poziva na suradnju s njim, tako je i sada ovo poziv na suradnju jednih s drugima, da bi se pojavili pred Bogom kao molitelji jedni za druge. Optimist sam kada vidim da mnogi razmišljaju kao ja i Boga zazivaju za blagoslov i ovoga načina društvenog života ljudi našega kraja.

OD ŽELJEZNIČKOG PRAGA DO LOZE REKORDERA

Između prirode i umjetnosti

Okućnici u Beogradskoj 8 u Sonti, Ruža i Petar Lukić udahnu su dušu * Figure Petar rezbari svojom rukom * Ruža od cvijeća stvara čaroliju koju tvore mnoge boje i mirisi

Piše: Ivan Andrašić

U nevelikoj kućici u Beogradskoj 8 u Sonti žive Ruža i Petar Lukić. U svojem toplom domu provode umirovljeničke dane družeći se s biljkama, željno iščekujući dolazak djece i unučadi. Već sam izgled uličnog ulaza privući će pozornost svakog prolaznika. Hladnoću kovine i lima ulazne kapije razbija zelenilo puza-vice i u limu urađene dvije kečige i četiri udice. Neka se zna kako u ovoj kući živi stari pecaroš.

»Ribičijom se bavim otkad znam za sebe. Pecanje mi je do početka ratnih devedesetih bilo strast, Dunav opsesija. S Dunava su me otjerala ratna zbivanja. Sav moj svijet odjedanput se sručio, nisam mogao zamisliti da će me jednoga dana Dunav dijeliti od matične domovine, da će me razdvojiti od tadašnjih pecaroških i bečarskih prijatelja s obiju obala. Upravo ova kapija danas mi je najljepša podsjetnica na pecaroške i bečarske dane. Ideja za ovakvo urešenje ulične kapije je moja, jedan od mojih nećaka, kovinotokar, realizirao je, supruga Ruža je pustila i oblikovala puzavicu i tako ova unikatna kapija

stoji već dvadesetak godina«, kaže domaćin Petar.

Prolaskom kroz kapiju čovjek stupa u nestvarni spoj šarenila Ružinih cvjetnjaka i smirenih tonova zelenila povrtnjaka, vinove loze i drvenih elemenata obrađenih Petrovom rukom.

CVIJEĆE NAŠIH BAKA

»Ljubav prema cvijeću naslijedila sam od majke, a umirovljeničke

dane s osobitim zadovoljstvom skupa sa suprugom Petrom provodim u uređenju naše okućnice. Kako se može vidjeti, u mojim cvjetnjacima nema skupog hibridnog cvijeća, sve ovo sadile su i naše bake, sve su autohtone vrste. Nema ni željeznih ni plastičnih postolja, rabim isključivo drvena, urađena Petrovim rukama. A najdraže od svih postolja mi je ova kolijevka, stara više od jednoga stoljeća. Spasli smo je od propadanja. Dobili

smo je od jedne rođake u dosta jadnom stanju, Petar ju je zaštitio, obojio izvornom bojom, da ne kažem udahnuo joj novi život«, kaže Ruža.

Petrovo carstvo su vinova loza i drvenarija. Na prvi pogled namjerniku u oko upadaju jedna lomača koja se pruža paralelno s kućom i jedna poprečna u dnu dvorišta.

»Lomaču na ulazu u kuću posadio je moj pokojni otac. Stara je pedesetak godina, poslije očeve smrti preuzeo sam brigu o njoj. Ljeti nam daje jako ugodnu hladovinu, a kako se da vidjeti, za oko mjesec dana imam ćemo prve slasne zrele grozdove. Ovu drugu posadio sam ja prije petnaestak godina i sada je u punoj snazi. Iz jednoga trsa pružaju se loze na tri strane i kad bismo ih premjerili, dobili bismo duljinu od oko 35 metara. Zbog opaske jednoga prijatelja kako je u nekoj kući vidio kako na lozama jednoga trsa ima više od 150 grozdova, pomislio sam da kod mene mora biti puno više. Nije mi bilo teško prebrojati, ispostavilo se da ovaj trs nosi rekorderskih devetsto i nešto grozdova«, s ponosom kaže Petar.

MAJSTOR ZA DRVENARIJU

A ponosan je i na svoju drvenariju. Sve figure u dvorištu, sva postolja za cvjetnjake, sve ograde, ogradice, ulaze, pa i klupe i stol za odmor u hladovini lomače uradio je svojim rukama. Najveća zanimljivost je kako je sve pobrojano urađeno od pragova sa željezničke pruge.

»Većinu ovoga uradio sam od početka devedesetih godina. Mirovinu sam zaradio kao radnik željeznice. Poznato je kako su devedesete bile godine neimaštine, a meni su stjecajem okolnosti bili dostupni kvalitetni pragovi, koji su, prije svega, bili znatno jeftiniji od bilo kojega drveta pogodnog za obradu. To što su bili impregnirani nije bila nikakva smetnja, jer ništa od ovoga nije strojno obrađivano. Pila, sjekira, hobla i turpija su alatke koje sam rabio i rabim i danas«, kaže Petar.

I, još jedna zanimljivost. Petar još nijednog namjernika nije iz svoje kuće »ispratio«, a da ga nije u hladovini svoje lomače-rekorderke ponudio čašom svojega domaćega vina ili rakije. Kaže, neka sva osjetila uživaju.

Piše: dr. Marija Mandić

Virus A H1N1- kako se zaštititi

ŠTO JE GRIPA: Gripa ili influenza je jako zarazna virusna bolest koja se najčešće javlja zimi ili u rano proljeće. Infekcija se širi gornjim dišnim putovima i katkad uđe u pluća. Ova respiratorna zarazna bolest izazvana je humanim virusom influenza (A i B) i javlja se u epidemijama. Virus se u pravilu širi u velikim skupinama ljudi koji se nalaze u istom prostoru – školama, uredima, domovima i slično, te predstavlja značajno opterećenje društva glede troškova zdravstvene zaštite i izgubljene produktivnosti. Zaraznost je najveća odmah po nastanku simptoma i najčešće traje 5 dana (kod djece do 7 dana).

Čini se da je većina virusa gripe koji zaraze ljude podrijetlom iz nekih dijelova Azije, gdje blizak dodir između stoke i ljudi stvara

odgovarajuće okruženje za mutaciju i prijenos virusa. Svinje ili prasad mogu se zaraziti i ptičjim i ljudskim oblicima virusa te se ponašati kao domaćini tim različitim virusnim svojstvima kako bi se ona srela i pretvorila u nove oblike. Svinja zatim zarazi ljude novim oblikom virusa na isti način na koji ljudi zaraze jedni druge – prenošenjem virusa zrakom putem kapljica.

Influenza A H1N1, virus koji je nedavno nađen, novi je subtip virusa koji sadrži gene iz svinjskog, ptičjeg i ljudskog virusa u kombinaciji koja nikad nije ranije u svijetu zapažena.

ŠTO SU EPIDEMIJA I PANDEMIJA: Naglo širenje gripe tijekom određenog razdoblja godine, najčešće jeseni i zime, predstavlja sezonsku epidemiju gripe. Smatra se da zbog visoke zaraznosti od 5 posto do 15 posto svjetske populacije oboli od gripe. Tijekom pandemije zaraznost, broj oboljelih i smrtnost su znatno veći, a sezonsko javljanje nije jasno izraženo, što je upravo slučaj kod aktualne pandemije influence H1N1, poznatije kao svinjska ili meksička gripa.

KAKO SE PRENOSI: Ljudi se inficiraju ovim virusom kao i sezonskom gripom. Prenosi se s čovjeka na čovjeka kapljično, s inficirane osobe koja kašlje ili kiše i indirektno kapima ili sekretom iz nosa i grla prisutnim na rukama i drugim površinama i na predmetima koje svakodnevno koristimo.

SIMPTOMI: Simptomi gripe A H1N1 kod ljudi su slični simptomima obične sezonske gripe. Dolazi do pojave temperature, kašlja, curenja nosa, gušobolje, a mogući su i drugi simptomi, kao što su: bol u mišićima, glavobolja, jeza, slabost, povraćanje ili dijareja. U nekim slučajevima teže komplikacije mogu se javiti kod zdravih osoba koje su inficirane ovim virusom.

KAKO SE ZAŠTITITI: (važi za sve vrste gripe)

- Izbjegavajte blizak kontakt s ljudima koji su bolesni (ljubljenje, grljenje, rukovanje, spavanje u istoj prostoriji).
- Kad ste bolesni, budite na distanci od drugih da ih zaštitite.
- Uz konzultaciju liječnika odsustvujte s posla ili iz škole kad ste bolesni.
- Izbjegavajte gužve i masovna okupljanja. Također, dugotrajno zadržavanje na javnim mjestima, višesatno čekanje u redovima, nazočnost masovnim kongresima, skupovima, festivalima i sl. U zrakoplovima su ljudi posebice izloženi virusima gripe, jer nema dotoka svježeg zraka.
- Pokrijte nos i usta rupčićem pri kašljanju i kihanju. Rupčić je neophodno baciti odmah poslije uporabe. Zbog toga se savjetuju papirnati rupčići, a ne klasični platneni. Ukoliko nemate rupčić pokrijte usta i nos nadlakticom, a ako kihnete u dlan odmah operite ruke.
- Perite ruke često, u trajanju od najmanje 20 sekundi vodom i sapunom, posebice poslije kašljanja i kihanja. Sredstva na bazi alkohola mogu biti efikasna za dezinfekciju ruku poslije pranja.
- Izbjegavajte dodirivanje očiju, nosa i usta zato što se mikroorganizmi često prenose kad osoba dodiruje nešto kontaminirano (zaprjano) mikroorganizmima (rukohvat na stubištu, šipke u gradskim autobusima i sl), a zatim dodiruje oči, nos, usta.
- Čistite čvrste površine (kvake na vratima) često i uobičajenim sredstvima za čišćenje.

Poštovani čitatelji,
U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na: hrvatskarijec@tippnet.rs

OČNA KUĆA

**optika i ordinacija
na jednom mjestu**

 551-045

Subotica

Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Pobijedite dosadu!

Dragi čitatelji Hrkovog kutka, nadam se da se odmarate i uživate u ljetnom raspustu. Ukoliko vam je od previše odmora dosadno možete prošetati do Gradske knjižnice, pa iako su radionice gotove, možete posuditi neku knjigu (može i lektiru) i uživati u zanimljivim književnim djelima.

Upravo da vam ne bi bilo dosadno Gradska knjižnica u Subotici proteklog je tjedna organizirala kreativne radionice pod nazivom »Pobijedite dosadu, dodite u Gradsku knjižnicu«. Ove radionice su organizirane za djecu od 5 do 11 godina, u dvije skupine po pet dana. Veliku zainteresiranosti potvrđuje podatak da je na jednoj radionici sudjelovalo više od 20 djece.

Po riječima informatorice na hrvatskom jeziku *Bernardice Ivanković*, zainteresiranost djece je bila velika, te je bilo mogućnosti organizirati još pet ciklusa. »Roditelji šalju svoju djecu na ovakve radionice kako bi se oni zabavljali tijekom raspusta, da djeca pobijede dosadu, te da nisu na ulici. Nama je svaka-ko glavni cilj da djeca zavole knjigu, a tijekom ovih radionica predstavili smo im naše nove knjige. Svaki smo dan radili drugu tehniku, te smo tijekom radionica kaširali – pravili kase prase, radili smo greb-greb tehniku, pravili mala zvona koja se javljaju prilikom puhanja vjetra, pravili mozaik, a posljednji dan smo dovršavali radove, fotografirali se i počastili. Sve smo radove fotografirali, te ćemo u kolovozu napraviti izložbu na kojoj će se moći vidjeti što su djeca uradila. Izložba će biti postavljena u izlogu Gradske knjižnice«, kaže Bernardica Ivanković.

Djeca koja su sudjelovala na ovim radionicama iz različitih su dijelova grada i škola, te su se ovom prigodom i upoznala, a ujedno su se razvila neka nova prijateljstva. Sa sudionicima radionice su radili informatori na svim trima jezicima – hrvatskom, srpskom i mađarskom.

Gradska knjižnica ima namjeru i dalje organizirati ovakve radionice, jer, kako kaže informatorica na hrvatskom jeziku, one su se pokazale kao izuzetno korisne.

Početkom školske godine radionice se organiziraju subotom.

Dječji odjel u Gradskoj knjižnici u Subotici broji oko 1000 članova, no ta brojka se smanjuje. »Među djecom imamo naše redovite članove, koji dolaze u knjižnicu po novu knjigu i po nekoliko puta mjesečno i ta djeca doista vole knjigu. U ovim radionicama su sudjelovali u većem broju naši stalni članovi, a nekoliko njih se ovom prigodom i ućlanilo. Uistinu imamo djece koja dolaze svaka dva-

Zdenko Ivanković, 7 godina
Mozaik - zmaj

Timon Marton, 11 godina
Mozaik - štrumpf

Ema Jaramazović, 10 godina
Mozaik - mačka

tri dana i toj djeci nemamo već što nuditi. Činjenica je da djeca sve manje čitaju i sve više se okreću suvremenim medijima, koji ne dopuštaju i ne stvaraju kreativnost kod djece. U razgovoru s nastavnicima i učiteljima potvrdili smo činjenicu da djeca slabije čitaju, te da im je i tehnika čitanja lošija. Svi mediji i tehničke mogućnosti su u redu, no ipak djeca ne bi trebala biti bez knjige», kaže Bernardica Ivanković.

U Gradskoj knjižnici su i tijekom školske godine organizirane igraonice – radionice, koje možete posjetiti svako popodne od 16 do 18 sati. Za vrijeme ljetnog odmora radno vrijeme na dječjem odjelu je: ponedjeljak, srijeda i petak prije podne, utorak i četvrtak poslije podne. Za vrijeme ferija, kutak za čitanje ili igranje u Gradskoj knjižnici otvoren je sukladno radnom vremenu.

Ukoliko niste učlanjeni, još uvijek nije kasno, knjiga vam može postati prijatelj kad god zaželite. Možete posuditi i neku knjigu koja je vezana uz školu i školsko gradivo, a možete i nešto što će vas opustiti ili nasmijati. Izbor je vaš!

Piše i uređuje: Željka Vukov

Katarina Kamber, 10 godina
Mozaik - leptir

IZVAN PROTOKOLA:

Ivan Karan, direktor NIU »Hrvatska riječ«

Cijeli život uz sport

Zabilježio: Dražen Prčić

Pune 33 godine *Ivan Karan*, direktor NIU »Hrvatska riječ«, aktivan je u karateu, najpopularnijoj svjetskoj borilačkoj vještini. Od 1976. do 1990. kao natjecatelj, a potom sve do današnjih dana u ulozi trenera i pedagoga. U životu ispunjenom brojnim poslovnim i protokolarnim obvezama, stranačkim aktivnostima i kulturnim aktivnostima u našoj manjinskoj zajednici i u rodnom Stanišiću, sve manje slobodnog vremena nastoji ispuniti sportom, u kojemu je gotovo cijeli svoj život, i uzgojem šarplaninaca, kojima se, također, bavi dugi niz godina.

KARATE

»Nakon godina provedenih u Beogradu, kao aktivni natjecatelj, od 1986. godine prelazim u Sombor, gdje sam i završio natjecateljsku karijeru, te postupno započinjao bavljenje trenerskim poslom. Od 1992. godine sam trenersku ulogu pretvorio u profesionalni angažman i uspio napraviti idealan spoj, radeći ono što najviše volim. U godinama koje su slijedile započeo sam s otvaranjem karate sekcija u Svetozaru Miletiću, Bačkom Bregu, Bezdanu, Bačkom Monoštoru i konačno u Somboru u »Vladimiru Nazoru«

1995. godine. Vodio sam po četiri treninga dnevno, subotom je to znalo biti i više, a nedjelja je bila rezervirana za natjecanja na koja sam vodio svoje karatiste. Od prošle godine, kada sam počeo obnašati dužnost direktora »Hrvatske riječi«, zbog obilja dužnosti bio sam primoran ugasiti brojne sekcije koje sam dotada držao i danas vodim samo sekciju u Somboru, gdje vodim treninge ponedjeljkom, srijedom i petkom. Radim s vježbačima od pionirske do seniorske konkurencije, a istaknuo bih, primjerice, seniorke koje su dva puta bile treće na državnom prvenstvu nekadašnje SiCG, prvakinju sadašnje države i sudionika na Svjetskom prvenstvu. Nažalost, sve ove aktivnosti su financirane isključivo od strane roditelja, jer Općina Sombor ne izdvaja nikakva sredstva za ovaj sport, pa sam bio prinuđen sve svoje najbolje natjecatelje darovati drugim klubovima iz Novoga Sada, Zrenjanina i Beograda, za koje oni danas nastupaju, ali i dalje treniraju kod mene«, priča Ivan Karan

ŠARPLANINCI

»Izuzetno volim životinje, koje me najbolje opuštaju u slobodnim trenucima, i već se trideset godina

bavim uzgojem šarplaninaca, plemenite rase pasa koja potječe s istoimene planine. U proteklom razdoblju imao sam više državnih prvaka, interšampiona, sve do svjetskog prvaka u svom rangu, a štenad sam uspio prodati u desetak zemalja. Jedno do njih je, najdalje, otišlo u Tunis, jer otac tuniskog veleposlanika u Rimu doma ima veliku farmu ovaca, a do ovog »transfera« došlo je nakon jednog njegovog neslužbenog razgovora s veleposlanikom Srbije u Rimu. Ljudi iz ministarstva vanjskih poslova potom su došli kod mene i kupili jedno šetene, koje danas živi u ovoj afričkoj zemlji. Glede samih šarplaninaca mogu kazati kako su u pitanju iznimno odani psi, čuvari i borci samo kada to određena situacija nalaže.

Nažalost, zbog brojnih obveza nemam više toliko vremena za njih, ali ipak nastojim, kad god je to moguće, provesti određeno vrijeme u njihovom okruženju.«

KUNIĆI, FAZANI

»Dugo već držim i kuniće rase belgijski orijaš i imao sam i brojne šampionske primjerke, a trenutačno nastojim izgraditi i dvije volijere za ukrasne fazane. Nisam baš neki majstor, posao se otegao, ali ovaj

rad spada u oblik lijepo i ugodno provedenog slobodnog vremena.«

DSHV, RAD U KULTURI

»U Stanišiću sam formirao mjesnu organizaciju DSHV-a i veliki dio slobodnog vremena, utorkom i četvrtkom, koristim za razvijanje organiziranijeg sudjelovanja svojih sumještana u radu naše manjiske zajednice. Također nastojim animirati što više ljudi da kupuju redovito »Hrvatsku riječ«, a na polju kulture uspio sam, uz pomoć svojih suradnika, ponovno formirati HKUD »Vladimir Nazor« i već smo imali jednu književnu večer posvećenu danu rođenja ovog istaknutog hrvatskog književnika. U planu je i održavanje slikarske kolonije, koja bi trebala biti održana u desetom mjesecu, i obilježavanje obljetnice koloniziranja Hrvata iz Dalmacije početkom prosinca.

Najveća želja nam je dobiti natrag staru zgradu »Vladimira Nazora«, koju je društvo koristilo od 1945. godine sve do 1990. godine, i u njoj napraviti Hrvatski dom. Također, u večernjim satima pišem određene stručne tekstove za knjigu iz karatea namijenjenu trenerima ili radim na aktima vezanim uz rad u stranci i tekstovima za stranačko glasilo.«

NEDJELJA

»Jedini stvarno slobodni dan u tjednu, nedjelju, koristim za natjecanja ili posjete supružinoj obitelji u Jankovcima kod Vinkovaca ili mojoj braći u Novom Sadu, Beogradu ili Zrenjaninu. Ako smo kod kuće, poslije uređivanja okućnice sa suprugom odem na misu, iako se održava u 13 sati pa nam to malo ometa obiteljski ručak.«

ŽELJE, PLANOVI

»Volio bih jednom, kada sljedeći put bude gostovao u Srbiji, provesti malo više vremena s mojim bratom *Goranom Karanom*. Jer, kada je prva četiri puta gostovao, ja sam uvijek bio na natjecanjima u Krnoj Gori. Istina, vidjeli smo se na kratko kada je pjevao na Velikom prelu, ali zbog njegove zauzetosti nismo imali više vremena biti zajedno. Vjerujem da ću ga ipak uspjeti vidjeti ovog ljeta kada budem na odmoru u Vodicama, jer ga namjeravam posjetiti u Splitu. Glede planova, istaknuo bih kao glavni plan i želju moje supruge *Ane* da se preselimo u Suboticu, a njezine želje su za mene zapovijed«, pomalo se i šaleći zaključio je Ivan Karan svoju izvanprotokolarnu priču.

U vodi je spas

24. srpnja 2009.

U NEKOLIKO REDAKA

Sunčanje

Ljeto je i sunce sija. Najjače tijekom godine. Vrijeme je za plažu, a na plaži se ljudi najviše sunčaju. Preciznije, žene se najviše sunčaju izlažući dugotrajno svoja tijela visokom UV indeksu sunčevog zračenja, dok se njihova muška pratnja najradije sklanja u hlad. Jer žene se sunčaju zbog lijepog tena i tamne boje, dok muškima to uopće nije potrebno. Svakako će, kada dođe vrijeme plaćanja računa - »izgorjeti«...

FOTO KUTAK

I meni je toplo!

KVIZ

Alan Ford

Koje je godine i u kojoj zemlji objavljen prvi broj Alana Forda?

Kako se zovu crtač i scenarist ovog popularnog stripa?

Tko je bio prvi i najbolji prevoditelj stripa na hrvatski jezik?

Kako se zovu grupa i njezini članovi koji su glavni junaci?

Koje su životinje, također, članovi grupe?

Kako se zovu glavni negativci i neprijatelji glavnih junaka?

Superhit, Gumiflex, Bepa Joseph, Arsen Lupiga, Konspirator, Margot, Tromb.

papigica Klodovik, pas Nosonja i zmija Xerox.

Jeremija, Gunt

Grupa TNT, a njezini članovi su: Broj 1, Alan Ford, Bob Rock, Šef, Sir Oliver,

Nenad Brty.

Magnus i Bunker.

Prvi broj je objavljen svibnja 1969. godine u Italiji.

VICEVI

U punom autobusu, jedna starija gospođa štapom nekoliko puta dodirnu vozača pitajući ga:

□ Je li ovo glavni kolodvor?

A vozač staloženo odgovori:

□ Ne gospodo, to su moja leđa!

Naruči čovjek riblju čorbu u restoranu i nakon što ju je počeo jesti pozove konobara:

□ Oprostite, ali kakva je ovo riblja čorba kad u njoj nema ribe?

Konobar mirno odgovori:

- A jeste li nekada vidjeli vojnika u vojničkom grahu?

Do kraja ljeta Obnova tribina na stadionu

BEZDAN – Tribine na bezdanskom stadionu bit će obnovljene do kraja ljeta, navodi se na službenoj internetskoj stranici te somborske mjesne zajednice.

Za rekonstrukciju krova nad tribinama i prostorija Fudbalskog kluba »Sport« mjesna zajednica je odobrila 300.000 dinara. Klub je osnovan 1920. godine, pa tako spada među najstarije u Srbiji. Kao i u većini drugih mjesta u Gradu Somboru, bezdanski nogometni klub pati zbog besparice i nastupa u najnižem rangu natjecanja, u Međuopćinskoj ligi.

Challenger u odbojci na pijesku Latvijci najbolji

NOVI SAD – Latvijci Toms Smedins i Artis Caics pobjednici su challenger turnira u odbojci na pijesku, koji je za vikend održan na novosadskom Štrandu. Drugo mjesto osvojili su Peter Varga i Mihail Litva iz Slovačke, a treće mjesto Neven Nešev i Nikolaj Kolev iz Bugarske. Turnir je okupio elitne europske odbojkaše na pijesku, a pokraj novčanih nagrada, natjecatelji su bodovani za rang-listu Europske odbojkaške konfederacije (CEV) i Svjetske odbojkaške federacije (FIVB).

Na turniru je sudjelovala 31 ekipa iz: Austrije, Bugarske, Danske, Češke, Finske, Grčke, Nizozemske, Hrvatske, Italije, Cipra, Latvije, Mađarske, Slovačke, Slovenije, Srbije, Švicarske i Velike Britanije. Europski turnir organizirali su kompanija VIP mobile i Odbojkaški savez Srbije.

Utakmicom između Indeksa i Neoinvest zvezda Otvoreno Đačko igralište

NOVI SAD – Poslije sveobuhvatnih radova na njegovoj rekonstrukciji, nogometnom utakmicom između »Indeksa« i »Neoinvest zvezda«, otvoreno je Đačko igralište u Novom Sadu. Jedan od simbola grada je tako spreman za dolazak najboljih mladih atletičara Europe, a poslije Europskog prvenstva ponovno će se naći u službi novosadskog Sveučilišta i svih građana Novog Sada.

Afirmacija sporta i druženje djece »Sportsko ljeto« u Rumi

RUMA – Do kraja ljetnog školskog raspusta u Rumi se održava sportska manifestacija »Sportsko ljeto« namijenjena učenicima srednjih i osnovnih škola. U okviru manifestacije organiziraju se treninzi, dječje igre, razni školski i ulični turniri u više sportova: malom nogometu, uličnom basketu, parternoj gimnastici, kuglanju, nogometu, plivanju, odbojci, aerobiku, pilatesu, rukometu, te i borilačkim sportovima (savate boks, džudo, karate i sl.).

Organizator je Sportski centar u Rumi, u suradnji s nogometnim klubom »Sloven« iz Rume, Osnovnom školom »Veljko Dugošević« i bazenom »Oaza« iz Srijemske Mitrovice. Cilj ove manifestacije, koja se održava pod pokroviteljstvom Općine Ruma, jest afirmacija sporta i druženje djece školskog uzrasta te razvijanje natjecateljskog duha i zdravog načina života.

N. J.

Društvo hrvatske mladeži Zemuna na Univerzijadi Promotori svoje matične države

ZEMUN – Članovi Društva hrvatske mladeži Zemuna sudjelovali su kao volonteri na Univerzijadi, koja je nedavno održana u Beogradu. Oni su radili na štandu Republike Hrvatske, koji je tom prigodom bio osmišljen u svrhu predstavljanja zemalja sudionica.

Kako bi na što bolji način posjetiteljima približili tradiciju i kulturu svoga naroda, predstavnici Društva hrvatske mladeži Zemuna dijelili su nazočnima promidžbeni materijal. Prateći program na štandu obuhvaćao je ples, glazbu, video prezentaciju...

Hrvatska mladež iz Zemuna je i ovoga puta pokazala kako je spremna dati svoj doprinos kada je u pitanju njegovanje i promicanje tradicije vezane uz matičnu državu, kao i uz grad u kome živi. Univerzijada je svakako bila jedinstvena prilika za to. A, sport, kultura i natjecateljski duh su, makar na kratko, u ovih dvanaest dana, koliko je trajala velika manifestacija, izbrisali granice i barijere koje vladaju u svijetu.

D. L.

U SUBOTICI ZAVRŠENE KVALIFIKACIJE ZA SP

Srbija i Hrvatska putuju u Japan

Ženske odbojkaške reprezentacije Srbije i Hrvatske, kao dvije najbolje s izlučnog turnira u Subotici, plasirale su se na Svjetsko prvenstvo koje će biti održano iduće godine u Japanu.

Srbija je bila favorit, tako da njihov bez poraza zaslužen odlazak u »zemlju izlazećeg Sunca« ne čudi, no, hrvatske su se odbojkašice uspješno okončanim nastupom u subotičkoj Dvorani sportova, nakon 12 godina vratile na veliku

scenu. Hrvatice su plasman na SP osigurale u prva dva kola, pobjedama protiv Rumunjske (3-1), te Španjolske (3-2). Posljednja će se pamtiti po uzbudljivoj završnici u kojoj je Hrvatska spasila dvije meč-lopte Španjolke. Poraz od domaćina Srbije u posljednjem kolu nije imao rezultatski značaj. Naime, u međusobnom susretu odbojkašice Srbije bile su bolje od Hrvatske, pobijedivši 3-1 (25:22, 24:26, 25:17, 25:19).

Radost hrvatskih reprezentativki

Bila bi ogromna šteta da nismo uspjele

»Ova pobjeda vrijedila je zbog svih onih silnih dana koliko smo proveli zajedno na pripremama«, rekla je hrvatska reprezentativka Sanja Popović nakon pobjede nad Španjolskom, kojom je Hrvatska osigurala odlazak na SP u Japanu. »Mislim da smo zajedno nekih 120 dana. I bila bi ogromna šteta da nismo uspjele. Eto, za ovu pobjedu je valjalo proći sav taj silan znoj na treninzima. Nismo se predavale niti jednog trenutka. Spasili smo nekoliko nemogućih lopti u tom petom setu, kada je svima u dvorani izgledalo da nas nema nigdje«.

U međusobnom duelu dviju reprezentacija Srbija je bila bolja

Izbornik hrvatske reprezentacije *Miroslav Akentijević* izrazio je zadovoljstvo plasmanom na Svjetsko prvenstvo. »Nismo u ovoj utakmicu uspjeli ostvariti kontinuitet dobrih igara, Srbija nas je u tome spriječila. Igrale su vrlo disciplinirano i zaslužno slavile«, rekao je Akentijević nakon meča s reprezentacijom Srbije.

Prije odlaska u Japan, Srbiju i Hrvatsku krajem rujna očekuje Europsko prvenstvo u Poljskoj.

Uz ove dvije, nastupna Svjetskom prvenstvu osigurale su i reprezentacije: Češke, Italije, Nizozemske, Njemačke, Poljske, Rusije i Turske (Europa); Japan, Kina i Tajland (Azija); Dominikanska Republika, Kuba, Portoriko i SAD (Sjeverna i Srednja Amerika); te Kenija (Afrika). Društvo će upotpuniti još jedna afrička reprezentacija, te po dvije iz Sjeverne i Srednje Amerike, Azije i Južne Amerike.

D. B. P.

Državno prvenstvo u plivanju

Dvanaest medalja za »Spartak«

Natjecatelji plivačkog kluba »Spartak« osvojili su drugo mjesto na državnom prvenstvu, koje je održano u Nišu. Ovo je najveći uspjeh u povijesti subotičkog plivanja. Ukupno je osvojeno 12 medalja – četiri zlatne, šest srebrnih i dvije brončane. Najuspješniji natjecatelji bili su Bojan Rašković, koji je osvojio sedam, i Milica Šoštarec, koja je osvojila četiri medalje. Za Subotičane su još nastupili: Marko Spasenić, Darko Mamužić, Anđela i Anja Dženopoljac, Andrej Barna, Aleksa Šehovac, Srđan Radujko i Marija Pejić Gavran.

Optimal Tours

- Prijevoz putnika u zemlji i inozemstvu
- 20 putničkih mjesta
- 49 putničkih mjesta
- 56 putničkih mjesta

tel/fax: 024/600886
mob: 065/66 26 144
069/60 0 886

Banjska 28, 24000 Subotica, 24413 Palić

OSIJEK DOMAĆIN EUROPSKOG PRVENSTVA U STRELJAŠTVU

Hrvatsko srebro zlatnog sjaja

Podbacila je brončana olimpijka Snježana Pejčić, ali osvojena je srebrna medalja u disciplini trap-ekipno (Anton Glasnović, Josip Glasnović i Giovanni Cernogoraz)

Piše: Slavko Žebić

Osijek je od 12. do 26. srpnja domaćin Europskog prvenstva u streljaštvu »EPSO 2009.«, a u gradu na Dravi ovih dana boravi više od tisuću natjecatelja i gotovo isto toliko pratećeg osoblja i novinara iz 42 zemlje Europe. Tijekom protekloga tjedna održana su brojna natjecanja, rušeni stari i postavljani novi nacionalni, europski, pa i svjetski rekordi, podijeljena brojna priznanja u pojedinačnoj i ekipnoj konkurenciji, a najviše odličja osvojila je i najbrojnija reprezentacija Ruske federacije, slijedi je reprezentacija Njemačke, za treće mjesto još se vodi borba, a konkurencija je vrlo oštra. Tu su: Italija, Norveška, Češka, Francuska, Velika Britanija i još neke zemlje, no bolje da ne licitiramo,

više ćemo znati idućega tjedna, kada prvenstvo i završava.

NASTUP HRVATSKE REPREZENTACIJE

Hrvatska je reprezentacija nastupila s 24 natjecatelja u disciplinama puška i pištolj i još 9 natjecatelja u trapu i skeetu i, kako je rekao direktor reprezentacije *Ivan Cvitak* još na svečanom otvorenju, konkurencija je vrlo jaka i oštra i bit će teško do medalja, no, za očekivati je nekoliko finala i barem jednu medalju, a sve više od toga bit će još slađe.

Rečeno i ostvareno. Istina, podbacila je brončana olimpijka *Snježana Pejčić*, ali osvojena je srebrna medalja u disciplini trap-ekipno: *Anton Glasnović, Josip Glasnović i*

Giovanni Cernogoraz mada se medalja smiješila i Antunu Glasnoviću pojedinačno, no, u odsustvu sportske sreće morao se zadovoljiti 5. mjestom. »Imali smo mi nekoliko finala, svi oni koje sam spominjao ispunili su očekivanja i nisu bili daleko od prognoza, ali konkurencija je izuzetno jaka i možda je nedostajao tek poneki krug ili još golub, dva. Evo, Glasnović je u pojedinačnom natjecanju izgubio medalju samo za 1 goluba«, kaže sa sjetom *Ivan Cvitak*, koji je i prije 24 godine bio u Osijeku, ali kao sudac.

Do kraja prvenstva ostalo je još nekoliko disciplina, Hrvatska će nastupiti u 3-4 i to: *Sanja Drakulić*, puška ležeći na 300 m i u trostavu 3 x 40, *Saša Šprlja* u disciplini pištolj, brzo gađanje 25 m i ekipa u skeetu u petak i subotu. Šanse za medalje su vrlo male, ali - nikad se ne zna...

NEKOLIKO MEDALJA ZA SRBIJU

Selektor reprezentacije Srbije *Zoran Stojiljković* hvali organizaciju EP-a u Osijeku. »Bio sam u Osijeku i prije 24 godine, kada ste po prvi put dobili europsko prvenstvo i tada su uvjeti bili odlični, a ovo

što sada vidim prevazišlo je moja očekivanja. Po kvaliteti i funkcionalnosti drugi ste u Europi, odmah poslije Münchena, a po gostoprimstvu, smještaju i izvanrednom dočeku ste prvi. Što se tiče reprezentacije Srbije, uzeli smo nekoliko medalja i nastupili u desetak finala, možda su podbacili juniori, ali seniori su izvrsni. Jučer smo u trostavu uzeli bronz s 3.479 krugova, mada smo očekivali više, a Austrijanci i Slovenci bili su bolji tek za 11, odnosno 10 krugova. Do kraja imamo još 4-5 disciplina i tu očekujemo još koju medalju, tako da ćemo na koncu biti s 5-6 medalja, što je dobro«, kaže *Stojiljković*.

I za kraj jedan kuriozitet. Slovenski reprezentativac i jedan od najboljih svjetskih strijelaca, *Rajmond Debevec*, osvajač olimpijskog zlata i svjetski rekorder u trostavu, imao je peh u disciplini 50 metara ležeći i ostao je bez medalje. Naime, pogodio je pticu u letu, jer sudac je registrirao hitac nakon pucnja, a meta je ostala nepogođena. Poslije su na strelištu našli ostatke mrtve ptice. Taj hitac ga je stajao medalje, no to mu nije smetalo da za ekipu, zajedno s *Miočevićem* i *Mrkojom*, osvoji prvo mjesto i europsko zlato.

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE
"URNA"
 A.D.-d.o.o.

 Trg žrtava fašizma br. 1
 PODUZEĆE ZA PRODAJU
 POGREBNE OPREME
 PRIJEVOZ I CEREMONIJAL
 POKOPA
Tel.: 024-558-011
 Cvjećara:
 Tel.: 024/557-130

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,
 telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
 telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na
 Internetu: www.funero.co.yu
 e-mail: funero@funero.co.yu
 Mogućnost odloženog plaćanja

IVAN ŠOŠTAREC, POTPREDSJEDNIK PLIVAČKOG KLUBA »SPARTAK« IZ SUBOTICE

Dobra organiziranost donosi i rezultat

U klubu ima 200 aktivnih plivača svih starosnih kategorija, ljeti ih je uvijek više nego zimi, ali ljudi ne znaju kako je baš tijekom zimskih mjeseci mnogo više prostora za trening i kvalitetniji rad

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Plivačka sezona je u punom jeku, a plivači i plivačice svih uzrasnih kategorija subotičkog Spartaka natječu se na brojnim natjecanjima i ostvaruju zapažene rezultate, osobito u pionirskoj klasi. Klub je danas vrlo dobro organiziran, za razliku od nekih prošlih vremena, a kako sve to funkcionira i na koji se način planira budućnost ovog sporta u Subotici, razgovarali smo s Ivanom Šoštarecom, potpredsjednikom kluba i trenerom u školi plivanja.

»Mislim kako je u našem klubu organizacija na vrlo visokoj razini, imamo dobru upravu i razvili smo sustav zahvaljujući kojemu možemo dosta dobro financijski pratiti naš rad, a dobivanjem i određenih sredstava od strane grada nastojimo osigurati onaj bazni dio cjelokupnog egzistiranja.

Tijekom ljetne sezone uvjeti za trening su znatno lošiji nego što je to slučaj za vrijeme zimskih mjeseci, jer se zbog kupaća-rekreativaca

uveliko skraćuje vrijeme potrebno za nesmetano odvijanje potrebnih treninga. No, i pokraj svega uspijevamo nekako uskladiti naše termine i nastaviti rad na obuci i treningu našeg natjecateljskog pogona.«, priča Ivan Šoštarec.

ORGANIZACIJA

»U klubu danas imamo 200 aktivnih plivača svih starosnih kategorija, ljeti ih je uvijek više nego zimi, ali ljudi ne znaju kako je baš tijekom zimskih mjeseci mnogo više prostora za trening i kvalitetniji rad. Korištenje bazena se realizira na bazi zakupa od strane JKP »Stadion«, a gradska sredstva nam omogućuju minimalizaciju osnovnih troškova potrebnih za primarno funkcioniranje.

Putovanja na natjecanja financiraju roditelji naših natjecatelja, a članarina koju svaki član plaća mjesečno (1200 dinara) jamči 11 termina za trening, drugo dijete iz iste obitelji plaća samo pola toga iznosa, dok je za treće dijete trening besplatan.«

BUDUĆNOST

Subotica godinama očekuje završetak radova na kompleksu zatvorenih bazena i omogućavanje nesmetanog cjelogodišnjeg bavlje-

Mlade kategorije

Zimus smo osvojili drugo mjesto u mlađim kategorijama (11-12 godina) u ukupnom poretku klubova na državnom prvenstvu, ali vjerujem kako u budućnosti možemo biti i prvi, kaže Bojan Race.

nja plivačkim sportom, što bi u velikoj mjeri unaprijedilo njegov razvoj na našem prostoru.

»Sve dok se kompleks zatvorenih bazena ne dovrši, mi imamo veliki problem u tzv. prijelaznom razdoblju, kada se postavlja i skida balon iznad plivališta, jer tada ne možemo trenirati. Osobito je to nezgodno u proljeće kada su u tijeku pripreme za ljetnu sezonu, jer tada smo »izvan vode« 20-25 dana. Kada konačno budemo mogli koristiti zatvorene bazene vjerujem da će naši rezultati biti još bolji i više nećemo imati titulu najboljeg kluba u zemlji bez zatvorenog bazena«, zaključuje Ivan Šoštarec razgovor koji smo vodili neposredno nakon završetka jednog od njegovih treninga s polaznicima škole plivanja.

Bojan Race, glavni trener Plivačkog kluba »Spartak«

»Strukturu stručnog rada u klubu organiziramo na nekoliko razina, ovisno o plivačkom umijeću i starosnoj dobi naših članova. Sve započinje prvo u našoj školi plivanja, potom se djeca usmjeravaju kod drugih trenera gdje se nastavlja rad na razvijanju njihove tehnike i plivačke vještine (slobodno, leđno), a potom i težih tehnika (leptir, prsno). Odabir budućih natjecatelja obavlja se ne samo na osnovi njihove talentiranosti, već i iskazane upornosti i želje za kontinuiranim treningom. Cijeli proces prvobitnog stvaranja jednog plivača ili plivačice iziskuje minimalno četverogodišnji rad po zamišljenim planskim etapama. Po okončanju ovoga ciklusa dobivamo natjecatelja sposobnog za nastupe na prvim natjecanjima u tzv. prednatjecateljskoj kategoriji. Potom se ponovno radi nova selekcija i tada se već dobiva jasnija slika o potencijalu određenog plivača ili plivačice, što se očituje po prvim rezultatskim uspjesima u srazu s vršnjacima iz drugih klubova. Trenutačno imamo dvoje potencijalnih državnih reprezentativaca u mlađim kategorijama, Milicu Šoštarec i Bojana Raškovića, koji su brojnim medaljama već navijestili svoj golemi plivački potencijal, koji ćemo nastojati još više unaprijediti. Upravo zbog dobre organiziranosti cijelog sustava na kojemu se bazira rad u našem klubu, vjerujem da ćemo u tom i uspjeti.«

**PETAK
24.7.2009.**

06.00 - Najava programa
06.05 - Hrvatska uživo
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Čarolija 10, serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Prirodni svijet:
Pastirice sobova,
dokumentarni film
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Draga neprijateljica,
telenovela
13.20 - Idemo na put s
Goranom Milićem:
Južna Amerika -
Ekvador
14.05 - Jelovnici izgubljenog
vremena
14.30 - Vijesti
14.45 - Lewis 2, mini serija
16.20 - Skica za portret
16.35 - 5000 kilometara kroz
Meksiko: Duhovi
predaka,
dokumentarna serija
17.10 - Naši i Vaši 2, TV serija
17.50 - Hrvatska uživo
18.00 - Hrvatska uživo - Vijesti
19.30 - Dnevnik
20.15 - Čarolija 10, serija
21.10 - Specijalist, film
23.00 - Dnevnik 3
23.25 - Vijesti iz kulture
23.30 - Kronika Pulskog
filmskog festivala (6/7)
23.45 - Tragovima pračovjeka:
Peti trag - Usud,
dokumentarna serija
00.20 - Dosjei X (9), serija
01.10 - Zvezdane staze:
Voyager 2, serija
01.55 - U uredu 2, serija
02.15 - Divlji u srcu 2, serija
03.00 - Ksenia - princeza
ratnica 1, serija
03.45 - reprizni program
04.45 - Jelovnici izgubljenog
vremena
05.05 - Kronika Pulskog
filmskog festivala (6/7)
05.15 - Draga neprijateljica

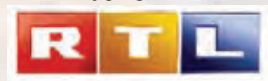

06.55 - Najava programa
07.00 - Mali titani
07.20 - Krava i pile
07.45 - Na kraju ulice
08.00 - Čarobna ploča - učimo
engleski jezik

08.15 - Moji su roditelji
izvanzemaljci, serija
08.45 - Tree Hill 4, serija
09.30 - Vip Music Club
10.05 - Ally McBeal 3, serija
10.50 - Dragi Johnie 1,
humoristična serija
11.10 - Prijatelji 2, serija
11.30 - Prijatelji 2, serija
12.00 - Veliki uspjesi
hrvatskog sporta -
košarka, polufinale
Olimpijskih igara 1992.:
Hrvatska - ZND
13.40 - Obični ljudi, TV serija
14.25 - Znanstvena petica
14.55 - Eko zona
15.25 - Glas domovine
15.50 - Robovi cyber svijeta,
dokumentarni film
16.45 - Divlji u srcu 2, serija
17.35 - Ksenia - princeza
ratnica 1, serija
18.25 - Vijesti na Drugom
18.37 - U vrtu pod zvijezdama
19.07 - Vip Music Club
19.40 - Rim: Vaterpolo, SP:
Hrvatska - Kina
21.00 - Vijesti na Drugom
21.15 - Odmori se, zaslužio
si - TV serija
21.55 - 24 (6), serija
22.50 - Arianina tajna,
mini-serija
00.30 - Državnik novog kova
3, humoristična serija
00.55 - Posebni dodaci,
emisija o filmu
01.35 - TV raspored

07.00 - Cosby show, serija
08.00 - Beba Felix, crtana serija
08.30 - Ezo TV, tarot show
09.30 - Nova lova, TV igra
10.30 - Rebelde, serija
11.30 - Otvori svoje srce, serija
12.25 - Lude 70-e, serija
13.25 - Cosby show, serija
14.25 - IN magazin
15.10 - Svetac, igrani film
17.15 - Vijesti Nove TV
17.30 - Baywatch, serija
18.30 - IN magazin
19.15 - Dnevnik Nove TV
20.00 - Zelena milja, igrani film
23.05 - Raj na zemlji, film
00.45 - Bez milosti, igrani film
02.35 - Ezo TV, tarot show
03.35 - Ponovno ljubav, film
05.05 - IN magazin by Bijele
udovice
05.45 - Lude 70-e, serija
06.35 - Kraj programa

06.55 - Krava i Pilić
07.15 - SpužvaBob Skockani
07.40 - Punom parom,
kulinarski izazov

08.10 - Astro show, emisija
11.35 - Kako sam upoznao vašu
majku, serija
12.05 - U dobru i zlu, serija
12.30 - Reba, serija
12.55 - Ekkluziv, magazin
13.10 - Večera za 5,
lifestyle emisija
13.40 - Tajna čokolade,
telenovela
14.35 - Heroji iz strasti, serija
15.25 - Magnum, akcijska serija
16.15 - Korak po korak,
humoristična serija
16.40 - Pod istim krovom,
humoristična serija
17.10 - Kako sam upoznao vašu
majku, serija
17.35 - U dobru i zlu, serija
18.00 - Reba, serija
18.30 - Vijesti
18.55 - Ekkluziv, magazin
19.05 - Večera za 5,
lifestyle emisija
19.35 - Punom parom,
kulinarski izazov
20.00 - Osveta šmoljani 2:
Šmoljani u raju,
igrani film, komedija
21.30 - Monkeybone, igrani
film, fantastični
23.10 - Vijesti
23.20 - Zorro, film, komedija
00.55 - Monkeybone, igrani
film, fantastični

**SUBOTA
25.7.2009.**

06.00 - Najava programa
06.05 - TV kalendar
06.20 - reprizni program
08.00 - Vijesti
08.15 - Kinoteka - ciklus
klasičnog vesterna:
Nosila je žutu vrpču,
američki film
10.00 - Vijesti
10.20 - Kućni ljubimci
10.55 - Normalan život,
emisija o osobama
s invaliditetom
12.00 - Dnevnik
12.30 - Draga neprijateljica
13.20 - Prizma,
multinacionalni magazin
14.05 - Duhovni izazovi
14.35 - Skica za portret
14.55 - Reporteri - izbor:
Urota: Lockerbie
15.50 - Znanstvene vijesti
16.00 - Alpe-Dunav-Jadran
16.35 - Vijesti
16.45 - Hrvatska kulturna
baština: Kuća Frangeš
17.00 - Pobjednici,
dokumentarni film
18.15 - Lijepom našom: Solin (1)
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.15 - TV Bingo Show

21.00 - Festival klapa Omiš -
finale (M), prijenos
22.40 - Dnevnik 3
23.05 - Pogled u smrt,
američki film
00.45 - Kronika Pulskog
filmskog festivala (7/7)
00.55 - Festival klapa Omiš
- finale (M), proglašenje
pobjednika
01.20 - Filmski maraton:
Očajavanje, film
03.25 - Filmski maraton:
Nosila je žutu vrpču,
američki film
05.05 - Skica za portret
05.15 - Kronika Pulskog
filmskog festivala (7/7)
05.25 - Draga neprijateljica

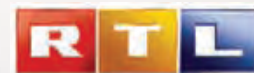
06.30 - Najava programa
06.35 - Disneyjevi crtići:
Legenda o Tarzanu
06.55 - Disneyjevi crtići: 101
dalmatinac
07.20 - Vidrići
07.30 - Na kraju ulice
07.55 - Dinosapiens, serija
08.20 - Pokusi koji su
promijenili svijet (2/6)
08.40 - Sportske igre mladih
08.55 - Speleološki putopis
09.20 - Ekstremne životinje,
dokumentarna serija
09.50 - Igrajmo se
10.05 - Parlaonica
11.00 - Vip Music Club LP
13.00 - Gimnazija, serija
13.55 - Budimpešta:
Kvalifikacijska utrka
F1 za Veliku nagradu
Mađarske, prijenos
15.15 - KS automagazin
15.45 - 4 zida
16.20 - Put oko svijeta kroz
80 vrtova: Meksiko i
Kuba, dok.serija
17.25 - Zemlja faraona, film
19.05 - U vrtu pod zvijezdama
19.35 - Garaža
20.10 - HNL: Osijek - Hajduk,
prijenos
22.10 - Bitange i princeze 2,
humoristična serija
22.50 - Osijek: Streljaštvo,
SP - snimka
23.10 - Sportske vijesti
23.25 - Bez oduševljenja,
molim 6 - serija
23.55 - Noć u kazalištu: Grk
Zorba, balet
01.25 - TV raspored
06.35 - Atom, crtana serija
07.00 - Winx, crtana serija
07.25 - Pocoyo, crtana serija
08.05 - Dora istražuje
08.30 - Ezo TV, tarot show

OSUMNJIČENI (E)

Na programu: RTL-a
Ned, 26.7. u 20:00

09:30 Nova lova, TV igra
10:20 Red bull X - Fighters
11:20 Čarobnice, serija
12:20 Smallville, serija
13:20 Ponovno ljubav, film
15:00 Ne zaboravi stihove,
glazbeni kviz
16:00 Nad lipom 35, show
17:05 Vijesti
17:15 Kod Ane,
kulinarski show
18:10 Lud, zbunjen, normalan,
serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Duboki udar, igrani film
21:40 Ralje: Osveta,
igrani film
23:15 Vrijeme ubijanja,
igrani film
02:00 Obris, igrani film
03:25 Brzi na okidaču,
igrani film
04:50 Kralj Queensa, serija
05:50 Čarobnice, serija
06:50 Kraj programa

08.05 - Eksploziv, magazin
08.50 - Tajna čokolade
09.45 - Ulica Sezame
10.40 - Ben 10, crtana serija
11.20 - Jedna od dečijih,
humoristična serija
11.45 - Ritam srca, serija
12.35 - Komančeros, igrani
film, vestern
14.30 - Potegn, igrani film,
vestern-komedija
16.10 - Osveta šmoljani 2:
Šmoljani u raju,
igrani film, komedija
17.40 - Zvijezde Ekstra:
Polijske fotografije
dječjih zvijezda,
zabavna emisija
18.30 - Vijesti
19.05 - Eksploziv, magazin
20.00 - Pobješnjeli Max 2,
igrani film, akcijski

ESCAPE CLAUSE)

21.40 Ne vjeruj strancima, igrani film, triler
23.05 Monkeybone, igrani film, fantastični
00.35 Pobješnjeli Max 2, igrani film, akcijski

**NEDJELJA
26.7.2009.**

06.10 - Najava programa
06.15 - Lijepom našom: Solin
07.15 - Alpe-Dunav-Jadran
08.00 - Vijesti
08.10 - Hrvatska glazba na Riva dei Schiavoni u šibenskoj katedrali
09.15 - Osnivači crkvenih redova: Franjo Asiški, dokumentarna serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.20 - Krimiči Agathe Christie: Ubojstvo u tri čina, američki film
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More
14.00 - Velika rasprodaja, dokumentarna serija
14.45 - Hrvatska kulturna baština
15.10 - Mir i dobro
15.45 - Vijesti
16.00 - Ča smo na ovon svitu - dramska serija
17.00 - Narodna medicina, dokumentarna serija
17.35 - Ljubav nema cijene, američki film
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.15 - Dugo toplo ljeto, američki film
22.15 - Dnevnik 3
22.30 - Vijesti iz kulture
22.40 - U paklu nasilja, američki film

00.15 - Narodna medicina, dokumentarna serija
00.45 - Osnivači crkvenih redova: Franjo Asiški, dokumentarna serija
01.15 - Velika rasprodaja, dokumentarna serija
02.00 - reprizni program
03.05 - Hrvatska glazba na Riva dei Schiavoni u šibenskoj katedrali
04.10 - Garaža
04.40 - Plodovi zemlje
05.30 - Split: More

07.00 - Najava programa
07.05 - Obitelj Addams
07.30 - Lockie Leonard, serija
07.55 - Svjedočanstvo Taliesina Jonesa, film

09.25 - Jura Hura (3/10)
09.55 - Duhovni velikani: Marica Stanković, dokumentarni film
10.40 - Biblija
10.50 - Portret mjesta i Crkve
11.00 - Sukošan: Misa, prijenos
12.05 - Sportske igre mladih
12.20 - Hannah Montana, serija za mlade
12.45 - Slikovnica
13.25 - Studio F1
13.50 - Budimpešta: Formula 1 za Veliku nagradu Mađarske, prijenos
15.50 - Studio F1
16.15 - SP u motocrossu Jaska, reportaža
16.30 - Donji Kraljevac: Speedway, reportaža
16.40 - Sportski program
17.55 - Rim: Plivanje, SP - prijenos
20.05 - Gibonni: Mirakul, snimka koncerta
21.40 - Bez oduševljenja, molim 6 - serija
22.10 - Kad Miki kaže da se boji - tko su junaci Johnyjevih pjesama, dokumentarni film
23.50 - Sportske vijesti
00.00 - Mini HNL - emisija
00.15 - Rim: Vaterpolo, SP - snimka
01.20 - Garaža
01.50 - TV raspored

07:05 Atom, crtana serija
07:30 Winx, crtana serija
07:55 Pocoyo, crtana serija
08:15 Dora istražuje
08:40 Američka priča
10:05 Kralj Queensa, serija
11:05 Automotiv, auto-moto magazin
11:35 Novac,

business magazin
12:05 Lanac sudbine, serija
13:55 Dvostruka nula, film
15:30 Duboki udar, igrani film
17:15 Vijesti
17:25 Pazi, zid!, game show
18:10 Lud, zbunjen, normalan
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Nad lipom 35, show
21:00 Djelatnik mjeseca, film
22:45 Red Carpet, showbiz magazin
00:00 Televizijska posla, serija
00:30 Rajlje: Osveta, film
01:55 Muza, igrani film
03:30 Red Carpet, showbiz magazin
04:40 Kralj Queensa, serija
05:30 Kraj programa

07.40 Skrivenne poruke, humoristična serija
08.05 Ulica Sezame
09.00 Ben 10, crtana serija
09.45 Jedna od dečiju, humoristična serija
10.05 Ritam srca, serija
10.55 Bibin svijet, humoristična serija (dvije epizode)
12.10 Mjenjačnica, zabavna emisija
13.05 Potegni!, igrani film, vestern-komedija
14.45 Sanja ostvaruje snove, emisija
15.35 Brucioš, film, komedija
17.20 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
17.45 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.05 Nadreality, zabavna emisija (dvije epizode)
20.00 Osumnjičeni, igrani film, triler
21.45 CSI: Miami, serija
22.35 Špijun i dama, igrani film, triler
00.50 Ne vjeruj strancima, igrani film, triler

**PONEDJELJAK
27.7.2009.**

06.00 - Najava programa
06.05 - Hrvatska uživo
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.07 - Čarolija 10, serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Prirodni svijet: Spasili ih dupini, dokumentarni film
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik

12.30 - Draga neprijateljica
13.20 - Idemo na put s Goranom Milićem: Južna Amerika - Brazil
14.05 - Jelovnici izgubljenog vremena
14.30 - Vijesti
14.45 - Don, nizozemski film
16.15 - Hrvatska kulturna baština
16.35 - 5000 kilometara kroz Meksiko: Smrt indijanca, dokumentarna serija
17.10 - Naši i Vaši 2, TV serija
17.50 - Hrvatska uživo
18.00 - Hrvatska uživo - Vijesti
19.30 - Dnevnik
20.10 - Čarolija 10, serija
21.05 - Korner
22.15 - Potrošački kod
22.55 - Dnevnik 3
23.30 - Genetsko podrijetlo Hrvata: Afrički Adam i Eva, dokumentarna serija
00.05 - Dosjei X (9), serija
00.55 - Zvezdane staze: Voyager 2, serija
01.40 - U uredu 2, serija
02.00 - Divlji u srcu 2, serija
02.45 - Kseno - princeza ratnica 1, serija
03.30 - Skica za portret
03.55 - Genetsko podrijetlo Hrvata: Afrički Adam i Eva, dok.serija
04.25 - Jelovnici izgubljenog vremena
04.45 - Potrošački kod
05.15 - Draga neprijateljica

06.55 - Najava programa
07.00 - Mali titani
07.20 - Krava i pile
07.45 - Na kraju ulice
08.00 - Čarobna ploča - učimo engleski jezik
08.15 - Moji su roditelji izvanzemalci, serija
08.45 - Tree Hill 4, serija
09.30 - Vip Music Club
10.05 - Ally McBeal 3, serija
10.50 - Dragi Johnie 1, humoristična serija
11.10 - Prijatelji 2, humoristična serija
11.30 - Prijatelji 2, humoristična serija
12.00 - Veliki uspjesi hrvatskog sporta - košarka, finale Olimpijskih igara 1992.: Hrvatska - SAD
13.20 - Obični ljudi, TV serija
14.05 - Direkt
14.30 - Normalan život: Izbor najboljih žena-majki
15.20 - Kalkuta - Kolkata - Rikša zvana čežnja, dokumentarni film

16.20 - Divlji u srcu 2, serija
17.05 - Kseno - princeza ratnica 1, serija
17.55 - Rim: Plivanje, SP - prijenos
20.00 - Umag: ATP, prijenos 2. meča
22.05 - Vijesti na Drugom
22.25 - 24 (6), serija
23.20 - Ciklus filmova Joaquina Phoenixa: Buffalo Soldiers, britanski film
00.55 - VIP Music Club
01.25 - Na rubu znanosti: Ayurveda - nauk o životu
02.05 - Umag: ATP, snimka 1. meča
04.05 - TV raspored

07:00 Cosby show, serija
08:00 Beba Felix, crtana serija
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:45 Rebelde, serija
11:45 Otvori svoje srce, serija
12:40 Lude 70-e, serija
13:40 Cosby show, serija
14:40 IN magazin
15:25 Djelatnik mjeseca, film
17:15 Vijesti Nove TV
17:30 Baywatch, serija
18:30 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Lud, zbunjen, normalan, serija
21:00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
22:00 Privatna praksa, serija
22:55 Mr. Bean, serija
23:25 Vijesti
23:40 Baywatch, serija
00:35 Seinfeld, serija
01:05 Život na sjeveru, serija
02:00 Ezo TV, tarot show
03:00 Dvostruka nula, film
04:25 Seinfeld, serija
04:50 Život na sjeveru, serija
05:30 IN magazin
06:05 Rebelde, serija
07:00 Kraj programa

06.30 Pink Panther
06.45 SpužvaBob Skockani
07.10 Punom parom, kulinarski izazov
07.40 Astro show, emisija
11.05 Kako sam upoznao vašu majku, serija
11.35 U dobru i zlu, serija
12.00 Reba, serija
12.30 Ekkluziv, magazin
13.05 Večera za 5, lifestyle emisija
13.40 Tajna čokolade, telenovela
14.30 Heroji iz strasti, serija
15.20 Magnum, akcijska serija

16.15 Korak po korak, serija
16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.35 U dobru i zlu, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Posse, film, vestern
21.50 Pljačka, igrani film, akcijski triler
23.35 Vijesti
23.45 Noć pokera, show
01.20 Špijun i dama, igrani film, triler
03.25 Noć pokera, show
05.00 Astro show, emisija

**UTORAK
28.7.2009.**

06.00 - Najava programa
06.05 - Hrvatska uživo
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
09.07 - Čarolija 10, serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Prirodni svijet: Snježni leopard - Pozadina mita, dokumentarni film
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Draga neprijateljica
13.20 - Idemo na put s Goranom Milićem: Kuajt
14.05 - Jelovnici izgubljenog vremena
14.30 - Vijesti
14.45 - Istinita priča o Jesseju Jamesu, američki film
16.15 - Hrvatska kulturna baština
16.35 - 5000 kilometara kroz Meksiko: Plaže Iguane, dokumentarna serija
17.10 - Naši i Vaši 2, TV serija
17.50 - Hrvatska uživo
18.00 - Hrvatska uživo - Vijesti
19.30 - Dnevnik
20.10 - Čarolija 10, serija
21.05 - Boje turizma
21.55 - October 1917, dokumentarna serija
22.55 - Dnevnik 3
23.20 - Vijesti iz kulture
23.30 - Genetsko podrijetlo Hrvata: Kneževi sjeverne Europe, dokumentarna serija
00.05 - Dosjei X (9), serija
00.55 - Zvezdane staze: Voyager 2, serija
01.40 - U uredu 2, serija

02.00 - Divlji u srcu 2, serija
02.45 - Ksena - princeza ratnica 1, serija
03.30 - Skica za portret
03.40 - Genetsko podrijetlo Hrvata: Kneževi sjeverne Europe, dokumentarna serija
04.10 - Jelovnici izgubljenog vremena
04.30 - Boje turizma
05.15 - Draga neprijateljica

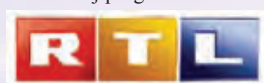

06.55 - Najava programa
07.00 - Mali titani
07.20 - Krava i pile
07.45 - Na kraju ulice
08.00 - Čarobna ploča - učimo engleski jezik (17.)
08.15 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
08.45 - Tree Hill 4, serija
09.30 - Vip Music Club
10.05 - Ally McBeal 3, serija
10.50 - Dragi Johnie 1, serija
11.10 - Prijatelj 2, serija
11.30 - Prijatelj 2, serija
12.00 - Veliki uspjesi hrvatskog sporta - tenis, Olimpijske igre 1992.: Ivanišević - Santoro
12.45 - Slikovnica
13.10 - Dožinky, emisija pučke i predajne kulture
13.40 - Među nama: Prijateljstvo čovjeka i životinje
14.30 - Madeira - Smaragd u Atlantiku, dok. film
15.20 - Divlji u srcu 2, serija
16.10 - Ksena - princeza ratnica 1, serija
17.00 - Umag: ATP, prijenos 1. meča
19.25 - VIP Music Club
20.00 - Rim: Plivanje, SP - snimka
20.35 - Nogomet, LP - 3. pretkolo, 1. poluvrijeme (utorak ili srijeda)
21.30 - Vijesti na Drugom
21.40 - Nogomet, LP - 3. pretkolo, 2. poluvrijeme
22.40 - 24 (6), serija
23.35 - Ciklus filmova Joaquina Phoenixa: Kako smo izmislili Abbottove, film
01.20 - Drugi format: Kultura straha
02.00 - ATP, snimka 2. meča
04.00 - TV raspored

07.00 Cosby show, serija
08.00 Beba Felix, crtana serija
08.30 Ezo TV, tarot show
09.30 Nova lova, TV igra
10.55 Rebelde, serija

11.55 Otvori svoje srce, serija
12.50 Lude 70-e, serija
13.50 Cosby show, serija
14.50 IN Magazin
15.35 U 3:10 za Yumu, film
17.15 Vijesti Nove TV
17.30 Baywatch, serija
18.30 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Lud, zbunjen, normalan
21.00 U dobrom društvu, film
22.55 Mr. Bean, serija
23.25 Vijesti
23.40 Baywatch, serija
00.35 Seinfeld, serija
01.05 Život na sjeveru, serija
02.00 Ezo TV, tarot show
03.00 U 3:10 za Yumu, film
04.25 Seinfeld, serija
04.50 Život na sjeveru, serija
05.35 IN magazin
06.10 Rebelde, serija
07.00 Kraj programa

06.50 Pink Panther
07.05 Transformeri
07.30 Punom parom, kulinarski izazov
08.00 Astro show, emisija
11.30 Kako sam upoznao vašu majku, serija
11.55 U dobru i zlu, serija
12.25 Reba, serija
12.50 Ekkluziv, magazin
13.05 Večera za 5, lifestyle emisija
13.35 Tajna čokolade
14.30 Heroji iz strasti, serija
15.20 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak, serija
16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.35 U dobru i zlu, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Bibin svijet, (dvije epizode)
21.10 Kobre strasti, film, komedija
22.45 Zaboravljeni slučaj, serija
23.45 Vijesti
23.55 Noć pokera, show
01.25 Pljačka, igrani film, akcijski triler
03.00 Noć pokera, show
04.30 Astro show, emisija

**SRIJEDA
29.7.2009.**

06.00 - Najava programa
06.05 - Hrvatska uživo
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska

07.05 - Vijesti
09.07 - Čarolija 10, serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Prirodni svijet: Slonovi nomadi pustinje Namib, dokumentarni film
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Draga neprijateljica
13.20 - Idemo na put s Goranom Milićem: Australija
14.05 - Jelovnici izgubljenog vremena
14.30 - Vijesti
14.45 - Camping Paradis, francuski TV film
16.15 - Hrvatska kulturna baština
16.35 - 5000 kilometara kroz Meksiko: Za šaku srebra, dokumentarna serija
17.10 - Naši i Vaši 2, TV serija
17.50 - Hrvatska uživo
18.00 - Hrvatska uživo - Vijesti
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Čarolija 10, serija
21.10 - Lanac budala, film
22.55 - Dnevnik 3
23.20 - Vijesti iz kulture
23.30 - Genetsko podrijetlo Hrvata: Ukrajinska veza, dokumentarna serija
00.05 - Dosjei X (9), serija
00.55 - Zvezdane staze: Voyager 2, serija
01.40 - U uredu 2, serija
02.00 - Divlji u srcu 2, serija
02.45 - Ksena - princeza ratnica 1, serija
03.30 - reprizni program
04.25 - Genetsko podrijetlo Hrvata: Ukrajinska veza, dokumentarna serija
04.55 - Jelovnici izgubljenog vremena
05.15 - Draga neprijateljica

06.55 - Najava programa
07.00 - Mali titani
07.20 - Krava i pile
07.45 - Na kraju ulice
08.00 - Čarobna ploča - učimo engleski jezik (18.)
08.15 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
08.45 - Tree Hill 4, serija
09.30 - Vip Music Club
10.05 - Ally McBeal 3, serija
10.50 - Dragi Johnie 1, serija
11.10 - Prijatelj 2, serija
11.30 - Prijatelj 2, serija
11.55 - Veliki uspjesi hrvatskog sporta - rukomet, Liga prvaka 1993.: Wallau - Zagreb
13.20 - Obični ljudi, TV serija
14.05 - Mijenjam svijet: Priroda i društvo

14.30 - Riječ i život: Majka Terezija - ikona ljubavi
15.25 - Zemlja kristalnih voda, dokumentarni film
16.20 - Divlji u srcu 2, serija
17.10 - Ksena - princeza ratnica 1, serija
17.55 - Rim: Plivanje, SP - prijenos do 20.00
20.00 - Umag: ATP, prijenos 2. meča
22.05 - Vijesti na Drugom
22.20 - 24 (6), serija
23.15 - Ciklus filmova Joaquina Phoenixa: Reservation Road, američki film
00.55 - VIP Music Club
01.25 - Scientia croatica
02.05 - Umag: ATP, snimka 1. meča
04.05 - TV raspored

07.00 Cosby show, serija
08.00 Beba Felix, crtana serija
08.30 Ezo TV, tarot show
09.30 Nova lova, TV igra
10.35 Rebelde, serija
11.35 Otvori svoje srce, serija
12.30 Lude 70-e, serija
13.30 Cosby show, serija
14.30 IN magazin
15.15 U dobrom društvu, film
17.15 Vijesti Nove TV
17.30 Baywatch, serija
18.30 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Naša mala klinika, serija
20.50 U posljednjoj fazi, film
23.00 Zakon brojeva, serija
23.50 Vijesti
00.05 Baywatch, serija
01.00 Seinfeld, serija
01.30 Život na sjeveru, serija
02.25 Ezo TV, tarot show
03.25 Tiha osveta, igrani film
04.00 Seinfeld, serija
04.25 Život na sjeveru, serija
05.10 IN magazin
05.45 Rebelde, serija
06.45 Kraj programa

06.45 Pink Panther
07.00 SpužvaBob Skockani
07.25 Punom parom, kulinarski izazov
07.55 Astro show, emisija
11.25 Kako sam upoznao vašu majku, serija
11.55 U dobru i zlu, serija
12.20 Reba, serija
12.50 Ekkluziv, magazin
13.05 Večera za 5, lifestyle emisija
13.35 Tajna čokolade, telenovela
14.30 Heroji iz strasti, dramska serija

15.20 Magnum, akcijska serija
 16.15 Korak po korak, serija
 16.40 Pod istim krovom, serija
 17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.35 U dobru i zlu, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 CSI: New York, kriminalistička serija
 20.50 Kost, kriminalistička serija (dvije epizode)
 22.30 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 23.30 Vijesti
 23.40 Noć pokera, show
 01.15 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (dvije epizode)
 02.45 Noć pokera, show
 04.20 Astro show, emisija

ČETVRTAK
30.7.2009.

06.00 - Najava programa
 06.05 - Hrvatska uživo
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 09.07 - Čarolija 10, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Prirodni svijet: Spašavanje naših morskih šptica, dokumentarni film

11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Draga neprijateljica
 13.20 - Idemo na put s Goranom Milićem: Australija
 14.05 - Jelovnici izgubljenog vremena
 14.30 - Vijesti
 14.40 - Plodovi gnjeva, film
 16.45 - 5000 kilometara kroz Meksiko: Hramovi Azteca, dokumentarna serija
 17.15 - Naši i Vaši 2, TV serija
 17.55 - Hrvatska uživo
 18.00 - Hrvatska uživo - Vijesti
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Čarolija 10, serija
 21.05 - U objektivu
 21.40 - Zašto, dok.film
 22.15 - Kratki susreti
 22.55 - Dnevnik 3
 23.20 - Vijesti iz kulture
 23.30 - Genetsko podrijetlo Hrvata: Iranski utjecaji, doku mentarna serija
 00.05 - Dosjei X (9), serija
 00.55 - Zvezdane staze: Voyager 2, serija
 01.40 - U uredu 2, serija
 02.00 - Divlji u srcu 2, serija
 02.45 - Ksenia - princeza ratnica 1, serija
 03.30 - Skica za portret
 03.55 - Genetsko podrijetlo Hrvata: Iranski utjecaji, dokumentarna serija
 04.25 - Jelovnici izgubljenog vremena
 04.45 - Kratki susreti
 05.15 - Draga neprijateljica, telenovela

06.55 - Najava programa
 07.00 - Mali titani
 07.20 - Krava i pile
 07.45 - Na kraju ulice
 08.00 - Čarobna ploča - učimo engleski jezik (19.)
 08.15 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
 08.45 - Tree Hill 4, serija
 09.30 - Vip Music Club
 10.05 - Ally McBeal 3, serija
 10.50 - Dragi John 1, humoristična serija
 11.10 - Prijatelji 2, serija
 11.30 - Prijatelji 2, serija
 11.50 - Veliki uspjesi hrvatskog sporta - nogomet, kvalifikacije za EP 1996.: Italija - Hrvatska
 13.20 - Drugo mišljenje: Alergije
 13.50 - Trenutak spoznaje
 14.40 - Tasmanija, raj na krovu svijeta - dok. film
 15.30 - Divlji u srcu 2, serija
 16.15 - Ksenia - princeza ratnica 1, serija
 17.00 - Umag: ATP, prijenos 1. meča
 19.25 - VIP Music Club
 20.00 - Rim: Plivanje, SP - snimka
 20.35 - Nogometni Kup UEFA - 3. pretkolo, 1. poluvrijeme
 21.30 - Vijesti na Drugom
 21.40 - Nogometni Kup UEFA - 3. pretkolo, 2. poluvrijeme

22.40 - 24 (6), serija
 23.35 - Vip Music Club LP
 01.35 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
 02.15 - Umag: ATP, snimka 2. meča
 04.15 - TV raspored

07:00 Cosby show, serija
 08:00 Beba Felix, crtana serija
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:45 Rebelde, serija
 11:45 Otvori svoje srce, serija
 12:40 Lude 70-e, serija
 13:40 Cosby show, serija
 14:40 IN magazin
 15:25 Tiha osveta, igrani film
 17:15 Vijesti Nove TV
 17:30 Baywatch, serija
 18:30 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Navy CIS, serija
 20:50 Malo dobrih ljudi, film
 22:55 Zakon brojeva, serija
 23:45 Vijesti
 00:00 Baywatch, serija
 00:50 Seinfeld, serija
 01:20 Život na sjeveru, serija
 02:15 Ezo TV, tarot show
 03:15 U posljednjoj fazi, film
 05:15 Seinfeld, serija
 05:40 Život na sjeveru, serija
 06:25 IN magazin
 07:00 Kraj programa

06.45 Pink Panther

07.00 Transformeri
 07.25 Punom parom, kulinarski izazov
 07.55 Astro show, emisija
 11.25 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 11.55 U dobru i zlu, serija
 12.20 Reba, serija
 12.50 Ekkluziv, magazin
 13.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.35 Tajna čokolade
 14.30 Heroji iz strasti, serija
 15.20 Magnum, akcijska serija
 16.15 Korak po korak, humoristična serija
 16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
 18.00 Reba, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Mjenjačnica, zabavna emisija
 20.55 Uvod u anatomiju, dramska serija (dvije epizode)
 22.30 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 23.30 Vijesti
 23.40 Noć pokera, show
 01.15 Kost, kriminalistička serija (dvije epizode)
 02.45 Noć pokera, show
 04.15 Astro show, emisija

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 14,45 sati.

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se na subotičkoj TV K23 nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektar, također nedjeljom u 13 sati. Radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom od 17 do 18 sati.

»Kronika tjedna« nedjeljom od 12,30 na YU ECO televiziji

Polusatna emisija »Kronika tjedna«, u produkciji NIU »Hrvatska riječ«, emitira se svake nedjelje od 12 i 30 sati na kanalu RTV YU ECO. U »Kronici« bilježimo i tumačimo događaje važne za život hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, predstavljamo ljude, njihove poslove i običaje. Podsjećamo na povijest, ali govorimo i o budućnosti ove zajednice.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

• Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«

- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	PJESMA TONYJA CETINSKOG	LUČKI GRAD U SIRIJI	SLAVNI KANADSKI ROCKER, BRYAN	UVOJAK, KOVRČA	NAPISAO NANU	NORVEŠKA	KČERIN MUŽ	GINEKO- LOG KURJAK	MIKE TYSON	TALIJAN- SKI POLI- TIČAR, UMBERTO	ARAPSKI KONJ, ARABER	POK. UREDNIK "SPORTSKIH NOVOSTI", DARKO	NAŠA NO- VINARKA
NEKAD SLAVNI NOGOMETAS DINAMA													
FRANCUSKI REZISER, ROGER						AUTOPISTA U PORTU- GALU ISIPAVATI PO ČEMU							
PRISTAŠE ETATIZMA									GORNJI DIO CIZME (MNOŽ.) STARI SLAVENI				
IMENJAKI- NJA KNJI- ŽEVNIKA SIJARICA							MASOVNI POKRET 1971. RUSKA GLUMICA						
IZGREDI, ISPADI								NIKAL KONJI U PJESMAMA (ATOVI)			NIGEL SHORT KAZALIŠNI ŠMINKER		
BIZMUT			AZIJAC SPRAVA, APARAT							GLUMICA OREMOVIĆ AMERIČKA TAJNA SLUŽBA			
GLUMAC McKELLEN				REDOVNICA KULUK, RABOTA								RIMSKA STOTICA REGIJA U ŠPANJOL- SKOJ	
TAJLAND		KNJIGE ZEMLJO- VIDA SAKSONAC							RIJEKA U BUGAR- SKOJ BILO KUDA, ... SVUDA				
ISPLAĆI- VANJE								GRADIĆ U BIH MAKEDON- SKA MARKA ODJEĆE					
ŽENSKO IME, DARINKA					RIJEKA U BRAZILU LIJEPA TV ANJA					GRČKO SLOVO U ONOJ MJERI ILI KOLIČINI			
JAPANSKI VELEGRAD						KORAK USTRANU PRETHOD- NIK EJRA (ECU)							
BELGIJA		SVETAC ZALJUB- LJENIH DIRIGENT DANON									LENA OLIN RIBAR S KOČOM		
ARGENTIN- SKI NOGO- METNI VRATAR, CARLOS				MARKA AU- DIO/VIDEO OPREME JAAP S LOPTOM					METALNO OJAČANJE OVAMO				
SREDIŠTE VRTNJE			... ILI NITKO! ŠARENA PAPIGA				NAPUHANE LETJELICE GRČ MIŠI- ĆA LICA (ICI)						
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	ŽENSKO IME, KATICA BOŠKO PETROVIĆ					UBIJENI KRIMINA- LAC, TVRTKO C. J.							
LJUDI IZ BARANJE								NAŠ POZNATI MUSICAL "AMPER"					OKRUGLO SLOVO
PRAMATI									"KRALJ PTICA"				

slaven zamhata, vadiim, estori, sara, čamila, maspok, ekscesi, ni, ns, bi, azijal, mia, ian, opatica, c, t, atlas, iskr, isplata, kakanj, dara, ivari, eta, osaka, iskorak, b, valentin, lo, roa, aka, okov, os, svi, balon, kata, lomčić, baranjci, o'ka, pramajka, orao, rješenje križaljke: